

MASTEROPPGAVE

Emnekode:

BE323E Masteroppgave MBA

Navn / kandidatnr.:

kandidat # 39

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Dato: 15 mai 2019

Totalt antall sider: 117

Summary

This is my master thesis in ecological economy at Nord University in Bodø, Northern Norway, named «**Dear society – I need basic income**». And I do!

My question to begin with was **whether the norwegian welfare system got any bonderies**, are there limitations where people can fall on the outside and being let to starve or freeze to death.

The Human Rights claims to be universal, to cover up on ALL human beings. In article 22 all humans are promised economical security.

What is basic income? Unconditional, automatic, non-withdrawable, individual and a right is the definition. I tried to explain what this means.

How much would a national basic income cost? My own entrance was a payout, which gave a decent living, like nok 20.000,- a month.

I also looked into three norwegian reports about the cost of national basic income. They all found it to expensive for the tax-payers to cover and that laborers most probably would stay at home without going to work.

Finally I tried to find a solution for **paying the cost of the bill** found.

The rich are getting richer, there is an exponential growth in the transactions from the poorer to the (super)rich. This cannot go on forever.

Let only the national bank insert money into the economy, directly to people, not all the banks producing, while lending, money into the financial system.

I try to qout how much money would be needed for a basic income payout, trying to show the impact such a riffle act would have on the economy as a whole.

Another suggestion might be to make a large scale attempt for national basic income using Norway`s huge oil fund.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Sammendrag

Dette er masteroppgaven min «Kjære samfund - æ træng borgarlønn» i økologisk økonomi ved Nord Universitet i Bodø, og jeg trenger borgerlønn!

Først satte jeg opp de hovedpunkt jeg har funnet gjennom dette studiumet, jeg ønsker å møte verden med «dialog», «mangfold» og «prosess».

Mitt første forskningsspørsmål var om det fins noen grenser for velferdsstaten Norge. Er det folk som skal få falle utenfor og sulte eller fryse ihjel. Menneskerettighetenes artikkel 22 lover økonomisk sikkerhet til alle mennesker, og Norge ratifiserte denne deklarasjonen allerede i 1948. Folketygdeloven, opprinnelig fra 1967, den nuværende er fra 1997, gir også lovnader om økonomisk trygghet. Likeens har innledningen til den loven Nav bruker for å kreve arbeidssøking hos sosialklienter, lov om sosiale ytelser, økonomisk sikkerhet for borgerne som basis. Jeg søkte empirisk kunnskap, gjennom at jeg hadde personlig behov for slike ytelser.

Min hypotese er at borgerlønn kunne avhjulpet slike nedverdiggende situasjoner.

Derfor ønsket jeg å finne ut hva borgelønn egentlig er og hvordan den fungerer. Især må spørsmål om «gjensidighetsprinsippet», «umulighetsteoremet» og «parasittinnvendingen» besvares, hvis innbyggerne skal overbevises om at borgelønn er noe å satse på.

Et kraftig argument mot ei slik fri inntekt er at folk vil slutte å jobbe, og heller ligge på sofaen. Det spurte de også om i casestudien min fra Canada, og fant svar.

Hva vil ei borgerlønn koste?

Mitt eget utgangspunkt er å få ei levelig utbetaling hver måned, som skal dekke et rimelige forbruk, mulighet for å legge litt til side til påkommende vansker og også ei reise i året.

Jeg undersøkte tre andre norske rapporter om borgelønn. De tok utgangspunkt i om skattebetalerne ville kunne dekke denne borgelønnesutbetalingen gjennom økte skatter.

Samtlige tre finner utbetalingene for dyre og at folk sannsynligvis slutter å jobbe.

Hvordan finansiere borgerlønn?

Oversikter fra «Oxfam» og «Credite Suisse» viser at de rike blir rikere, i ei eksponentiell økning. Dette kan ikke vedvare, og konsekvensene av en eksponentiell vekstkurve kan vanskelig overskues. Hvordan vil alle som fratas ressurser reagere, for at de superrike skal få for mye?

Organisasjonen «PositiveMoney» forklarer med video hvordan pengesystemet fungerer. Hva som initerer at det rike får overført disse pengeressursene og hva skjer når de får tilgang til slike store summer. PositiveMoney har krav til forbedringer. Et er at vanlige banker ikke skal få lov til å skape penger gjennom å gi lån. Bare nasjonalbanken skal kunne utstede nye penger, i nøye planlagte skala.

Jeg brukte dette forslaget for å skulle finansiere mitt forslag til borgerlønn. Pengene tilføres økonomien gjennom at Nasjonalbanken betaler ut direkte til alle innbyggerne. Jeg laget et oppsett for hvor mye penger som måtte til, og brukte Stortingets Utredningsseksjon sin rapport for å fjerne allerede eksisterende ordninger i velferdssystemet.

Et annet forslag til å finansiere et storskala forsøk med borgerlønn er å benytte oljefondet. Norge er i en unik situasjon siden vi har dette enorme fondet, to til fire år med borgerlønnsutbetalinger fra dette vil gi erfaringer. Kanskje ville det heller ikke være galt å trekke oljefondet ut fra børs- og boligspekulasjon.

Det er mange ting jeg ikke fikk gjort. Etter å ha skrevet 150 sider og bare få lov å levere 60, var det vondt å «kill your darlings».

Jeg skulle gjerne besvart et forskningsspørsmål om hvordan kunstig intelligens og robotisering virker inn på morgendagens samfundsliv.

Jeg begynte med å skulle finne ut hvilke politiske forandringer som måtte til for å virkelig få istand ei innføring av borgerlønn. Jeg hadde casestudier fra Namibia, Finland og Sveits.

Jeg ville gjerne ha laget en animasjon av den globale formuesoppbygginga fra 1980 fram til idag, gjerne også vist geografisk.

Jeg skulle gjerne vite om blockchain-teknologien kunne hjelpe med å følge penger, foreksempel inn i skatteparadis.

Innholdfortegnelse

1.0 Innledning	side 9
1.1 Hva ønsker jeg? Hva vil jeg å bevege meg mot?	side 9
1.2 Min personlig inngang for å skrive om akkurat disse tema	side 10
2.0 Økologisk økonomi	side 11
2.1 Begrepsavklaring	side 11
2.2 Tre mantra	side 11
2.3 Særegenheter med økologisk økonomi	side 11
2.3.1 Kretsløpøkonomi	side 11
2.3.2 Samarbeid	side 12
2.3.3 Verdipluralisme	side 12
2.3.4 Holisme	side 12
2.4 Tripple bottom line	side 12
3.0 Teoretisk grunnlag	side 13
3.1 Forskningsspørsmål	side 13
3.2 Forskningsspørsmål I – «Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?»	side 13
3.2.1 Menneskerettighetene og Folketrygdeloven vz lov om sosiale ytelser	side 13
3.3 Forskningsspørsmål II – «Hva er borgerlønn, hva vil det koste å innføre nasjonalt i Norge og hvordan kan det finansieres?»	side 15
3.3.1 Hva er borgerlønn?	side 15
3.3.2 Kostnadene ved borgerlønn i Norge	side 15
3.3.3 Finansiering av borgerlønn i Norge	side 16
3.3.4 Forsøk med borgerlønn i Canada	side 16
3.3.5 Borgerlønnstanken i Norge idag	side 16

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

4.0 Metodiske momenter	side 17
4.1 Valg av forskningsstrategi og design	side 17
4.1.1 For å finne grensene for velferdsordningene våre.	side 17
4.1.2 Strategi og design for å avklare hva borgarlønn er, hva vil det koste å innføre i Norge og hvordan kan det finansieres?	side 18
4.2 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor)	side 19
4.2.1 For å finne avgrensningen av velferdssamfundet.	side 19
4.2.2 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å lære om tidligere forsøk med borgarlønn i Canada.	side 20
4.2.3 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å lære teoriene bak borgarlønn.	side 20
4.2.4 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å finne kostnadene med ei borgarlønn.	side 20
4.2.5 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å finne hvordan ei borgarlønn skal finansieres.	side 21
4.3 Behandling av data - gjennomføringen av dataanalysen	side 21
4.4 Spørsmål knyttet til validitet og reliabilitet	side 22
4.4.1 Validitet	side 22
4.4.2 Reliabilitet	side 22
4.4.3 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av mitt arbeid med å finne grensene for velferdsstaten.	side 22
4.4.4 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av tidligere forsøk med borgarlønn.	side 23
4.4.5 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av spørsmålet om hva er borgarlønn, hva vil det koste og hvordan finansiere den.	side 23
4.5 Refleksjon over egen rolle som forsker	side 24

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

4.6 Kritisk refleksjon over valgt design og metode	side 24
4.6.1 For å finne svakheter i verdens beste velferdsstat	side 24
4.6.2 Kritisk refleksjon over valgt av design og metode for å finne ut hva borgarlønn er, hva det koster og hvordan den skal finansieres.	side 25
4.6.3 Burde jeg hatt en annen inngang for å si noe om hva borgarlønn er for noe?	side 25
4.6.4 Burde jeg ha gjort noe anderledes for å si noe om hva borgarlønn vil koste?	side 26
4.6.5 Burde jeg ha funnet andre måter å finansiere ei borgarlønn?	side 26
4.7 Blir designet mitt for utflytende?	side 26
5.0 Velferd sett nedenfra	side 27
5.1 Martyrium 21 desember 2018	side 32
5.2 Hva sier Arbeids- og sosialdepartementet?	side 33
5.3 Arbeidsetikk – arbeidslinja	side 34
5.4 Arbeid først	side 34
5.5 Konklusjon	side 35
5.6 Avbøtende tiltak	side 36
5.6.1 NavVett-reglene	side 37
6.0 Forskningsspørsmål #2 om borgarlønn, hva det koster og hvordan den kan finansieres.	side 38
6.1 Hva er borgarlønn	side 38
6.1.1 Til alle	side 38
6.1.2 På individnivå	side 38
6.1.3 Uten behovsprøving	side 39
6.1.4 Uten krav om å arbeide	side 39
6.1.5 Utbetalt kontant og regelmessig	side 40
6.1.6 Negativ inntektsskatt	side 41

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

6.1.7 Endre maktforholdene i arbeidslivet	side 42
6.1.8 Øke sin kompetanse	side 42
6.1.9 Like muligheter eller ikke	side 42
6.1.10 Hvorfor skaffe seg overlevelse i samfundet?	side 45
6.1.11 Parasittinnvendingen	side 45
6.1.12 Bidra til verdiskapingen i samfunnet.	side 45
6.1.13 Gjensidighetsprinsippet	side 46
6.1.14 Umulighetsteoremet	side 46
7.0 Borgerlønn – hva vil det koste	side 47
7.1 Mitt eget oppsett	side 47
7.1.1 Hvordan ville dette virket inn på bruttonasjonalprodukt (BNP) i Norge?	side 48
7.2 Statistisk Sentralbyrå`s rapport 30/2012 ved Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge	side 49
7.1 Resultatoppsummering	side 51
7.3 Espen R. Moen og Christian Riis sin « <i>Borgerlønn Virkninger og kostnader</i> » fra Handelshøyskolen BI i 2014	side 52
7.3.1 Begrenset borgerlønn	side 53
7.3.2 Universell borgerlønn	side 53
7.3.2 Moen og Riis – avslutning	side 54
7.4 Partiet Venstre – utredning om borgerlønn fra Stortingets utredningsseksjon i 2012	side 55
7.4.1 Samordning mot offentlige ytelser	side 56
7.4.2 100% skatt på arbeidsinntekt inntil 2G	side 57
7.4.1 Samlet oversikt	side 57
7.5 Case fra «Mincome» i Canada	side 57
7.5.1 Hva fant de ut?	side 59
7.5.2 Oversikt	side 60
7.6 Oppsummering om kostnader til ei borgerlønn	side 60

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

8.0 Forskningspørsmål – finansiering av ei borgerlønn	side 61
8.1 Introduksjon til kapitlet	side 61
8.2 Fordeling av verdens rikdom	side 61
8.3 Hvordan finansierer de superrike det de ønsker å gjøre?	side 63
8.4 Ressursen penger	side 63
8.4.1 Fractional reserve banking system	side 65
8.4.2 The Failure of Quantitative Easing, 2009	side 66
8.5 Hvordan forbedre pengesystemet vårt?	side 68
8.5.1 Bankene kan ikke fortsette å ha tillatelse til å skape penger, siden disse pengene går inn i boligspekulasjon og gambling i finanslivet, lite går inn i realøkonomien.	side 68
8.5.2 Penger gjøres uavhengig av gjeld	side 69
8.5.3 Penger satt inn i den virkelige økonomien FØR den når finansøkonomien.	side 70
8.6 Overføre pengene fra nasjonalbanken direkte til folk.	side 71
8.6.1 Første forslag til finansiering av ei borgerlønn – nye penger inn i realøkonomien	side 71
8.6.2 Hva vil de månedlige utbetalingene av nye penger bli etter mitt forslag når systemet er innkjørt?	side 72
8.6.3 Inntektsskatt	side 72
8.6.4 MVA	side 73
8.6.5 Bortfall av andre offentlige ytelser	side 73
8.6.6 Oppsummert forslag	side 74
8.7 Et annet forslag til finansiering av ei borgerlønn – bruke av oljefondet	side 74

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

9.0 Konklusjon	side 77
9.1 En ny utopisk visjon	side 77
9.2 Konklusjoner fra FNs naturpanel IPBES etter rapport om hvilke trusler det biologiske mangfoldet på Jorda står overfor.	side 78
10.0 Ufullført arbeid	side 79
10.1 Flere case	side 79
10.2 Forskningsspørsmål som forsvant	side 79
10.3 Animasjon av den økonomiske utviklinga	side 79
10.4 Jeg ønsket også en graf der formue utgjorde x-aksen.	side 80
10.5 Geografisk formuesoppbygging	side 80
10.6 Utnytte blickchain-teknologi for å skille finans- og realøkonomien.	side 81
11.0 Referanser	side 82
11.1 Oversikt over bøker	side 82
11.2 Oversikt over artikler	side 83
11.3 Oversikt over anvendte lover og offentlige dokumenter	side 87
11.4 Oversikt over video	side 88
11.5 Oversikt over podcast	side 88
11.6 Oversikt over bilder	side 88
11.7 Oversikt over faktaopplysninger	side 88
11.8 Oversikt over begreper	side 89
11.9 Oversikt over figurer	side 89
11.10 Oversikt over skisser	side 89
12.0 Vedlegg	side 90

1.0 Innledning

Til og begynne med vil jeg forsøke å forklare hva økologisk økonomi er, og hvordan den skiller seg fra kapitalistisk økonomi.

Første forskningsspørsmålet er å finne grensene for dagens velferdssystem, sett fra bunnen av velferdspyramiden. Er det ei grense hvor velferdssystemet slutter å fungere, er det mennesker som skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?

Derefter vil jeg finne ut av hva borgerlønn er, hva den koster og hvordan den skal finansieres. Tilsist kommer konklusjonen og ei opplysning over det jeg ikke har fått gjort i denne besvarelsen.

1.1 Hva ønsker jeg? Hva vil jeg å bevege meg mot?

Dette er det viktigste å finne svaret på for å kunne starte ei vandring eller et arbeid. Utsagnet «to do the right thing or do things right» illustrerer poenget.

Jeg har barn, jeg ønsker meg barnebarn. Jeg vil gjerne at menneskene skal fortsette å leve her på jorda. Jeg tror vi fremdeles kan blomstre som art. Da vil vi trenge en økonomi som kan vare og gi alle, både oss mennesker og alle andre arter, gode livsvilkår.

Et godt grunnlag for å kunne blomstre finner jeg i slagordet «liberté, égalité, fraternité».

Med denne oppgaven håper jeg å kunne vise endel av det som hindre ei blomstrende utvikling, men også endel som kan hjelpe oss å komme oss videre.

Menneskehender (bilde #1)

1.2 Min personlig inngang for å skrive om akkurat disse tema

Jeg lever for tiden uten inntekter, og har derfor ikke penger til å betale mine allerede forfalte regninger. Det går svært mye tid og energi med til å bekymre meg for disse manglende ressursene og å bekjempe disse bekymringene. Håpet mitt er å kunne leve et liv uten en daglig kamp for pengerressurser. Jeg vil heller bruke min arbeidskraft og kreativitet på mer spennende oppgaver. Hva betyr micro- og nanoplasten i havet og fjordene våre, er blandt de mange ting jeg ikke vet svaret på.

På kort sikt ville det vært mye enklere å ikke hatt disse bekymringene for om jeg vil miste gården jeg bor på, ha strøm til fryseboksene, oppvarming av komfyren, lys og ei fungerende vannpumpe. Men da ville jeg gått glipp av disse vekstpunkt, som kanskje bare meg i hele verden har truffet på og kan skrive en masteroppgave i økologisk økonomi om.

«No one can make history who is not willing to risk everything for it, to carry the experiment with his own life through to the bitter end and to declare that his life is not the continuation of the past, but a new beginning» skal Carl Gustav Jung ha sagt. (Dori, 2016:4)

Hver enkelt vokser på å føle engasjement for å forbedre verden rundt seg selv. Det er godt for samfundet jeg lever i at vi har engasjement. *«Vi har for lite lidenskap i livet!»*
(Persen, 2016: 85)

Efter å ha innhentet denne kunnskap om Nav sin kamp mot Menneskerettighetene, kan jeg delta i den debatten om ulikhet og borgarlønn.

Kan dette være en av dråpene som får fargen i begeret til å endres, altså være med på å få borgarlønn god tatt og innført?

2.0 Økologisk økonomi

2.1 Begrepsavklaring

Ordet **øko** kommer av det greske ordet «oikos», som betyr hus, som igjen henspeiler til basisenheten i samfundet i det gamle Grekenland. Men det kan også bety hele verden, det store huset vårt.

Ordet **logi** kommer fra greske «logos» og oversettes med kunnskap, og vedrører hvordan sammenhenger er.

Ordet **nomi** kommer opphavelig fra «nomos», gresk for ledelse eller lov.

Økologi er hvordan verden henger sammen, hvordan alt innvirker på alt og **økonomi** er å styre og holde regnskap med det som skjer. Økologisk økonomi er å forvalte og legge til rette for at alle livsformer skal kunne ha et så godt liv de bare klarer. Fremragende forklart av Satish Kumar i TEDx-foredraget «*Education With Hands, Hearts and Heads*». (Video #1)

2.2 Tre mantra¹

En av mine åpenbaringer fra dette studiet er viktigheten av **dialog**, **mangfold** og **prosess**. Dialog, mangfold og prosess er sann kunnskap i min verdensanskuelse, noe å trakte etter. Jeg ønsker å søke **dialog** framfor overkjøring eller kommandering, **mangfold** framfor enfold og ensretting og **prosess** framfor avsluttende beordring og forkynt påbud.

2.3 Særegenheter med økologisk økonomi (Ingebrigtsen og Jakobsen, 2004: 39)

2.3.1 Kretsløpøkonomi

Linjær økonomi kan sammenfattes med «the business of business is business». Sannsynligvis først skrevet av Milton Freeman i hans bok *Capitalism and Freedom* i 1962. Det skulle bety at bare det som gavner det bedriftsøkonomiske overskuddet skal tas hensyn til. I en kretsløpøkonomi derimot, vil det som skjer med råvarene før de ankommer bedriften være av stor betydning, avskoging og artsutryddelse for å få tømmer er en meget ulønnsomt. Likeså hvordan restressursen avfall fra produksjonen behandles. Dumping av gruveslam i en fjor, slik Nussir planlegger gjøre i VestFinmark (Finne, 2018) vil troligvis være å betrakte som en kriminell handling, og hinsides økonomisk fornuft. Likeens tas det hensyn til alle berørte av

---

¹ Begrepet mantra er forklart i begrepsordlista på side 89

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

produksjonen, både konkurrenter, naboer og myndigheter, i tillegg til de som også regnes som berørte i en lineærøkonomien, som eiere, kunder, ansatte og leverandører.

2.3.2 Samarbeid

I naturen er det meste som skjer et samarbeid mellom arter, slik sopproten mykorrhiza lever i samliv med planterøtter, men også noe konkurranse, som en isbjørn på vent over pustehullet til en sel. Mikroorganismer utnytter sin nisje og spiser overskuddsressurser, og lar andre nisjer få etterlatenskapene etter livsprosessene sine. I økologisk økonomi er naturen ledestjerna, og vi søker gjøre likeens. Vi søker samarbeid framfor konkurranse.

2.3.3 Verdipluralisme

For å vurdere resultatet må flere sett av verdier benyttes. Det er ikke nok å bare sette opp det bedriftsøkonomiske resultat, hvor mye overskuddet ble i kroner. Vi må også sette opp hvilken innvirkning produksjonene har på naturen rundt. Slik som eksemplet med dumping av gruveslam i en fjord. Også innvirkningen på folk og bosettinger rundt bedriften må regnes inn i resultatet. Denne måten å regne resultat på kalles tredelt bunnlinje, se Tripple bottom line.

2.3.4 Holisme

Alt henger sammen, en bedrift skal ikke sees alene i økologisk økonomi, men som en viktig del av hele samfundsmaskineriet og også i samspill med naturen rundt. En bedrift sees ikke avsondret fra det som tjener felleskapet, det er ikke bare eiernes krav til profitt som gjelder.

2.4 Tripple bottom line

Min første lov er «i pakt med naturen». Det betyr at naturen er det viktigste, viktigere enn både mennesker og økonomi. Dette betyr ikke at ikke et enkeltmenneske skal kunne overskride naturens tålegrenser for å berge livet, ei heller berge sin økonomi. Men det gjelder å være klar over at dette vil ha uheldige konsekvenser på lang sikt, hvis alle opptrer slik over tid, vil en slik oppførsel ikke føre til gode livsvilkår. I økologisk-økonomi må du ta med alle tre resultatlinjer, ikke bare den som viser økonomisk resultat. Innovasjon Norge har innført slike krav for å gi sin støtte.

3.0 Teoretisk grunnlag

3.1 Forskningsspørsmål

Jeg skal altså forsøke å finne ut av to ting :

- har velferdssystemet i Norge ei grense?
- hva er borgerlønn, hva vil den koste å innføre nasjonalt i Norge og hvordan kan den finansieres? Dette blir også belyst med et case.

3.2 Forskningsspørsmål I – «Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?»

Det første grunnlaget for økonomisk trygghet finner vi i artikkel 22 i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, som Norge ratifiserte i 1948. Denne deklarasjonen sier at alle mennesker skal ha en slik rettighet. Vi skulle altså alle ha økonomisk sikkerhet, og en rekke andre rettigheter, i kraft av at vi er mennesker og eksisterer her i verden.

Norge fikk sin første ordning med folketrygd i 1967, etter mal av det svenske velferdssystem. Dagens «Folketrygdelov – lov om folketrygd» er fra 1997. Det norske velferdssystemet hviler på denne loven. «*Lovens formål er å gi økonomisk trygghet....*» for alle personer som er bosatt i Norge.

3.2.1 Menneskerettighetene og Folketrygdeloven vz lov om sosiale ytelser

Nav forsøker å benytte seg av «*Lov om sosiale ytelser*» for å forsøke å avgrense rettigheter gitt i Menneskerettighetene og Folketrygdeloven.

«§ 1.**Lovens formål.** *Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. ... Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.*»

Er det egentlig noen forskjell i målsettingen til Menneskerettighetene, Folketrygdeloven og lov om sosiale ytelser? Har de ikke den samme positive grunnholdning? Mens den siste misbrukes til å legge restriksjoner, som egentlig ikke fins i innledningen til loven.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Her er en gratulasjonshylding til Folketrygdeloven: *«Fundamentet i folketrygden sier ingenting om at mennesker må jobbe eller gjøre andre krumspring for å fortjene nevnte trygghet, men det nevner å gi hjelp til selvhjelp. I praksis handler det om å hindre at folk havner i fattigdomsfeller. Alle trenger nemlig noen midler, muligheter og en viss trygghet for å kunne skape et liv, karriere og bidra til samfunnet rundt seg.*

I dag, når man lytter til de som forvalter denne loven, skulle man tro at den er underlagt arbeidslinja – at mennesker kun har rett til velferd om de gjør akkurat det offentlige byråkratier mener de skal gjøre til enhver tid, om ikke være i arbeid, så i hvert fall bli sliten av å finne ut av byråkratiet, eller nedbrutt å delta på lite givende NAV-kurs. Da har man liksom gjort seg fortjent å overleve noen måneder til. Denne forståelsen er bakvendt, og ignorerer hva loven faktisk sier. Flere og flere faller utenfor i Norge – vi får flere fattige og syke.» (Stensen, 2018)

Min tilnærming til å finne ut av dette kan absolutt kalles empiriske.

«Jeg tror at om menneskeheten skal gå fremover, om vi skal utvikle oss så må noen mennesker tørre å ytre sine spesielle meninger, opplevelser og tanker.» (Iisa, 2018)

Det ideologiske grunnlaget ligger allerede i lovverket, det er bare den daglige bruk som blir feil og utstøtende.

3.3 Forskningspørsmål II – «Hva er borgerlønn, hva vil den koste å innføre nasjonalt i Norge og hvordan kan den finansieres?»

3.3.1 Hva er borgerlønn?

Borgerlønn «er et alternativ til de eksisterende velferdsordningene som kan defineres som en inntekt, som gis ubetinget til alle på individuell basis, uten behovsprøving eller krav om arbeide.» (Askeland og Normann Waage, 2014: 8)

To former for borgerlønn finnes :

a) **Garantert minsteinntekt** hvor alle borgeren får tilført midler til å leve et anstendig liv. Mottakerne får en sum penger og kan selv velge hva de vil bruke dem til. Summen må være stor nok til å leve et verdig liv for. Hvis noen ønsker å ha vanlig arbeidsinntekt i tillegg til borgerlønnen står det dem fritt, borgerlønnen får de uansett.

b) **Negativ inntektsskatt** vil si at mottakerne er garantert tilførsel av midler til de når opp til en på forhånd fastsatt minsteinntekt. Innbyggerne jobber for lønnsinntekt, men må holde regnskap med hvor mye de tjener. Hvis de tjener mer enn minsteinntekten får de ingen spesielle tilførsler av borgerlønn, tjener de mindre vil de få overført restansen, slik at de når opp til det ønskede nivå.

3.3.2 Kostnadene ved borgerlønn i Norge

Her har jeg sett på tre norske undersøkelser; en fra Statistisk Sentralbyrå i 2012, en fra Handelshøyskolen BI i 2014 og en fra Stortingets Utredningsseksjon i 2012.

I tillegg har jeg selv satt opp ei utregning av hva ei levelig borgerlønnsubbetaling til alle norske innbyggere over 16 år ville koste.

3.3.3 Finansiering av borgerlønn i Norge

Jeg har bygd på rapporter fra den engelske organisasjonen «Oxfam», den sveitsiske banken «Credit Suisse» og den engelske organisasjonen «Positive Money» for å forsøke vise to modeller for hvor ei borgerlønnsutbetaling på kr. 20.000,- i måned til alle norske innbyggere over 16 år kunne hentes fra.

3.3.4 Forsøk med borgerlønn i verden

Jeg har her sett nærmere på et forsøk med borgerlønn fra Canada, «Mincome», for å trekke ut lærdom om hvordan det kan gjøres og hva som vinnes.

Et forsøk med negativ inntektsskatt ble gjort i Winnipeg, Canada på 1970-tallet: Formålet med prosjektet var å finne ut om folk ville fortsette å arbeide etter at de fikk disse utbetalingene. Det ble en dundrende suksess. (*Summary of Evidence from a Selection of Cash Transfer Programs and Pilots, PART 1: EXPERIENCE IN CANADA, Manitoba, Mincome, 2015*)

3.3.5 Borgerlønnstanken i Norge idag.

Organisasjonen «BIEN Norge» har som formål «...vil opplyse den norske befolkningen om borgerlønn og få borgerlønn på den politiske dagsorden for på den måten å fremme og få innført borgerlønn i Norge. Vi vil fremme en betingelsesløs borgerlønn for alle norske borgere som dekker alle nødvendige utgifter til livsopphold..» (BIEN Norge, 2019)

Organisasjonen har omkring 150 medlemmer, holder konferanser og deltar på arrangementer både nasjonalt og internasjonalt.

4.0 Metodiske momenter

Her ønsker jeg å gjøre rede for hvorfor oppgaven min ble som den ble. Mine forsknings-spørsmål har vært:

Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?

Hva er borgerlønn, hva vil det koste å innføre nasjonalt i Norge og hvordan kan det finansieres? Borgerlønn blir også belyst med et case fra Canada.

4.1 Valg av forskningsstrategi og design

4.1.1 For å finne grensene for velferdsordningene våre.

Jeg regner Menneskerettighetene som det legale fundamentet for oss mennesker på denne planeten vår. Disse rettighetene ratifiserte staten Norge i 1948, så de er helt klart å regne som godkjente og noe alle vet om og regner med at gjelder helt og uinnskrenket her til lands.

Likeens er Folketrygdeloven en lov vi har hatt i mange år, og den er brukt og anerkjent av de aller fleste.

Jeg finner det svært overraskende når etater som Nav velger å se bort ifrå Menneskerettighetene sin artikkel 22 *«Enhver har som medlem av samfunnet rett til sosial trygghet og har krav på at de økonomiske, sosiale og kulturelle goder som er uunnværlige for hans verdighet og den frie utvikling av hans personlighet, blir skaffet til veie gjennom nasjonale tiltak og internasjonalt samarbeid i samsvar med hver enkelt stats organisasjon og ressurser.»*

(FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, 2018) og heller velger å forminske disse rettighetene gjennom de ytelsene de gir.

Det norske velferdssystemet hviler på «Folketrygdelov – lov om folketrygd». *«Lovens formål er å gi økonomisk trygghet....»* for alle personer bosatt i Norge. Ingen grenser er satt.

Hvordan kan det være mulig å henvise til lov om sosiale ytelser for å slå ut rettigheter gitt gjennom Menneskerettighetene og Folketrygdeloven? Siden jeg opplever nettopp dette i møte med mitt lokale Navkontor, kan jeg skaffe meg empirisk kunnskap om hvordan virkeligheten blir noe annet enn hva Menneskerettighetene og Folketrygdeloven forespeiler.

4.1.2 Strategi og design for å avklare hva borgerlønn er, hva vil den koste å innføre i Norge og hvordan kan den finansieres, samt et case om borgerlønn?

For å finne ut av hva som tidligere har vært gjort valgte jeg et canadisk borgerlønnforsøk.

«Mincome» i Canada er forholdsvis kjent, og visste seg da det etter mange år endelig ble analysert å ha vært vellykket. Forsøket var den avarten av borgerlønn som kalles negativ inntektsskatt. Deltakerne måtte holde regnskap med hvor mye de tjente, og fikk tilført midler nok til å nå opp til den fastsatte minsteinntekten, om de ikke klarte det på egen hand. *«And for five years, poverty was completely eliminated. There was always food on the table.»*

(Zi-Ann Lum, 2017) Sitatet gjenspeiler deltakernes følelse av et bedre liv under forsøksordningen.

Mincome er nyttig og fruktbart for å kunne forstå hva negativ inntektsskatt er og den samfunnsforbedring det kan bringe. Dette caset vil gi økt forståelse for hva borgerlønn kan være.

Hovedoppgaven til Sven Stokkeland er den mest gjennomarbeidede framstilling jeg har funnet av hva borgerlønn er. Derfor vil jeg i stor grad forsøke å hente ut essensen fra hans arbeid for å beskrive hva borgerlønn er.

For å finne kostnadene ved å innføre borgerlønn har jeg undersøkt tre norske arbeider om borgerlønn. Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge sitt *«Arbeidstilbud blant innvandrere Effektivitets- og fordelingsvirkninger av skattereformer»* fra Statistisk Sentralbyrå i rapporten 30/2012, Espen R. Moen og Christian Riis fra Handelshøyskolen BI skrev i 2014 *«Borgerlønn Virkninger og kostnader»* og Stortingets Utredningsseksjon laget en rapport for partiet Venstre om borgerlønn i 2012 .

Min egen utregning av hva ei levelig borgerlønnsutbetaling til alle norske innbyggere over 16 år ville koste tok utgangspunkt i nettopp det, å være ei levelig utbetaling. Så fikk heller kostnadene bli som de ble, det viktigste var at mottakerne skulle kunne leve et anstendig, men ikke fråtsende liv, med disse pengene.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Jeg forsøkte også å sannsynliggjøre at finansieringen av de store beløp som hver måned skal dekke ei norsk borgerlønn virkelig fins. Bare at under vårt nåværende økonomiske system ledes de feile veier, de (super)rike blir stadig rikere. Siden likhet og rettferdighet er grunnleggende i økologisk økonomi, vil det være viktig å endre denne utviklingen. Jeg vil forsøke å vise en måte dette kan gjøres på. Gevinsten av denne endringen kan sluses inn i samfunnsøkonomien ved hjelp av borgerlønnsutbetalinger.

Et annet forslag er å benytte oljefondet i et storskalaforsøk med borgerlønn, istede for å støtte boligbobler, finansspekulasjoner og undertrykkende regimer.

4.2 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor)

4.2.1 For å finne avgrensningen av velferdssamfundet.

Datainnsamlingen og utvalget er det mer eller mindre tilfeldige møtene og brev jeg har hatt i min kontakt med mitt lokale Navkontor. Innholdet i de lovene jeg søkte ligger på nett.

Det er især to Nav-ansatte jeg har hatt kontakt med, men hele Nav-systemet er regelbasert og jeg finner ikke at de viser rom for lokale løsninger og kreativitet.

Også på departementenesnivå virker det som om «arbeidslinjen» er vel innarbeidet. Du skal arbeide for ei lønn og derigjennom få ditt livsutkomme.

For Nav har det vært veldig viktig å IKKE skulle hjelpe og bistå meg med noe som har med denne oppgaven å gjøre. «*Vi vil ikke komme med uttalelser i forbindelse med problemstillinger knyttet til din masteroppgave*». (Vedlegg 1)

Dermed unnlater de også å besvare helt legitime spørsmål jeg har stilt under hatten «sosialklient». Svar jeg selvfølgelig også ville valgt å benytte i denne oppgaven, hvis de skulle vise seg å være relevante.

«Vitenskapen er frem for alt visjonær. Den vitenskapelige tenkingen henter sin næring i evnen til å «se» ting på nye måter» (Rovelli, 2016: 38)

Siden jeg har «flaks» og lever uten penger, kan jeg se velferdssamfundet fra en annen vinkel og avsløre forhold som en mere velhavende oppgaveskriver ville være lykkelig uvitende om. Menneskerettighetene er universelle og lover økonomisk trygghet til alle, som også ei universell borgerlønn ville gjøre. Mens bruken av «lov om sosiale ytelser» gir avgrensinger og understøtter krav om å følge ei arbeidslinje.

4.2.2 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å lære om tidligere forsøk med borgerlønn i Canada.

For å lære hva borgerlønn var for noe startet jeg med å lese et par bøker anbefalt av BIEN Norge, «*Borgerlønn – veien videre fra velferdsstaten*» fra nettopp BIEN Norge selv og boka «*Utopia for realister – gratis penger til alle, 15 timers arbeidsuke og en verden uten grenser*» av hollenderen Rutger Bregman.

I begge disse bøkene blir Mincome i Canada nevnt. Mincome var allerede gjennomforsket av professor Evelyn Forget ved University of Manitoba. Alle resultater er fritt tilgjengelig, og jeg har ikke funnet noe om at disse er trukket i tvil.

4.2.3 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å lære teoriene bak borgerlønn.

Bøkene om borgerlønn er mange og blir stadig fler.

Aller mest konsentrert og for meg anvendelig innhold har hovedoppgaven til Sven Stokkeland hatt. Han har blant annet svart meget klart på spørsmålet om gjensidighetsprinsippet, umulighetsteoremet og parasittinnvendingen. Skal samfundet kunne forvente å få noe tilbake for å gi borgerne ei grunnlønn. Og fra individets side, kan du ta imot et livsutkomme uten å yte tilbake, eller bør du heller avvikle livet (dette siste er mitt eget punkt, ikke Sven Stokkeland sitt).

4.2.4 Datainnsamlingteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å finne kostnadene med ei borgerlønn.

Min egen inngang for å finne disse kostnadene var hvilken utbetaling som ville gi et verdig liv, altså ei slik økonomisk trygghet som blant annet Menneskerettighetene forespeiler oss.

De andre tre oppgavene jeg refererer til ser på hvordan skattenivå for skattebetalerne og statens skatteinntekter vil utvikle seg ved forskjellige utbetalingsnivåer for borgerlønn og også på arbeidselastisiteten; om samfundets arbeidsskikk vil havne på rygg i sofaen etter innføring av borgelønn.

4.2.5 Datainnsamlingsteknikk og utvalg (hvordan, hvem og hvor) for å finne hvordan ei borgerlønn skal finansieres.

Hvert år under «World Economic Forum» i Geneve gir organisasjonen «Oxfam» ut sine «mot»-rapporter om verdens økonomiske situasjon, fra en ikke-kapitalistisk synsvinkel. I 2018 var temaet ulikhet. Der fant jeg meget jeg kunne benytte meg av for å anskueliggjøre mine poeng. Oxfam sine data er til en viss grad hentet fra den sveitsiske banken Credit Suisse sine økonomiske rapporter.

For å sy det hele sammen til både en kapitalisme- og ulikhetskritikk benyttet jeg materiale fra organisasjon «Positive Money» i England. De forklarer hvordan dagens penger virker i samfundet og hvordan dette kunne vært gjort bedre.

4.3 Behandling av data - gjennomføringen av dataanalysen

Jeg ønsker å :

- gjøre en **fenomenologisk kvalitativ analyse**.
- fortolke og forstå den dypere mening med de svar jeg finner gjennom mine undersøkelser.
- analysere meningsinnholdet med det jeg finner ut.

(Asbjørn Johannessen med flere, 2011: 195)

Først skal jeg få et helthetsinntrykk av hvilken informasjon som fins om det spørsmål jeg søker svar på, jeg skal lete etter hovedtema og kvitte meg med irrelevant data, og få fram den sentrale informasjon.

Når det gjelder casen om Mincome gjelder det å få oversikt over hva de egentlig gjorde under forsøket. Hvorfor gjorde de det, hva ønsket de å oppnå?

Dernest finne og organisere det som gir perspektiv på de tema jeg hadde feste meg med.

I **trede fase** av arbeidet gjelder det å trekke ut (abstrahere) meningsinnholdet og å samle sitater som hjelper til å forstå meningen bedre.

Til slutt skal funnene sammenfattes. Er resultatet konsistent, stemmer resultatet med hypotesen, hvis ikke, hvor gikk det galt? Jeg skal kunne dokumentere mine funn, og avdekke mønstre, sammenhenger, fellestrekk og forskjeller.

4.4 Spørsmål knyttet til validitet og reliabilitet

4.4.1 Validitet er at de data jeg henter ut av mine undersøkelser vil representere virkeligheten. Er dataene min gyldige, stemmer de? (Johannessen med flere, 2011: 73)

4.4.2 Reliabilitet er hvor pålitelige dataene mine er. Slik pålitelighet kan sjekkes med å ta flere påfølgende undersøkelser av samme gruppe over tid, dette kalles «test-retest-reliabilit». En annen test er at flere forskergrupper undersøker samme problemområde. Da blir det kalt «interreliabilitet». (Johannessen med flere, 2011: 44)

4.4.3 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av mitt arbeid med å finne grensene for velferdssataten.

Under de forutsetningen som er tatt, mener jeg mine erfaringer stemmer. Men veldig få mennesker vil møte disse grensene for velferdsstaten. For å være helt ærlig, jeg vet ingen andre som går linjen ut der jeg går nu. Hvor slutter velferdstaten, hvor vil «de» la meg seile min egen sjø, og eventuelt sulte ihjel.

Det jeg søker å vise er et «clash» mellom Menneskerettighetene og de reglene Nav arbeider etter. Dette sammenstøtet vil vise seg for alle i samme situasjon som meg, men jeg vet ingen andre som får lov å skrive om dette i en masteroppgave.

Vi kan velge minste motstands vei, å gi etter for Nav's kamp mot Menneskerettighetene, eller forholde oss lojal til ordlyden i disse og kjempe mot Nav. Kjempe mot et Nav som får lov til å fornede Menneskerettighetene og intensjonene i Folketrygdeloven slik de gjør.

4.4.4 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av tidligere forsøk med borgerlønn.

I mine eksempler fra forsøket med Mincome i Canada vil jeg regne grunnlagsarbeidet til professor Evelyn Forget ved University of Manitoba for å være sikret gjennom de canadiske rutinene ved universitetet hennes. Rett nok er min informasjon annen- og tredjehands, men det blir stadig referert til kildene. Jeg har ikke hatt grunn til å betvile det jeg har lest.

Det blir også henvist til forsøket i nettmedia, det er mulig å følge sporene bakover, og finne ut hva som virkelig ble skrevet.

En grunn til å kunne se resultatene fra Mincome som sanne, er at omtrent samtidig med Mincome satte regjeringen også igang forsøk med «medicare»-programmer i hele Canada. Disse helseprogrammene samlet informasjon om hvordan hele den canadiske befolkningen hadde det. Forskerne så hvordan deltakerne i Mincome hadde det i forhold til resten av landet, og kunne dermed kunne være ganske sikker på hvordan Mincome hadde virket inn.

4.4.5 Validitet- og reliabilitetsvurderinger av spørsmålet om hva borgerlønn er, hva det vil koste og hvordan den skal finansieres.

Det at Sven Stokkeland har fått godtatt sin hovedoppgave, tar jeg som et tegn på at den holdt mål. Den var både sann og pålitelig.

Rapportene fra Statistisk Sentralbyrå, BI og Stortingets Utredningskontor har disse institusjonene sin kredibilitet under seg.

Mitt eget arbeid har jeg forsøk å belegge med faktaopplysninger og også gi referanser om hvor informasjonen er funnet. Jeg forteller om intensjonene mine, hvorfor jeg har akkurat den vinklinga jeg har valgt.

Oxfam og Credit Suisse er kjente rapportskrivere med stor kredibilitet. Positive Money er ny for meg, men jeg legger ved referanser på alt jeg har funnet.

I økologisk økonomi er det også svært viktig at det du gjør er transparent, at du ikke driver skittent spill med lureri og hemmelighetskremmeri. Da kan de som lurer på noe dobbelsjekke at arbeidet ditt holder mål, at det er pålitelig og at de kan stole på deg.

Det er også avgjørende at alle det gjelder kan få uttale seg, at ingen holdes utenfor.

4.5 Refleksjon over egen rolle som forsker

Siden jeg bor alene langt inne i skogen og sjelden har kontakt med andre mennesker, har jeg få sosiale punkt for konfrontasjon med debattmotstandere. I løpet av denne oppgaveskrivinga har jeg blitt medlem av organisasjon BIEN Norge, og kan til en viss grad delta i arbeidet med å innføre borgarlønn i Norge. Jeg har tatt parti, og kan derfor mistenkes for å underdrive motargumentene.

Dog skal de besvares i den grad de dukker opp, og det gjør de. De er stort sett likelydende og går på om ei borgarlønn skal betales av høyere skatt for de som jobber.

Derfor er jeg også spesielt stolt av mitt første forslag til å finansiere borgarlønna. Jeg har ikke hørt dette framsagt før.

Det jeg tross alt klarer å lese og se på nett begeistrer meg, jeg tror dette kan være løsningen på framtidens potensielle tap av velferd. Jeg tror også vi vil kunne trenge borgarlønn for å opprettholde kjøpekraft for å sikre lokal omsetning i næringslivet og å dekke basisbehovene til en stor gruppe mennesker.

Gjennom dette oppgaveforløpet har jeg fått tenkt igjennom spørsmål jeg har lurt på i mange år. Jeg har fått tid til å gå inn for å finne svarene. Jeg har fått mot til å gå inn i diskusjoner og brynt meg på argumenter og motargumenter.

4.6 Kritisk refleksjon over valgt design og metode

4.6.1 For å finne svakheter i verdens beste velferdsstat

Bure ikke en arbeidsfær mand klare å brødfør seg selv, uten å belaste et gyngende velferdssystem? Burde ikke de som virkelig trenger det få disse knappe godene? Å trekke inn Menneskerettighetene for å hjelpe velstandsmennesker her i Saapmi, når folk pines i fengslene i Saudi Arabia og vestlig støttede fly bomber Jemen tilbake til steinalderen, det er ikke det disse universelle rettighetene var tenkt til.

Eller hva var Menneskerettighetene ment til? Det står jo uttrykkelig at de også gjelder meg, uansett. Er det rett at jeg skal ta på meg skyldfølelse for at jeg aksepterer at også jeg er inkludert og skulle nyte universelle goder, i dette tilfelle økonomisk trygghet.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Det er få sosialklienter som er i en posisjon at det får lov til å skrive en masteroppgave om sine erfaringer, erfaringer som strider mot det som synes å være den gjengse folkemening. Som jeg har forsøkt å hevde overfor Nav, dette er mitt arbeid nu, jeg gjør en samfunnsinnsats gjennom å avdekke grenser som veldig få har mulighet til å lokalisere. Jeg kan være med på å få fram at Menneskerettighetene er under angrep fra de som skulle ha vært i første forsvarsrekke for velferdsstaten. Hvis ingen sier det høyt, blir det ikke avslørt.

4.6.2 Kritisk refleksjon over valg av design og metode for å finne ut hva borgerlønn er, hva det koster og hvordan det skal finansieres.

Om mitt valg av case; Mincome i Canada er jo tross alt fra 1970-tallet, selv om den først ble analysert langt senere. Verden har forandret seg svært meget siden den gang. Problemene fattigdom gir er dog de samme nå som dengang. Også hvilken innvirkning det har å ikke oppleve ekstrem fattigdom, men ha mat på bordet. På grunn av den store troverdigheten forsøket har, diskutert på side 24, er jeg fornøyd med at jeg fant Mincome. Det lærte meg mye om de gode borgerlønn kan gi.

Var det andre forsøk som ville vært mer aktuelle å velge å gå inn i? Jeg vet mye spennende foregår i Tyskland, og også andre forsøk er på gang i Canada, sikkert også på grunn av suksessen med Mincome, men jeg kjenner dem ikke i detalj. Jeg er fornøyd med mitt case. Skulle jeg tatt med flere, så kanskje spennende prosjekt i India eller Sveits.

4.6.3 Burde jeg hatt en annen inngang for å si noe om hva borgerlønn er for noe? Det er mange som sier noe om borgerlønn, Sven Stokkeland sa det konsist og tok opp tema som jeg fant interessante. Jeg mener hans oppgave er et godt fundament, andre er nyere, men spesielt hans filosofiske tilnærming, hva bør et menneske gi tilbake til samfundet, fant jeg tiltalende. På engelsk heter borgerlønn «*universal basic income*». Min tilnærming til i denne oppgaven har IKKE vært universell, men absolutt nasjonal for staten Norge. Den eneste organsiasjonen jeg kjenner som virkelig jobber for global borgerlønn, ikke bare nasjonal, er «GoodDollar» fra Israel. Men informasjonen kan ihvertfall til en viss grad bli global, vi kan lære av hverandres feil og suksesser.

4.6.4 Burde jeg ha gjort noe anderledes for å si noe om hva borgerlønn vil koste?

Statistisk Sentralbyrå, BI og Stortingets Utredningskontor er jo kjente og godtatte institusjoner, deres arbeid skulle i utgangspunktet være akseptabelt. Burde jeg droppe rapporten fra Statistisk Sentralbyrå, den har ingen nytteverdi for meg? Rapporten fra BI har noen interessepunkt og den fra Stortinget kan brukes idag også for å finne del svar på hva ei borgerlønn vil koste å betale ut.

Min egen utregning av kostnadene hadde som utgangspunkt at mottakerne virkelig skulle få en sikker økonomi med denne utbetalinga. Så fikk heller de virkelige kostnadene vise seg i ettertid. Burde jeg også heller tatt utgangspunkt i mere overkommelige kostnader.

Å ha noe håp om å få noen med meg på slike kolossale utbetalinger, krever at de vil godta mine senere framvisninger av at ressursene fins og de bør brukes til dette formål.

4.6.5 Burde jeg ha funnet andre måter for å finansiere ei borgerlønn?

Dette er smørøyet i hele oppgaven min, det er dette jeg er spesielt stolt av. Jeg er knallfornøyd med denne vinklinga, både en kapitalismekritikk, av at de riker blir rikere, og en meget god ide å jobbe videre med politisk, både for å svekke bankene sin muligheter til å produsere penger og å ei åpning for å få finansiert borgerlønnsutbetalingene. Bruk av oljefondet er ei annen brukbar løsning, om enn litt kjedeligere.

4.7 Blir designet mitt for utflytende?

Kanskje burde jeg innskrenket meg til bare et forsknings spørsmål. Jeg kunne ha brukt de tidligere forsøkene med borgerlønn som en innledning, derefter diskutert borgerlønn som svaret på velferdstap etter massearbeidsløshet på grunn av robotisering ved hjelp av kunstig intelligens. Så et avslutningskapittel om hvordan forandre opinionen i Norge for å kunne godta borgerlønn som svar på vanskelighetene.

Ville det holdt det enklere? Burde jeg «killed» enda flere av mine «darlings»? Altså forandre på grunnopplegget mitt, gjort endringer i grunnmuren, designet?

Burde jeg konsentrert meg om enten velferd eller borgerlønn, ikke forsøkt meg på dem begge? Jeg har valgt å ta med mine to hovedspørsmål fordi de viser svakheter i dagens velferdssamfund, og også en ypperlig måte å løse dette på, ved å innføre borgerlønn.

5.0 Velferd sett nedenfra

I dette kapitlet behandler jeg mitt første forskningsspørsmål: «**Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?**»

Romjulen 2018 (Bilde #2)

Juleaften 1960 ble min mor enke med to små barn. Fordi min far hadde seilt på svenske skip fikk min lille familie nyte godt av de svenske velferdsordningene, med støtte til både enker og faderløse. I Norge fantes det på den tiden intet utover det enhver klarte å ordne seg selv, støttet av familie og venner.

Norge fikk sin første ordning med folketrygd i 1967, etter mal av det svenske velferdssystem. Menneskerettighetene, som også slår fast rettigheter for økonomisk trygghet, kom allerede i 1948.

Det er stor enighet om at vårt nordiske velferdssystem er på den absolutte topp i verdenssammenheng. Mang ei alenemor frå mindre heldig stilte land er mer enn villig til å gi avkall på svært mye for å komme seg hit til oss og sikre sine barns oppvekst.

Frasen «den som sier han er ferdig utlært - er ferdig, ikke utlært» kan komme til anvendelse her.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Mantraet «prosess» (side 11) kan også brukes. Selv vårt gode nordiske velferdssystem kan bli enda bedre.

Skisse #1- det norske trygdesystem

Skissen prøver å vise vellykkede deler av trygdesystemet vårt. Men helt på bunnen, i rødt, er «sosialhjelp», den delen jeg ønsker å kritisere og også reformere.

Jeg har personlig gode erfaringer med å motta sykepenger. Utbetalingene var tilstrekkelige til et godt liv, og etter attestasjon fra min fastlege om reel sykdom, hadde jeg økonomisk trygghet i et år.

Mitt første forskningsspørsmål om avgrensning av velferdssystemet meldte seg nu i høst. Jeg priser gudene for at jeg var i en økonomisk situasjon hvor jeg fikk muligheten til å gjøre denne undersøkelsen. Det har virkelig åpnet øynene mine for svakheter i et ellers tilsynlatende velfungerende trygdesystem.

Jeg har lagt en fyldiger utgave av mine synspunkter ut i tre vedlegg i form av kronokker (kronikker), som jeg delvis har klart å få offentliggjort i media. (Vedlegg 2 - 4)

A star (Bilde #3)

I den første kronokken hever jeg at «jeg «wallraffer» i velferdssystemet. Foruten den biten om fordekthet. I økologisk økonomi er «transparency» en av grunnpilarene - noe jeg ønsker å forstå som ærlighet eller åpenhet. Det gjelder å ha dialog med både "friend and fo".

(Vedlegg 2: 2)

Jeg påstår at jeg kan se velferdssamfundet fra en annen sysnvinkel enn veldig mange andre. For eksempel vinkelen til Kristina Jullum Hagen og Rasmus Eiternes Guldvik, forskere ved NHO. ««I møte mellom den globale teknologidrevne økonomien og den norske modellen med høy sysselsetting, generøse velferdsordninger og lav ulikhet vil det komme til å oppstå noen spenninger og utfordringer.» (Jullum Hagen og Eiternes Guldvik, 2016: 6)... Jeg går utifra at mange deler dette bildet av velferdsstaten Norge. Jeg går også utifra at verken Jullum Hagen eller Eiternes Guldvik noensinne har gått inn døra til Nav med ønske om å hente ut økonomiske ressurser, uten å miste verdigheten. Er de norske velferdsordningene så **generøse** som forskerne fra NHO og også folk generelt synes å tro?» (Vedlegg 2: 2)

Jeg påstår også at verre enn å være uten økonomiske midler er å bli frarøvet sin verdighet. «En verre bøyg er å klare å beholde nakken rett i møte med Nav. Nav kunne hatt mye å lære som organisasjon, om de ville hatt dialog med brukerne, som for eksempel meg, istede for å skulle ha alle inn i denne ødeleggende kværna som skal få alle så små og likeartede at vi kan passe inn i de små boksene som passer Nav (belittling²)» prøver jeg å argumentere.» (ibid)

---

2 belittling – se side 32

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Det svært viktig å bringe med seg Anja Askeland's NavVettregler (side 37) i ethvert møte med Nav om du kommer fra nederste trinn i samfundetshirarkiet. Nummer 4 lyder «*Vær rustet mot stigmatisering og kulde selv på korte besøk. Ha alltid med lydopptager og nødvendig dokumentasjon.*» Nummer 5 lyder «*Ta trygge veivalg og vit alltid hvem du er.*» og nummer 6 er «*Gjenkjenn fattighedsfeller og disiplinerende strategier.*»

Mitt første møte med mitt lokale Nav-kontor gav ihvertfall en rask reaksjon. Allerede tre dager senere fikk jeg svaret «*Søknad om økonomisk stønad til livsopphold, husleie og strøm avslås med hjemmel i ....*». (Vedlegg #5)

Utifra mine egne vurderinger var jeg ikke hjulpet til å sikre meg økonomisk trygghet, som altså Menneskerettighetene og Folketrygdeloven skulle gi alle personer bosatt i Norge.

Jeg var også uenig i at Nav sin måte å regne ut behovet for slik hjelp overhode KUNNE gi økonomisk trygghet, siden deres regnemåte beror på en **økonomisk uvirkelighet**. Dette forsøkte jeg utdype i neste kronokk.

«Nav (arbeids- og velferdsforvaltningen) sin måte å regne ut sosialhjelp holder ikke mål i en virkelig verden. Den virkelige verden hvor regninger skal betales og livsnødvendigheter kjøpes inn vil oftest kreve høyere pengebeløp for å få regninger dine ut av verden og å leve et anstendig liv. Beløp som kan skaffes annensteds fra; ved ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner.»

(Vedlegg #3)

I samfundet vårt er det to krav for å gå konkurs, det ultimate resultat av økonomisk utrygghet (foruten det enda mere dramatiske; å sulte ihjel,) Det første er at du er insolvent, som vil si å ha med gjeld enn egenkapital. Det andre er å være illikvid, som er når du ikke klarer å betale regningene dine fortløpende, du er ikke økonomisk flytende.

Nav har ikke skjønt disse enkle reglene i sine utregninger av økonomisk behov, de velger å leve i sin egen økonomiske drømmeverden og styre folk inn i en konkurs eller å forsøke å tvinge stønadsmottakerne ut fra støtteordningene og over på «*ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner.*» (ibid) Jeg utdyper: når stønadssøkere framviser at nødvendige økonomiske krav overstiger ens egne

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

økonomiske ressurser, vil det være å kaste mennesker ut i økonomisk utrygghet ved å velge å gi for lite til å dekke disse regningene.

Nav sitt regnestykke over mitt behov for økonomisk bistand stemmer altså ikke med min virkelighet.

Nu avdøde sosialmedisiner Per Fugelli refererte til toppunktet i Maslow's behovpyramide med selvrealisering når han skriver; *«Menneskene trenger frihet; det er å ha makt og mulighet til å bevege deg mot dine egne mål. Du trenger også verdighet; som er å ha selvrespekt og å bli sett og godtatt som den du er.»* (Fugelli, 2010: 29)

Han skriver også *«Jeg er meg og har min verdi i kraft av å være menneske på Jorden, ikke som en sum av mine funksjoner og produksjoner.»* (ibid: 55) *«Det er ille å være fattig på penger, men det jævelige er å være fattig på følelsen av å bli godtatt og å finne mening i det menneskelige fellesskap.»* (ibid: 177)

Nav sitt disiplinierende krav om at du skal følge ei arbeidslinje for å få økonomisk støtte, bryter ikke bare med Per Fugelli sitt syn, men også med Menneskerettighetene.

Men som jeg skriver i min første kronokk, en verre bøyg enn å være uten økonomisk trygghet er å miste sin personlige verdighet. Nav river ned verdigheten hos oss sosialhjelps-mottakere, de fornedrer og forminsker oss som mennesker. Dette forsøkte jeg å vise i min siste kronokk.

«Nav sine utregninger av økonomiske behov holder ikke mål i en virkelig verden. Aller viktigst vil være å reformere Nav til å bli endel av at samfund som skal få oss samfundsmedlemmer til å blomstre (flourish). Det er den langsiktige planen.

Men kortsiktig er planen å komme til overflaten og svømme i land. Jeg ønsker å leve, å overleve.

Hvis vi ønsker blomstrende individer i et blomstrende samfund må vi ikke gjøre folk mindre («belittling» under). Vi må gjøre oss alle så store, kreative og gode som vi bare kan. Det blir vi nødt til om vi skal takle morgendagens mange utfordringer.» (Vedlegg #4)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

«...it does little to explicitly challenge the negative psychological consequences of a welfare system founded on eligibility assessments, conditions and sanctions: a system that is humiliating and belittling, leading to stigma, loss of self esteem, demoralisation, apathy and even mental ill health.», (Kagan. 2018)

5.1 Martyrium 21 desember 2018

Uten økonomiske ressurser var den logiske rekkefølge at jeg skulle sulte ihjel, ihvertfall begynne på den veien, på å dø. *«For et velordnet sinn er jo døden bare ens neste store opplevelse.»* (Rowling, 1997: 271)

Som jeg skriver i kronikk #1 (vedlegg #2) hadde jeg regnet ut at mine økonomiske ressurser ville være oppbrukt omkring den 21 desember 2018. Dette ble plutselig avlyst, eller ihvertfall utsatt. I løpet av ei uke midt i desember fikk jeg rikelige utbetalinger både fra Statens Lånekasse og mitt lokale Navkontor. Min økonomi julen 2018 manglet ingen ting, sosialt derimot.....

Hvorfor gå så drastisk til verks som et martyrium? Fordi det er min plikt: i eldre tider, mens vi vandret rundt på savannen, ville det vært oss gamlingene som måtte smake på nye og ukjente vekster som dukket opp på vår vei. Vi ville være minst uerstattelige om plantene viste seg å være fatalt giftige. Likeens i våre moderne tider, det er mindre tap om jeg avslutter livsgangen enn om en ungdom gjør det. Hvis jeg kunne forbedre livet til de (oss) som overlever, ennu bedre....

Et martyrium har på en måte samme funksjon som ei borgerlønn. Ei borgerlønn setter et gulv hvor ressursene for overlevelse finnes. Et martyrium tar bort det gulvet som viser seg ved null ressurser. Det er greit å bevege seg forbi streken der det ikke er ressurser til livsopphold, det er ikke lengre farlig å gå dit.

«Jeg gleder meg over alt jeg har opplevd og alt jeg kommer til å oppleve fordi jeg praktiserer det som gjør meg lykkelig, nemlig friheten» (Tin refererer Walid Abu Al-Khair, 2018: 22)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

«liberté, égalité and sisterhood, ou la mort!»

(Bilde #4)

Lett omskrevet gammelt slagord

Som en gammel kineser skal ha sagt: *Den som ikke frykter døden ved tusen stikk, tør å rive keiseren ned fra hesten.* ([Steigan](#), 2019)

Men forskningsspørsmålet står ubesvart; har velferdsstaten Norge ei avgrensning – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel? I Menneskerettighetene og Folketrygdeloven er ikke satt opp noen slike grenser (noe som også ville ha overrasket meg).

5.2 Hva sier Arbeids- og sosialdepartementet?

I en hyggelig mail (vedlegg 6) i romjula 2018 forteller førstekonsulent Emma Rasmussen hva som skjer vedrørende fattigdomsspørsmålet fra regjeringens side. Her fra Stortingsproposisjon 1 S: «*Regjeringa har som mål å bevare eit samfunn med små forskjellar. Regjeringa vil redusere fattigdom og redusere risikoen for at levekårsutfordringar går i arv.*» (Regjeringen.no, *Prop. 1 S (2018–2019: 231)*)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

«Deltaking i arbeidsmarknaden er det viktigaste verkemiddelet ein har for å førebygge og redusere fattigdom. Arbeid gir inntekt og økonomisk sjølvstende, og betrar levkåra og livssituasjonen til enkeltpersonar og familiar. Arbeid gir òg fellesskap og nettverk. Innsatsen for å få fleire i arbeid er viktig for å motverke at låginntekt og levkårsutfordringar går i arv.» (ibid)

«En forsterket arbeidslinje og krav til aktivitet i velferdsordningene er viktige virkemidler for å stimulere til økt arbeidsinnsats i befolkningen.» (ibid:12) **Arbeidslinja**, at du først og fremst skal ha lønnsarbeid for å overleve, står altså uhyre sterkt i departementet.

5.3 Arbeidsetikk – arbeidslinja

I boka «*Inventing the future*» av Nick Srnicek og Alex Williams, (referert av Eliassen og Omdal, 2018: 129) blir det påpekt at nettopp denne inngrodde arbeidsetikken er den viktigste hindringen for å få innført borgerlønn. Neoliberalismen har tvunget arbeiderne til å se på dem selv og deres medarbeidere som konkurrerende subjekter, i motsetning til det økologisk-økonomiske prinsipp om samarbeid framfor nettopp konkurranse. Arbeidsplassen er den viktigste arena for denne konkurransen. «*Arbeid, uansett hvor nedverdiggende og tungt det er, blir sett på som et ubestridt gode.*» (ibid: 130) Dermed blir de uten jobb demonisert. Arbeidet er innprentet i identiteten vår og blir framstilt som den eneste veien til selvrealisering.

Eliassen og Omdal avslutter kapitlet med å undres om økonomisk trygghet kan bli en like stor velsignelse som arbeidet angivelig er.

«*Studier viser at den beste måten å håndtere skadene vi får gjennom arbeidsledighet er å utfordre arbeidsmoralen, det kunstige skillet mellom de som yter og nyter. Forsøk på å bekjempe de negative helseeffektene av arbeidsledighet ved å legge vekt på lønnsarbeid - enten gjennom arbeidsgarantier eller aktiveringsprogrammer - vil sannsynligvis være kontraproduktivt på lang sikt. Det fordi disse tiltakene forsterker og setter arbeidsetikken mer sentralt i samfunnslivet. Slik vil arbeidsledige mennesker forventes eller tvinges til å underkaste seg de samme normene som forårsaker deres skam i utgangspunktet. Vi må snakke om arbeidsetikken. Den er både årsaken til arbeidsløses elendighet og veien bort fra den.*» (Sage, 2018)

«Fattigdomsrelatert skam gjorde at personene det gjaldt reagerte med følelser av maktesløshet, selvforsakt, fortvilelse og resignasjon – og økte den sosiale eksklusjonen.» heter det i en Nav-rapport. (Furuberg med flere, 2018: 36)

5.4 Arbeid først

«NAV-sjefen opplyser at hun deler målsettingen til regjeringen. «- Uavhengig av alt annet så står arbeid først. Vi i NAV mener at arbeid er bra, det er mye helse i å være i jobb. For de aller fleste er det godt å få brukt seg selv og kvalifikasjonene sine. Tildelingsbrevet understreker betydningen av arbeid» sier Sigrun Vågeng.

«NAVs visjon er at vi skal gi mennesker muligheter, i tråd med våre verdier. Jeg mener vi er godt i gang med å utføre oppdraget vårt med flere i arbeid, færre på stønad, slik at så mange som mulig kan bidra til det velferdssamfunnet vi er så heldige å ha i Norge.» sier NAV-direktøren.» (Ringheim, 2019)

5.5 Konklusjon på spørsmålet om «Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?»

Martyriumet er forhåpentligvis avlyst, ihvertfall utsatt. Men spørsmålet står ubesvart. Hadde jeg ventet å få svar? Er det mulig for en ansvarlig person å svare bekreftende og vise meg hvor grensa skal gå? Kanskje **nei** på begge spørsmål...

Likevel avslår min lokale saksbehandler i Nav å gi støtte til livsopphold. Hvorfor gjør hun dette? Ønsker hun å disiplinere meg inn i folden, tvinge meg til å ta et hvilket som helst (bullshit)lønnsarbeid slik at jeg overlever? For alternativene «**ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner**» er jo heller ikke noe hun offisielt kunne ha gått inn for, især siden min eneste verdi er gården jeg også bor på.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Nav antyder at jeg burde forlate hjemgården min «*Et annet alternativ er at du søker på kommunal bolig slik at du unngår de store utgifter i forbindelse med vedlikehold og reovering av egen bolig.*» (vedlegg #7) Vil det bli billigere for samfundet som helhet, hva vil skje med gården uten folk? Kan noe annet enn enda sterkere forfall tenkes, og er det verdifullt? Lov om sosiale ytelser har i sitt formål «*...herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig...*»

Jeg er jo heller ikke alene om å skulle skvises utover lovens bokstav om å gi økonomisk trygghet for alle personer som er bosatt i Norge. Her har nok Nav en vei å gå for å slutte med å plage de av oss de er satt til å hjelpe.

5.6 Avbøtende tiltak

«*...mange har problemer som ikke handler om penger; de trenger først og fremst mennesker rundt seg.*» (Eliassen og Omdal, 2018: 161) «*Det som virkelig trengs: å tilby ei hand å holde i.*» (ibid: 176)

«*Det e akkurat det æ ønske dokker skal gjøre efter at et borgerlønnsystem e innført; å bry dokker. Å være ei hand å holde i for dæm som træng.*» skriver jeg i brev til Nav.

Jeg ønsker at Nav skal være proaktiv støttende til å bygge opp de menneskene de møter. Dette må skje på individuell basis, hver person må vurderes for seg, ikke bare puttes i den skuffa som passer best i et effektivt system. Alt annet er svikt på systemnivå.

Blomster i Saapmi (Bilde #5)

5.6.1 NavVett-reglene

Disse reglene er skrevet av Anja Askeland, leder av BIEN Norge og sosialklient med mangeårige erfaringer med å skulle beholde verdigheten i Navsystemet.

«Nå er påsken over og NAV åpner "såvidt" dørene igjen. Med stadig kortere åpningstider, vanskeligere tilgang til saksbehandlere og mer digitale løsninger kan det være godt med noen råd om man er tvunget til å gå dit. Derfor har jeg laget noen enkle regler basert på mine egne erfaringer:

- 1. Gå ikke til NAV uten gode forberedelser.*
- 2. Meld fra til venner at du går til NAV.*
- 3. Ta hensyn til egen helse – og økonomiske situasjon.*
- 4. Vær rustet mot stigmatisering og kulde selv på korte besøk. Ha alltid med lydopptager og nødvendig dokumentasjon.*
- 5. Ta trygge veivalg og vit alltid hvem du er.*
- 6. Gjenkjenn fattigdomsfeller og disiplinerende strategier.*
- 7. Gå aldri alene.*
- 8. Vend skammen mot NAV - det er ingen skam å gå til NAV, men ta med speil og vend skammen tilbake til dem.*
- 9. Spar på kreftene, krev det du har rett på og grav deg inn i kjellerstua om nødvendig.»*

Anja Askeland har også fortalt om sin erfaringer til Haugesund Avis, *«Til tider har Anja Askeland kjent på skam og maktesløshet.»* (Birkeland, 2018)

6.0 Forsknings spørsmål om borgarlønn, hva den koster og hvordan den kan finansieres.

I forrige kapittel viste jeg at dagens velferdssystem har hull. Vil ei borgarlønn kunne fungere bedre? «*Den sosialmedisinske nøden må ikke bare avhjelpest, den må forebygges.*»

(Fugelli, 2010: 144)

Min hypotese er at ei borgarlønn kunne hindre at mennesker falt i økonomisk uføre og også sikret lokal kjøpekraft.

6.1 Hva er borgarlønn

For å svare vil jeg i stor grad bygge på Sven Stokkeland, som med hovedoppgaven sin til cand polit graden ved på Økonomisk Institutt ved Universitetet i Oslo våren 2002 gjorde et særdeles grundig dypdykk for å forklare på hva borgarlønn er.

Stokkeland definerer borgarlønn som «*en inntekt som gis ubetinget til alle på individuell basis, uten behovsprøving eller krav om å arbeide.*» (Stokkeland, 2002:1). I tillegg skal ytelsen være over over eksistensminimum og utbetalt kontant på regulær basis. (ibid: 6)

6.1.1 Til alle

Siden ei borgarlønn skal gis til alle, vil eneste kriterium være at mottakeren har gyldig statborgerskap. Litt innskrenkning i forhold til Folketrygdloven, som lover økonomisk trygghet til alle personer bosatt i Norge.

6.1.2 På individnivå

Vi er alle like og har vår rett til borgarlønn ikraft av at vi eksisterer, det kommer ikke an på hvor i landet vi bor, hvor stor familien er eller vår formuestilstand.

EU og OECD legger derimot vekt på at store husholdninger vil oppnå stordriftsfordeler.

De benytter noe ulike ekvivalensskalaer for å beregne antall forbruksenheter i husholdningen.

OECDs skala vektet første voksne person i husholdningen 1, neste voksne 0,7, mens barn får en vekt lik 0,5. I **EUs skala** vektet første voksne 1, neste voksne som 0,5 og barn som 0,3. En husholdning på 2 voksne og 2 barn beregnes da til henholdsvis 2,7 og 2,1 forbruksenheter.

Det betyr at husholdningen i følge EUs skala bare trenger 2,1 ganger høyere inntekt enn det

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

en enslig har for å ha samme levestandard, mot 2,7 ganger høyere inntekt i følge OECD sin skala. (Dokken og Langeland, 2016: 80)

6.1.3 Uten behovsprøving

At alle får denne grunninntekten vil avhjelpe fattigdoms – og arbeideledighetsfellene som eksisterer i dagens arbeisledighetssystem. Dette henspeler på effekten av at ei økt arbeidsinntekt kan spises opp i frafall av trygdeytelser og også den treghet i systemet som kan gi et langt opphold i trygdeytelsen før den igjen inntreer. Derfor unnlater arbeidsledige ofte å ta usikre korttidsoppdrag.

En stor del av det offentlige hjelpemiddelspperat, som Nav, vil kunne rasjonaliseres bort. Eller bli ei hand å holde i, som forslått på side 36.

Siden alle mottar den samme ytelsen vil stigmatiseringen, slik som sosialhjelpmottakere kan føle i dag, falle bort (jfr vedlegg 4). Denne stigmatiseringen gjør at mange idag unnlater å søke sosialtrygd i det hele tatt, det er for belastende.

6.1.4 Uten krav om å arbeide

Som vist på side 34 står arbeidslinja, at du først og fremst skal ha lønnsarbeid for å overleve, uhyre sterkt hos norske styresmakter. Til og med som et slags nødsarbeid fra 1930-tallet, hvor du skal arbeide for den støtten man mottar, til betingelser som er dårligere enn sammenlignbare jobber i det ordinære arbeidsmarkedet. *«Sosialhjelp er overbetalt lediggang. Da heller underbetalt arbeid. Det er så mange oppgaver i offentlig sektor som ikke blir gjort. Det er meningsløst at vi ikke får måkt gatene om vinteren samtidig som tusenvis av folk mottar penger for ikke å gjøre noe.»* sa seniorforsker Kåre Hagen, leder for Arena, gruppen for velferdspolitik i Arbeiderpartiets utredningssekretariat, sjefsutreder for Jens Stoltenberg. (Velferd, 2000/4: 14-18 referert av Stokkeland: 18)

Begrepet «arbeid» blir heller ikke problematisert. På engelsk har vi «labor» og «work», som jeg forstår som lønnsarbeid og arbeid (hvilket som helst slags arbeid).

Den tiden jeg var bittesmåbruker arbeidet jeg svært mye mer enn de gangen jeg hadde lønnsarbeid, men uten å få noe pengemessig overskudd slik ei lønnsinntekt gir. Blandt annet fordi dyrene krevde meg hele uka, hele året. Ingen helgefri og ingen ferier. (For å benytte deg

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

av de offentlige ytelsene for å få betale for ferie og fritid for gårdbrukere kreves det at du har likvide midler å betale disse utgiftene når de oppstår, for å få dem refundert neste år. Det var sjelden jeg hadde slik luksus...)

Den hollandske forfatteren Rutger Bregman siterer atikkelen «Why you hate work» (Schwarz og Porath, 2014) i boka si (Bregman, 2017: 131) og sier at så mange som halvparten av 12.000 i en rundspørring fant jobbene sine «uten mening og betydning». Skal alle jobber, også «bullshitjobbene», opprettholdes? Er det lurt å måke gatene fri for snø med handmakt, slik seniorforsker Kåre Hagen ønsket, i en tid hvor teknologien tross alt har framskaffet traktorer og hjullastere. Ville ikke det vært en bullshitjobb, for å stille sosialklienter ut til spott og spe, slik som jødene ble da de måtte pusse gatene med tandbørstene sine på slutten av 1930-tallets Wien.

Min tidligere nevnte bittesmåbruker-karriere ble verdsatt av svært få. Siden jeg bor i et militært område, kan jeg ikke unngå å legge merke til at mine jamaldringer med militære karrierer nu pensjoneres med helt brukbare trygdeutbetalinger. De fleste er fremdeles svært spreke etter mye frisk luft og bevegelse, og kan ta andre jobber for å spe på sine dugelige utbetalinger fra det offentlige...En type friluftsarbeid, å være militær, er sosial aktverdigg, godt betalt og med tidlig pensjon, den andre, å være bittesmåbruker, er uten lønn og derfor uten verken opparbeidede rettigheter for arbeidsledighetstrygd eller pensjon.

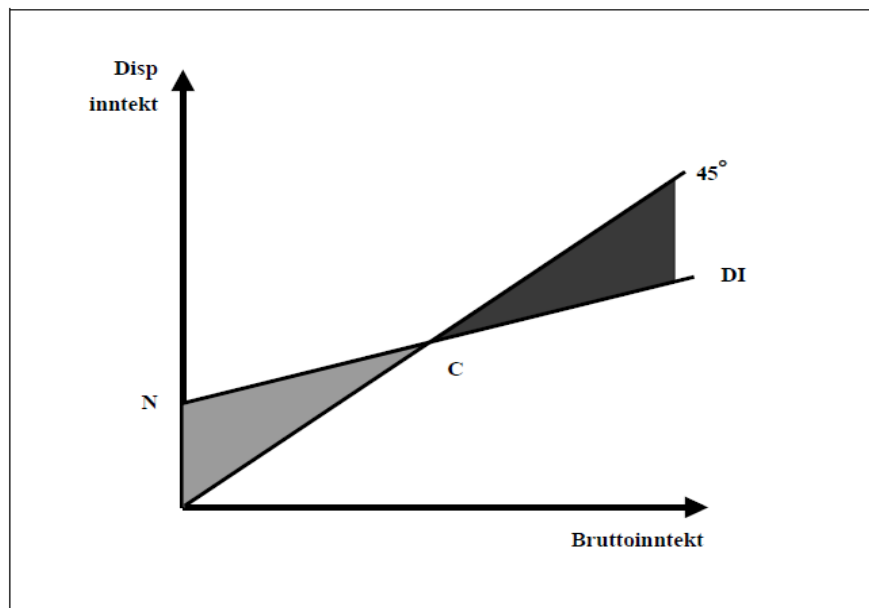
Et borgelønnssystem ville mest sannsynligvis kunne berget bittesmåbruket mitt fra nedleggelse på grunn av dårlig økonomi.

6.1.5 Utbetalt kontant og regelmessig

En utbetaling på regulær basis vil i større grad gi en vedvarende trygghet for individene og samfundet, siden det forhindrer at noen sløser bort hele beløpet med én gang, noe som kunne blitt en belastning både for den enkelte og for velferdsstaten. (Stokkeland, 2002:13)

6.1.6 Negativ inntektsskatt

Som nevnt på side 16 har vi to hovedformer for borgerlønn, som begge skal kunne gi økonomisk trygghet etter ovennevnte prinsipper. Den første er vanlig borgerlønn med månedlige utbetalinger til alle. Den andre måten er ved en negativ inntektsskatt, hvor man gir tilskudd til dem med inntekt under en politisk definert grense og skatlegger dem med inntekt over denne grensen.

Negativ inntektsskatt (Stokkeland, 2002:19)

Punkt N i figuren tilsvarer en tilstand uten arbeidsinntekt, men med en overføring fra staten lik, eller i nærheten av, det sosiale minimum. Etter hvert som personen beveger seg mot høyre i diagrammet, altså at bruttoinntekten stiger fra null, får vedkommende ei avkortning i den negative skatten.

«...NIT vil kreve universell behovsprøving. I motsetning til en månedlig utbetalt borgerlønn, er den garanterte minsteinntekten i negativ inntektsskatt-regimet integrert i skattesystemet. Dette gir fordelene at man unngår å først utbetale borgerlønn til dem med høy inntekt, for så å skatte den tilbake. I prinsippet er derfor negativ inntektsskatt et enda enklere og mer kostnadseffektivt system enn en ordinær borgerlønn, noe som taler til favør av førstnevnte.»
(Van Parijs, 2001:10, referert i Stokkeland, 2002: 21).

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

På grunn av tidsslack vil negativ inntektsskatt måtte supplementeres med et system med forhåndsutbetalinger til dem som trenger mer akutt hjelp i en overgangsfase, før det ordinære systemet får tid til å virke.

En borgerlønn vil gi en vedvarende trygghet om en fremtidig regelmessig inntekt, noe som i seg selv er en velferdsgevinst. I tillegg vil dette kunne medføre at borgerlønn i sterkere grad enn negativ inntektsskatt styrker personers incentiver til å ta risiko, og derigjennom har sterkere effekter på enkelte aspekter ved arbeidsløshetsfellene. (ibid)

6.1.7 Endre maktforholdene i arbeidslivet

Maktforholdene i lavtlønnsbransjer vil ved ei borgerlønn endres til fordel for arbeidsselgere med lav inntjeningsevne, siden disse vil være mindre avhengige av lønnsinntekt enn de er under de nåværende forholdene. (Stokkeland, 2002: 29) Dette skyldes enten at arbeidsgiverne tvinges til å forbedre arbeidsforholdene direkte, eller at økte lønnsutgifter stimulerer til investering i teknologi i disse bransjene. Folk med lav inntjeningsevne vil dermed ha muligheten til å foreta mer reelle valg, altså at deres reelle frihet utvides. Enkelte estimerer at omkring ti prosent av dem som arbeider heltid året rundt i USA, har en inntekt under fattigdomsgrensen.

6.1.8 Øke sin kompetanse

Alternativkostnaden ved etterutdanning/videreopplæring vil synke. *«Et annet sted på meldekortet er det en rubrikk der man skal krysse av dersom man har vært på kurs eller tatt utdanning i perioden. I så fall fører også dette til trekk i trygden, selv om vedkommende har brukt av sin egen trygd for å skaffe seg ny kompetanse for å komme i en bedre posisjon i arbeidsmarkedet.* (ibid: 38)

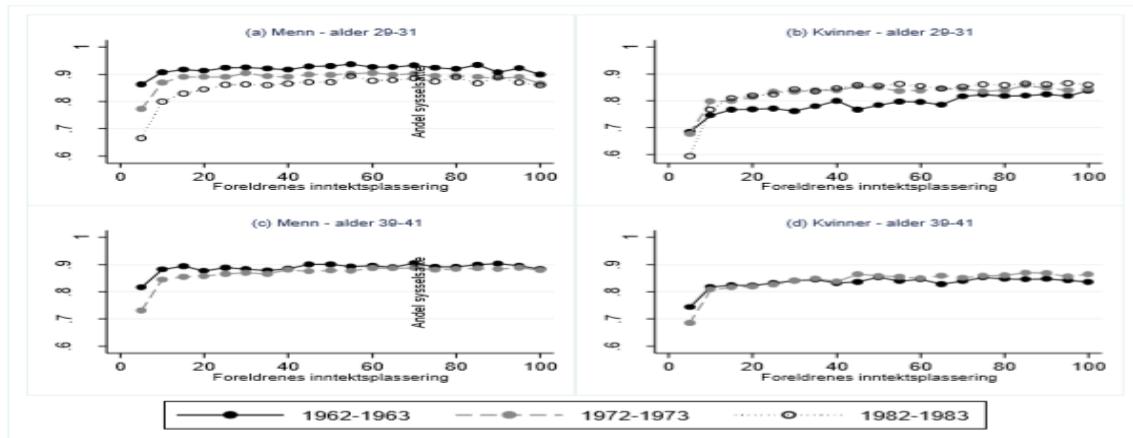
6.1.9 Like muligheter eller ikke

Simen Markussen og Knut Røed tar i artikkelen *«Ulikhet og sosial mobilitet»* (Ivar Frønes og Lise Kjølrsrød (red), 2016: kap 17) opp mulighetene vi har for klassereise. Har alle Norges innbyggere de samme mulighetene i livet for å lykkes, uavhengig av hvilken familie vi fødes inn i? Har vi like muligheter i utgangspunktet?

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

I perioden 2011 – 13 var det over 402.000 personer i Norge som hadde vedvarende lav inntekt og trenden var økende. (Dokken og Langeland, 2016: 82)

Hvorfor er vi så mange som ikke har disse pengeressursene? Latskap, udugelighet, generell mistilpassing – alt kan nok stemme iblant. Man kanskje denne resultatulikheten et produkt av en mulighetsulikhet i utgangspunktet?

Figur #1 : Sysselsetting og familiebakgrunn i Norge (Markussen og Røed, 2016: 80)

Denne figuren sier at de som vokste opp i hjem nederst på inntektsstigen har en økende andel av mottak av en eller annen form for ytelse fra det offentlige. Hvorfor er det slik og skal det forbli sånn? Vil ei borgelønn gi større likhet som utgangspunkt for livet.

De hevder at det er bred enighet i landet om at økonomiske ressurser skal fordeles etter innsats.

Ei gammel dame jeg tok slåttearbeidet for på 1980-talle hadde 30-40 melkegeiter, men ingen melkemaskin. Alle blei melka for hand. Dessuten hadde ho seneskjedebetennelse i skuldrene. Hver morgen satt ho og gnikka skuldrene sine, mens ho gråt og grua seg til fjøsstellet. Jeg kunne ha hjulpet henne med å melke ei av geitene, men over tredve, no way. Så ho melka, gnikka skuldrene og gråt. Hvilken innsats var ikke det. Gav denne innsatsen noe særlig utsalg i økonomiske overføringer; nope.

Så utsagnet om «at det er bred enighet i landet om at økonomiske ressurser skal fordeles etter innsats» er i beste fall diskutabelt, mest sannsynlig feil.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

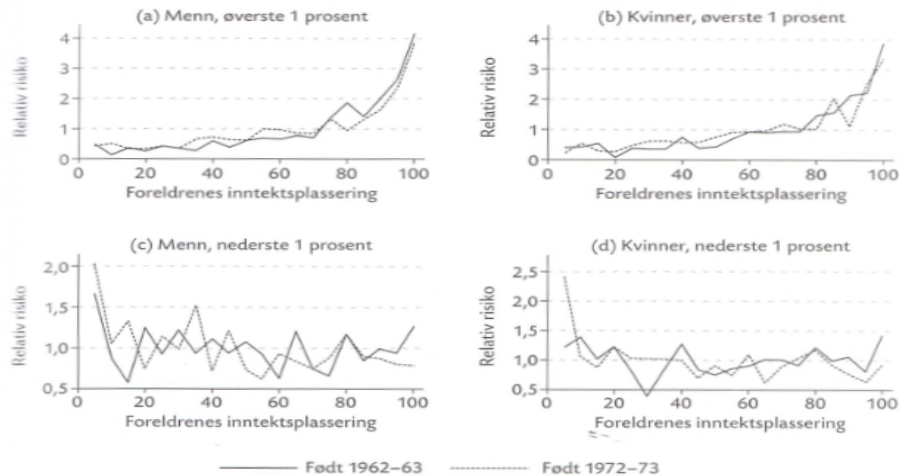
Markussen og Røed (ibid: 62) hevder at om barn arver foreldrenes høye eller lave lønn fra forrige generasjonen kan dette bero på :

- evner, anlegg og helse overføres genetisk fra foreldre til barn
- kunnskap og interesser overføres gjennom miljø, oppdragelse og kulturell påvirkning
- foreldrene har mer/mindre økonomiske ressurser å investere i barnas oppvekst og utdanning
- foreldrene har ulikt nettverk og kontaktnett for å hjelpe barna inn i arbeidslivet

Kort sagt, flinke og driftige foreldre får flinke og driftige barn, hevder de.

«Betydningen av miljøfaktorene kan dempes ved å bekjempe segregering og sørge for en jevn standard på nærmiljøer, barnehager og skoler.» (ibid).

Slik norske myndigheter med en viss suksess bedrev overfor samiske og kvænske barn helt fram til 1970-tallet. Ungene ble tatt fra foreldrene og satt inn på norske internat, hvor de bare fikk lov å snakke majoritetspråket norsk og skulle tillæres norsk levesett. Kanskje i beste mening.

Figur 2 - Relativ sannsynlighet for å ende opp blant de 1 prosentene med henholdsvis høyest og lavest yrkesinntekt (målt ved 39-41 års alder) etter foreldres inntektsposisjon målt i 20-deler (ibid: 77)

Du arver altså i ganske stor grad dine foreldres inntektsevner i samfundet, især hvis du og dine foreldre har befunnet dere nederst på samfundsstigen. (ibid:75) Disse økonomiske mulighetsforskjellene ville minke med ei borgelønn i bunn.

6.1.10 Hvorfor skaffe seg overlevelse i samfundet?

«...om du ska få ditt livsopphold gratis av andre, ... Eg ser ingen grunn te at du ska få det, verken du eller andre som har kropp og sinn te å kunna arbeida mot å få de pengene/ ressursene du har behov for te å opprettholda et liv på det nivået du har lyst å ha det på.» står det i en privat mail jeg fikk.

Stokkeland behandler motforestillingene mot borgerlønn under det han kaller parasitt-innvendingen, gjensidighetsprinsippet og umulighetsteoremet.

6.1.11 Parasittinnvendingen (Stokkeland, 2002:48)

Utgangspunktet for innvendingen er at ei borgerlønn gis ubetinget til individene i et samfund, uten at samfundet har mulighet til å kreve noe tilbake. Systemet innebærer altså en mangel på gjensidighet (reciprocity) i forholdet mellom individ og samfunn, og åpner for at mennesker med preferanser for mye fritid får tilfredsstilt disse behovene på bekostning av den produktive, skattebetalende delen av befolkningen.

Nu går det jo også an å være produktiv uten at dette registreres og øker skatteinntektene i samfundet. Det er jo likeens godt mulig å være uproduktiv og fremdeles betale skatt på det du tjener for denne manglende produksjonen.

6.1.12 Bidra til verdiskapingen i samfunnet.

Gjensidighet er et grunnleggende trekk ved den velferdsstaten vi har i dag. Arbeidslinjen er en stadig mer fremtredende dimensjon ved velferdssystemet. Prinsippet bak er blant annet den gjensidige forpliktelsen mottageren har til å gi noe tilbake for støtten som mottas.

Det er en stor helsegevinst i å tilhøre et sosialt arbeidsfellesskap.

Ei borgerlønn vil på ingen måte lamme initiativ og vilje. Derimot kan den sikkerheten ei slik ressursoverføring gir øke viljen og energien. Du tror det er en sjans for å lykkes og tar risikoen og satser. Du trenger ikke bare kjempe for å overleve fra dag til dag.

(Agenda Magasin, : 28.13)

6.1.13 Gjensidighetsprinsippet

«...those who willingly enjoy the economic benefits of social cooperation have a corresponding obligation to make a productive contribution, if they are so able, to the cooperative community which provides these benefits (Stokkeland, 2002: 50). Sagt med andre ord: «if you don't work, you don't eat.»

Stokkeland diskuterer om det er urettferdig å nyte fruktene av sosialt samarbeid, som for eksempel andres arbeid, uten å gi et produktivt bidrag tilbake til samfundet. Det er å behandle sine medborgere som et instrument for eget velvære, hevder han. Kan ikke dette sies om oss alle i sosiale situasjoner, at vi er instrumenterer for hverandres velvære? Det samme kan jo også sies med mere varme i ordene enn dette.

Man fastholder sammenhengen mellom deltagelse og arbeidskrav, men understøtter ikke ulikheter som er et resultat av en vilkårlig distribusjon av inntektsevner. Ei borgerlønn kunne skape større rettferdighet etter et ulikt utgangspunkt.

Ei borgerlønn kunne anses som en institusjonalisering av sosial urettferdighet, siden den per definisjon muliggjør utbytting av dem som bidrar til å skape verdier i samfundet, forsøker Stokkeland å hevde. Men er det helt avklar hvem som egentlig skaper verdiene i vårt samfund? Er det virkelig den som får størst lønn (eller størst pengemessig overskudd) som har skapt de største verdiene? Hva er verdifullt, er det bare det som måles som penger på et marked?

Et borgerlønnssystem kunne gi kompensasjon for samfundstjenlige aktiviteter, som ikke nødvendigvis belønnes av markedet.

Følelsen av å ikke ha muligheter til å innfri de krav som samfundet stiller om motytelser for velferd, kan skape frustrasjon og tap av selvrespekt hos dem det angår.

6.1.14 Umulighetsteoremet

Ei borgerlønn vil enten være for lav til at det er sosialt akseptabelt, eller for høy til å være gjennomførbar. (ibid: 54). Man må finne et nivå på ytelsen som gjør at den er tilstrekkelig for dem som virkelig trenger bistand, samtidig som den ikke har insentiveffekter som undergraver arbeidstilbudet.

Mincome i Canada viste at arbeidskrafttilbudet stort sett ble opprettholdt.

7.0 Borgerlønn – hva vil det koste

7.1 Mitt eget oppsett

Jeg velger **kr. 240.000,- pr år** i borgerlønn for alle innbyggere over 16 år. Dette beløp vil for tiden gi økonomiske ressurser til et godt liv. Mottakerne vil kunne betjene gjeld og få regninger ut av verden. Med et nøysomt forbruk kan du også legge deg opp midler for å møte plutselig ekstragifter og kanskje ha ei reise i året. Vi trengte ikke alle ei reise til Thailand, et par turer til syden og noen langhelger i europeiske storbyer, slik mange fra den norske middelklassen unner seg i løpet av året.

16 årsgrensa var bare på grunn av at jeg fant statistikk for å skille denne aldergruppa fra 15-åringene. Det er jo også i denne alderen videregående begynner, og mange forlater foreldrehjemmet.

Sveitserne satset på 2.500 sveitserfranken, (omkring kr 21.000,-) da de hadde sin folkeavstemning om borgerlønn i 2016. (Grundeinkommen, 2015)

Første januar 2018 var vi 5 295 619 innbyggere i Norge. ([Thorsnæs](#), *Norges geografi generelt*, 2018)
I 2017 var andelen av landets befolkning i alderen 0–15 år 19,0 prosent (ibid, *Folkemengden etter kjønn og alder*).

Dette vil altså si at jeg regner med at 4 289 451 mennesker er berettiget å få norsk borgerlønn. For å ha et rundere og enklere tall å behandle vil jeg bruke **4 300 000 mottakere av borgerlønn** i fortsettingen.

Vi er altså 4 300 000 stykker som hver skal motta kr. 240 000 pr år.

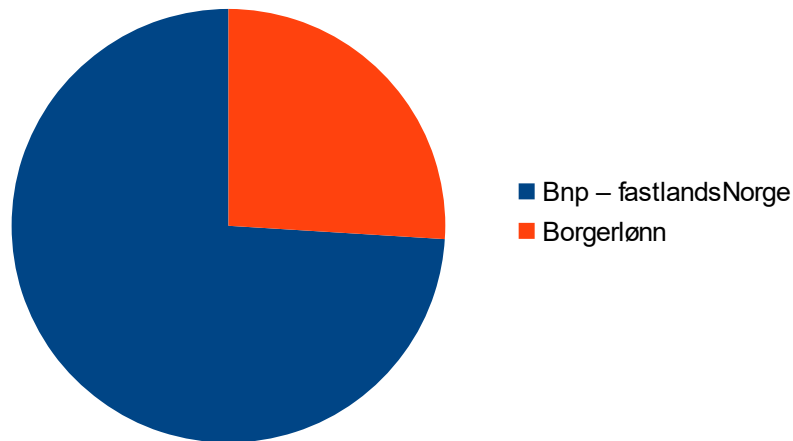
Dette gir kr. 1 032 000 000 000 pr år. **1 032 milliarder pr år.**

7.1.1 Hvordan ville dette virket inn på bruttonasjonalprodukt (BNP) i Norge?

BNP for Fastlands-Norge var 2 798 milliarder kroner i 2017. BNP for Fastlands-Norge er i Nasjonalbudsjettet 2019 anslått å øke med 2,3 prosent i 2018 og 2,7 prosent i 2019, målt i faste priser. (Statsbudsjettet 2019, Bruttonasjonalbudsjettet)

Utifra disse tallene regner jeg (kr. 2 798 mrd x 1,023 x 1.027) hva BNP skulle bli i 2019, altså kr. 2 940 mrd.

Store tall, og en borgerlønn på kr. 1 032 mrd i tillegg vil jo merkes.

Bruttonasjonalprodukt inkl borgerlønn 2019

Hele kakestykket vil bli mer enn en fjerdedel større.

Nu kunne jo sikkert noen av de allerede eksisterende midlene i dagens trygdesystem blitt fjernet, for eksempel sosialtrygden, men summen ville ganske visst gjøre et formidabelt hopp.

Kunne vi håpe på en sosial overenskomst i landet om å senke dagens lønninger med omtrent kr. 20.000,- i måneden?

Vil arbeidskjøperne i så fall stukket denne differansen i sin egen lomme?

Vil arbeidsselgerne jobbet mindre, når de får livsopphold uten å jobbe. Dette siste spørsmål har vært søkt besvart i tidligere forsøk med borgerlønn, blant annet i Canada.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Jeg har funnet tre grundige norsk forsøk om å kvantifisere kostnadene av ei borgarlønn; Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge sitt «*Arbeidstilbud blant innvandrere Effektivitets- og fordelingsvirkninger av skattereformer*» i Statistisk Sentralbyrå's rapport 30/2012 , Espen R. Moen og Christian Riis sin «*Borgerlønn Virkninger og kostnader*» fra Handelshøyskolen BI i 2014 og partiet Venstre sitt arbeid med borgarlønn fra Stortingets Utredningsseksjon i 2012.

7.2 Statistisk Sentralbyrå's rapport 30/2012 ved Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge

« I denne rapporten studerer vi effektene av å innføre følgende reformer: Skattefradrag (fradrag i skatt) for arbeidsinntekter, garantert minsteinntekt, og flat inntektsskatt. For å få et helhetlig bilde av arbeidstilbudet i Norge presenterer vi samtlige resultater for både innvandrere og den øvrige befolkningen.» (Bhuller og Aaberge, 2012: 3) Det er den delen som dreier seg om garantert minsteinntekt som er interessant for meg.

Rapporten bærer preg av å være noe teknifisert møl, helt ubrukelig til mitt formål. Rapport-skriverne kan kanskje sitt fag, om det er å sitte på sitt kontor med sine store og sikkert dyre datamaskiner og finne opp formler, som gir et eller annet svar. Å sjekke sannhetsgehalten i rapporten er ikke mulig. Ei heller å kunne gjenbruke denne regneprøven med mine egne innsatstall sju år etterpå. Jeg ville måtte komme meg inn i Statistisk Sentralbyrå's datamaskiner og brukt deres egne program for å få det til.

Rapporten viser også at oppgaveskriverne heller ikke evner å se samfundet og samfundets problemer fra fattigfolks synsvinkel.

Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge skriver «*finder vi at elastisitetene for personer med lave inntekter (og lavt arbeidstilbud) er mye sterkere enn for personer med høye inntekter (og høyt arbeidstilbud). Dette skyldes blant annet at hushold med lave inntekter har størst potensial for å øke arbeidstilbudet.*» (ibid: 4) Hva om hushold med lave inntekter IKKE nødvendigvis bare har størst potensiale for å øke arbeidstilbudet (kanskje tvert imot), men har et uendelig mye større BEHOV for å få inn mere ressurser til livsopphold. Bare se «*Lønsslaver*» av Daria Bogdanska i vedlegg 8.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge påstår også at «*Innføring av en garantert minsteinntekt lik minsteytelsene i Folketrygden vil føre til en betydelig reduksjon i arbeidstilbudet for samtlige grupper;...*» (Bhuller og Aaberge, 2012: 4) utan å understøtte dette med fakta, utover sine egne kryptiske utregninger. Tvert imot viser andre undersøkelser at arbeidsfolk stort sett opprettholder sitt arbeidssalg også etter ei borgerlønn, som Mincome i Canada og Brynjolfson & McAfee «*The Second Machine Age*» (Referert hos Eliassen og Omdal, 2018: 120)

Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge ønsket altså å studerer effektene av å innføre ei garantert minsteinntekt, som ville være lik 2 G for enslige og 3,7 G for par. I 2006 ville dette ha utgjort kr 124 322,- og kr 229 996,-.

Jeg biter meg merke til at de i deres oppsett i «*tabell 4.7. Effekter av en garantert minsteinntekt, innvandrere fra Asia, Afrika og Sør-Amerika*» finner at det er 0,0 andel som får det verre med denne ordningen, dessuten en god del vinnere.

Sivilstand/ Inntektsdesil	Predikert inntekt etter skatt (i 1000 kr)		Endringer i arbeidstilbud, inntektsskatt, og inntekt etter skatt (i %)								Endringer i velferd						
			Ubetinget arbeidstid		Yrkes- deltakelse		Betinget arbeidstid		Inntektsskatt		Inntekt etter skatt		Andel vinnere		Andel tapere		
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner			
Enslige:																	
1.	78	85	-68,7	-82,6	-62,5	-80,0	-16,6	-13,1	-35,8	-50,4	60,0	46,0	100,0	100,0	0,0	0,0	
2.	103	119	-85,7	-85,2	-77,3	-78,3	-37,3	-31,7	-44,5	-53,2	21,3	5,3	100,0	81,0	0,0	0,0	
3.	120	145	-88,1	-84,6	-81,8	-76,5	-34,7	-34,3	-47,4	-59,9	4,0	-5,4	84,0	37,2	0,0	0,0	
4.	137	168	-87,8	-80,7	-77,8	-73,3	-44,9	-27,5	-60,8	-58,1	-4,3	-9,1	45,0	35,0	0,0	0,0	
5.	157	190	-88,3	-76,6	-79,2	-69,1	-43,7	-24,2	-71,7	-56,4	-12,4	-12,1	58,3	35,2	0,0	0,0	
6.	181	213	-89,5	-76,7	-81,8	-68,0	-42,7	-27,2	-75,8	-58,4	-20,8	-14,2	65,8	34,0	0,0	0,0	
7.	211	240	-87,1	-74,7	-80,1	-66,7	-35,5	-24,2	-80,1	-62,0	-30,9	-17,7	75,0	36,7	0,0	0,0	
8.	251	273	-84,7	-73,7	-80,2	-65,6	-22,5	-23,6	-83,7	-66,3	-40,2	-20,9	79,6	38,2	0,0	0,0	
9.	312	324	-85,4	-67,2	-80,0	-60,3	-27,1	-17,4	-85,0	-66,0	-49,6	-27,4	82,4	44,2	0,0	0,0	
10.	468	468	-84,1	-62,6	-79,8	-58,1	-21,1	-10,8	-83,6	-66,3	-60,8	-41,6	83,5	56,0	0,0	0,0	
Alle enslige	202	223	-85,9	-73,1	-79,0	-67,9	-32,7	-16,4	-79,1	-63,4	-29,5	-18,6	77,0	49,0	0,0	0,0	
Par:																	
1.	161		-51,4	-47,5	-41,9	-37,1	-16,4	-16,5	-39,2		42,5		100,0		0,0		
2.	211		-64,4	-61,4	-55,6	-48,0	-19,7	-25,8	-56,1		9,1		100,0		0,0		
3.	243		-66,1	-61,8	-57,8	-48,1	-19,8	-26,4	-59,3		-3,0		58,6		0,0		
4.	273		-62,1	-60,1	-53,7	-47,8	-18,1	-23,5	-58,1		-8,6		54,0		0,0		
5.	303		-61,3	-59,2	-54,6	-45,6	-14,7	-25,1	-59,7		-13,4		55,3		0,0		
6.	336		-59,5	-58,0	-52,1	-41,9	-15,4	-27,7	-59,0		-17,3		55,1		0,0		
7.	375		-57,3	-56,0	-49,9	-42,2	-14,8	-23,8	-57,7		-20,9		54,2		0,0		
8.	423		-56,6	-52,5	-49,4	-41,6	-14,2	-18,7	-57,1		-24,7		54,2		0,0		
9.	492		-54,4	-54,0	-47,9	-41,3	-12,6	-21,7	-57,2		-29,3		55,0		0,0		
10.	658		-48,7	-50,0	-42,8	-39,4	-10,3	-17,4	-48,6		-31,1		49,3		0,0		
Alle par	348		-57,7	-55,7	-50,5	-43,2	-14,6	-22,0	-54,8		-16,5		63,0		0,0		
Alle				-64,3	-55,6	-20,7	-60,5						63,7		0,0		

¹ Alle utfallsvariablene grupperes etter desil i fordelingen av predikert inntekt etter skatt før skattereformen. Inntektsdesilgrensene beregnes i fordelingen av predikert inntekt etter skatt separat for enslige menn, enslige kvinner og par. Prediksjonene gjøres ved å bruke estimeringsresultatene presentert i tabellene B.1 -B.3 i vedlegget. Minsteytelsen i Folketrygden er på 2 G for enslige og 1,85 G for ektepar når begge ektefellene er minstepensjonister. Vi bruker en garantert minsteinntekt lik 2 G for enslige og 3,7 G for par, noe som utgjør hhv kr 124 322 og kr 229 996 i 2006. Tallene viser prosentvise endringer i arbeidstilbud, skatt, og inntekt etter skatt, samt andelen av personene som får høyere (vinnere) og lavere (tapere) velferdsnivå som følge av reformen.

(Figur #3 - Bhuller og Aaberge, 2012: 30)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Prediksjonene gjøres ved å bruke estimeringsresultatene presentert i tabellene B.1 -B.3 i vedlegget deres. Jeg tar med Aaberge og Bhuller sine vedlegg B1 – B3 (vedlegg # 9 - 11) for å vise hvor umulig det er å gå inn i tallene og etterprøve dem, og også umulig å gjenbruke arbeidet.

Jeg blir plent nødt til å stole på resultatene de presenterer.

Frykten for at folk skal flykte fra arbeidslivet hvis de får borgarlønn, er ubegrunnet. Det fastslår Ioana Marinescu, en fransk-rumensk arbeidslivsforsker ved University of Pennsylvania. I rapporten «*No Strings Attached: The Behavioral Effects of U.S. Unconditional Cash Transfer Programs*» drøfter hun hvordan tre store borgarlønn-eksperimenter i USA og Canada påvirket arbeidsviljen hos mottakerne.

Forskerne undersøkte om mottakerne sluttet å jobbe, om de jobbet mindre eller om de tjente mindre enn før. Kortversjonen er at borgarlønnen enten ikke hadde noen innvirkning på arbeidsviljen i det hele tatt, eller bare medførte en liten reduksjon i arbeid og inntekt.

«*Funnene tyder ikke på at en vanlig arbeidstaker vil slutte å jobbe ved betingelsesløs utbetaling, selv ikke når utbetalingen er stor*», konkluderer Marinescu.

(Referert i artikkel av Eliassen og Omdal, 29 aug 2018)

Det slående var at svært mange er sikre på at de selv kommer til å fortsette å jobbe – samtidig som de tror at andre heller vil legge seg på sofaen hvis de får sjansen. Det er som om folk synes arbeidet gir mening i deres eget liv, men ikke er sikre på om det samme gjelder for naboen.

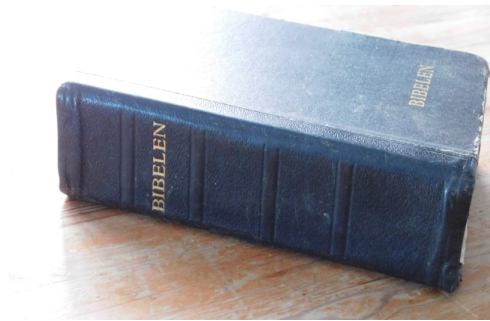
7.2.1 Resultatoppsummering

Aaberge og Bhuller påstår at de viser at arbeidstiden vil gå ned ved sine utregninger og tabeller. (ibid: 31 og 39) **De lyver.** De viser tallene sine i tabeller på side etter side, de viser også tilslutt et tall som de påstår viser dette, men der tar de feil. Vi må TRO på Aaberge og Bhuller`s utregninger, TRO på deres oppsett og også TRO på deres evne og vilje til å fortelle oss sannheten for at vi skal kunne tro at resultatene stemmer.

Teknifisert vår er det det er. Avhengig av ubetinget TRO, som også ofte annet vår er, her representert ved ei svart bok. Denne boka og den troen den engang sto for, forlangte

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

ubetinget TRO. Forståelige bevis var det verre med....

Svart bok - (Bilde # 5)

7.3 Espen R. Moen og Christian Riis sin «Borgerlønn Virkninger og kostnader» fra Handelshøyskolen BI i 2014

Forfatterne ønsker å «drøfte hvordan en borgerlønnsordning kan implementeres, og hvilke samlede økonomiske virkninger en slik ordning kan tenkes å få.» De mener å kunne sannsynliggjøre at ei borgerlønn neppe er økonomisk bærekraftig og ville medført dramatiske arbeidsmarkedstilpassinger. *«Et bærende prinsipp i det norske velferdssystemet er at rettigheter følger arbeidsmarkedsdeltakelse. For den som mister arbeidsevnen, gir trygdesystemet en forsikring mot en for sterk svekkelse i inntekten. Den som har tjent mer, får høyere ytelser. Den som aldri kom inn i arbeidslivet, eller valgte å stå utenfor, får mindre. En borgerlønnsordning gir derimot, i sin rene versjon, alle borgere rett til en ubetinget inntekt. Som universell ordning er den flat, alle får like mye. Fordelingsprofilen er følgelig svært ulik den en finner innenfor trygdesystemet.»* (Moen og Riis, 2014: 2)

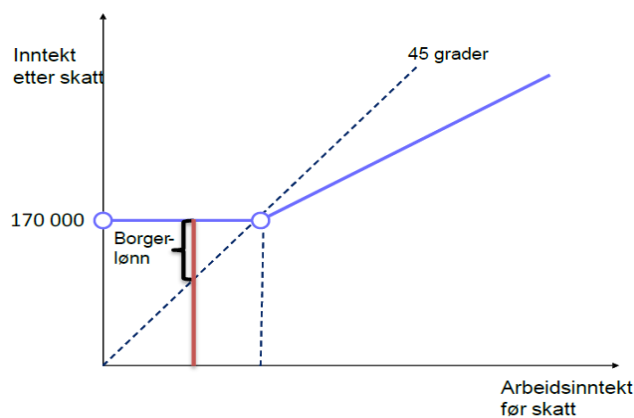
Her diskuterer Moen og Riis arbeidslivet, mens de mener «lønns»arbeidslivet. Du kan jobbe og jobbe, for eksempel som bittesmåbruker, tjener du ikke penger blir det ikke registrert som at du gjør noe som helst.

Moen og Riis forsøker å finne ut hva ei begrensning og ei fullverdig borgerlønn vil ha å bety. Dessuten utreder de virkningene om folk skulle søke sin inntektssikring gjennom private forsikringsordninger. Dette var uten interesse i mitt arbeid.

Utgangspunktet for ei antatt utbetaling blir 2 x grunnbeløpet i folketrygden, altså beløpet en minstepensjonist vil få. I 2012 tilsvarte dette kr. 170.000,-.

7.3.1 Begrenset borgarlønn

vil sikrer en minsteinntekt til alle individer som enten står utenfor arbeidslivet eller har en svært begrenset arbeidslivsdeltakelse. Det medfører at individer kan velge å ta ut borgarlønn, et prinsipp som står i kontrast til ytelsessystemets grunnprinsipp – at ytelser er betinget på en vurdering for å være berettiget. (ibid: 9) Moen og Riis hevder at det store spørsmålet er om mottakerne av ei slik snevrer borgarlønn ville fortsette å bidra med arbeidskrafta si etter å ha mottatt denne utbetalinga. Og de tror ikke de vil. «*Incentivene til å arbeide blir for svake.*» (ibid:13)

Figur # 4 - Full avkorting av borgarlønn mot inntekt (ibid: 14)

7.3.2 Universell borgarlønn

Moen og Riis tar også for seg ei fullverdig borgarlønnsordning. Her skal ordninga erstatte alle ytelser som folketrygden dekker idag, med unntak av alderspensjon. All inntektssikring utover borgarlønnsnivå må hver enkelt ta ansvar for selv. (ibid: 25)

Hovedutfordringa vil bli å få ei tilstrekkelig borgarlønn for å sikre livsgrunnlaget uten at skatteraten blir så høy at det går ut over incentivene til arbeidsinnsats. (Kalt umulighetsteorem på side 46) Dessuten vil en mindre andel av befolkningen være netto skatteyttere enn idag.

Forfatterne beregner et skatteinntektstap for staten på 246 milliarder årlig i minket inntekts-skatt, lavere arbeidsgiveravgift og mindre mva-innkeker. (ibid: 29) Derfor anser de at innføring av universell borgarlønn vil bli politisk utfordrende. Riktignok bemerkar de at «... *denne type beregninger svært følsomme for anslagene på elastisitetene.*» (ibid) Disse anslagene henter de

fra noe de kaller empiriske studier. (Røed og Strøm, 2002: 16)

«Empirical Evidence

Now, are these examples of efficiency-improving tax progressivity empirically relevant? Available evidence indicates that there is an enormous variation in (compensated as well as uncompensated) elasticities of labour supply. The literature typically focuses on three demographic groups with different labour supply behaviour: men, married women, and lone parents (mothers). The labour supply of male workers is usually found to be very inelastic on average, while the labour supply of married women (working short hours or not participating at all in the labour market) and lone parents is found to be very elastic (see. e.g. Blundell, 1997, for a recent overview). There is little direct evidence regarding the relationship between labour supply elasticities and wage rates. Indeed, the sign of the derivative of the labour supply elasticity with respect to the wage rate is more often imposed than investigated.»

Kan «*more often imposed than investigated*» kalles empiri? Og denne «empirien» bygger senere forskere videre på, kanskje i den tro det virkelig er empiri.

Igjen; det virkelige empiriske forsøkene, som Mincome i Canada, gir motsatt erfaring, referert på side 59 og drøftingen av «*No Strings Attached: The Behavioral Effects of U.S. Unconditional Cash Transfer Programs*» på side 53.

Svært mye vil altså avhenge av disse anslagene for elastisitet i tilbyderne av arbeidskraft sine handlinger. Vil folk slutte å oppsøke arbeidsfelleskapet etter å ha fått økonomisk trygghet, eller vil det stort sett fortsette å arbeide som før. Skal vi velge å tro på det Moen og Riis kaller empiriske studier eller tro på virkelige empiriske studier som de canadiske?

7.3.2 Moen og Riis – avslutning

Forfatterne tror ei borgerlønnsordning vil bli for dyr. Mye gjennom antakelsen om at folk med lav inntekt vil slutte å lønnsarbeide. De tolker inntektselastiteten dit at folk heller vil velge fritid framfor å jobbe når lønnsarbeidet vil gi et forholdsvis lite utslag i økte utbetalinger. Lønna ville spises opp av marginalskatt.

7.4 Partiet Venstre – utredning om borgarlønn fra Stortingets utredningsseksjon i 2012

«OPPDRAG: Flere har tatt til orde for en gjennomgripende velferdsreform med borgarlønn som garantert minsteinntekt til alle norske statsborgere over 18 år. Borgarlønnen skal være på 2G og skal regnes som skattbar inntekt, og eventuell kommunal bostøtte kommer i tillegg. Det betyr å innføre en garantert minsteinntekt (borgarlønn) til alle norske statsborgere over 18 år.

Spørsmål 1: Hvor mye vil en slik ordning gi i økte utgifter på statsbudsjettet?

Spørsmål 2: Hva vil gjennomsnittsskatten være i ulike inntektsgrupper?»

(Arve Skuland, 2012: 1)

Utgangspunktet var ei garantert minsteinntekt på 2G (kr. 170.000,- i 2012) til alle norske statsborgere over 18 år. Forutsetninger: (ibid)

1. Ingen av dagen ytelser skulle svekkes
2. Sosialhjelpen dekkes av staten (ikke kommunene) og utgjør også 2G
3. Alle statlige ytelser økes til 2G, også studielån, rehabiliteringspenger, sykepenger, pensjoner, yrkesrettet atføring, tidsbegrenset uførestønad, uføretrygd, yrkesskade og ytelser til nyutdannede studenter.
4. Ytelsen er skattbar
5. Kontantstøtte og barnetrygd holdes utenfor

Første spørsmål som skulle utredes var hvor mye ei slik ordning ville øke utgiftene i statsbudsjettet? Utredningsseksjonen anslo at dette ville koste **600 milliarder**.

Så skulle de finne ut hvor mye av dette beløpet som kunne spares inn på annet hold, gjennom ei samordning mot andre offentlige ytelser og mot økt skatt på arbeidsinntekt. Skjønnsmessig fastsatte de denne reduksjonen til **100 milliarder**.

Det **andre spørsmålet** Venstre spurte om var hvilke gjennomsnittskatt ulike inntektsgrupper ville få? Utredningsseksjonen fant det ikke formålstjenlig å besvare dette i det hele tatt siden vurderingene var såpass omtrentlige.

7.4.1 Samordning mot offentlige ytelser

Det blir regnet med 3,7 millioner norske statsborgere over 18 år. For å få ei **samordning** mot offentlige ytelser skulle disse ytelsene senkes med inntil 2G. Arbeidsinntekter for mottakerne av borgelønn skulle få økt skatt på inntil 2G. (ibid: 3)

Alderspensjon. Det er om lag 650 000 alderspensjonister i Norge, ”samordningsinnsparing” for disse pensjonistene på om lag 112 milliarder kroner.

Uføretrygdede. Det er i underkant av 300 000 på uføretrygd. ”Samordningsfradraget” for uføretrygde ble skjønnsmessig satt til 40 milliarder kroner på årsbasis.

Etterlattepensjonister. Det antas skjønnsmessig at 2 milliarder av denne utgiften ”samordnes” bort mot borgerlønn.

Støtte til **enslige forsørgere** antas å gi en ”samordningsinnsparing” på 2 milliarder for disse stønadsordningene.

For **arbeidsledige** settes ”samordningsfradraget” for dagpenger til om lag 6 milliarder kroner.

For folk på **arbeidsavklaringspenger** gir det et ”samordningsfradrag” på 25 milliarder kroner.

Bortfall av **studiestipend** gir et ”samordningsfradraget” for studiestøtte på 10 milliarder .

De regnet ikke inn eventuelle administrative innsparinger. Dette lå indirekte innbakt i utredningsbeskrivelsen, gjennom at *«ingen av dagen ytelser skulle svekkes»*.

Samlet ”samordningsbesparelse” for andre offentlige kontantytelser kan dermed anslås til om lag **200 milliarder kroner** ved innføring av borgerlønn. (ibid: 5)

7.4.2 100% skatt på arbeidsinntekt inntil 2G

De anslo at det fantes 1,7 millioner **heltids yrkesaktive** norske statsborgere som ville motta borgelønn. Hvis borgelønnen skulle tilbakebetales gjennom 100% skatt for lønnsinntekter inntil 2G ville dette gi **270 milliarder**.

Folk i **lange deltidstillinger** (20 – 36 timer i uka) ville tilbakebetale borgelønnen sin med **25 milliarder** gjennom ei 100%'s skatteordning.

Folk i **korte deltidstillinger** (1 - 19 timer i uka) ville tilbakebetale borgelønnen sin med **5 milliarder** gjennom denne skatteordning.

Totalt ville **samordninga mot arbeidsinntekt gi 300 milliarder**. (ibid: 6)

7.4.3 Samlet oversikt

Utredningskontoret anslår at statens netto utgifter vil bli på 100 milliarder ved innføring av ei borgelønn på 2G til alle norske statsborgere over 18 år. De tror at disse 100 milliardene i stor grad vil tilfalle mennesker med lave skattbare inntekter, og derfor gi lite tilbake. Dette har sammenheng med at på grunn av "samordning" mot andre offentlige ytelser og arbeidsinntekt, vil de som får økt sin totale inntekt gjennom borgerlønn i liten grad ha andre inntekter. De vil derfor gjennomgående ha lav skattbar inntekt. (ibid)

Det er ikke regnet på et eventuelt økt forbruk, og derved tilflyt av mva, slik Moen og Riis gjorde. Hvis denne borgelønnsreformen skal finansieres gjennom økte skatter, vil gi en betydelig økning i skatteandelen av den norske økonomien.

De regner også med redusert yrkesaktivitet og produksjonstap for samfundet ved 100% skatt på arbeidsinntekt inntil 2G og ei borgerlønn uten krav om arbeidsaktivitet. (ibid: 7)

7.5 Case fra «Mincome» i Canada

Prøveprosjektet i byen Dauphin varte fra 1974 til 1978 (Askeland og Waage, 2014: 27).

Prosjektet blei avsluttet fordi en nyvalgt regjering ikke lenger hadde interesse av forsøket. (I dyreverden er det kjent at nyankomne isbjørnhanner spiser opp avkommet etter den tidligere alfahannen, for å unngå at hans gener bringes videre).

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Mincome gav månedlige utbetalinger til omlag 1000 familier, som falt under en minsteinntektsgrense. En familie på fire fikk utbetalt omkring 19.000,- dollar i året (Bregman, 2017: 34).

Bilde #6 - Dauphin
(Zi-Ann Lum, 2017)

Formålet med prosjektet var å **finne ut om folk ville fortsette å arbeide når de fikk disse utbetalingene**. Men prosjektet ble terminert i 1978, og alle data stuet i kasser uten bli analysert.

«And for five years, poverty was completely eliminated.» (ibid) “We kept track of everything and somebody would come once a month, ” ... “I kept track of what I made and they would pay the difference to what they figured that cost many people to live.” «Mincome provided ... with financial predictability and a sense of stability. There was always food on the table. The bills were paid. The kids stayed in school.»

“It was an attempt to define social services in a different way.” sa Eric Irwin, ordfører i Dauphin i 2014 (ibid)

7.5.1 Hva fant de ut?

I 2004 begynte Evelyn Forget, professor ved Winnipeg Universitet, å lete etter dette materialet. I 2009 fant hun eskene fulle av datagrafer, tabeller, rapporter og intervjuer i Nasjonalarkivet. «Arkivarene» hadde begynt å lure på om de faktisk kunne kaste eskene, siden de tok mye plass og det virket som ingen var interessert i dem» (Bregman, 2017: 33)

- *Minimal reduction in annual hours worked by income recipients*
- *Dauphin youth more likely to continue on to grades 11 and 12 enrollment than youth elsewhere*
- *8.5% decline in hospitalization rates, particularly for accidents, injuries and mental illness*
- *Decline in physician contacts related to mental illness*
- *Administration of monthly cash transfer payments is feasible, including while tracking family status and household income*

(Summary of Evidence from a Selection of Cash Transfer Programs and Pilots, PART 1: EXPERIENCE IN CANADA, Manitoba, Mincome, 2015)

Hovedgrunnen til at Mincome ble startet var altså å finne ut om folk ville fortsette å arbeide etter å ha fått utbetalt penger. Alt overveiende gjorde de altså det. Menn jobbet en prosent mindre, gifte kvinner reduserte arbeidstiden med tre prosent og ugifte kvinner gikk fem prosent ned. Kvinner med små barn ble oftere lengre hjemme med ungene før de returnerte til arbeidslivet. Ungdommer her hadde større sannsynlighet enn ungdommer andre steder i provinsen til å fullføre videregående skole. De unge fikk mindre press på seg til å bidra økonomisk i familiene. (Askeland og Waage, 2014: 26)

Samtidig med Mincome ble «Medicare»-programmer startet i Canada. Dette gav uvurderlige kontrollgrupper å vurdere dataene opp mot. (Bregman, 2017: 35)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

“When you walk around a hospital, it's pretty clear that a lot of the time what we're treating are the consequences of poverty. Give people financial independence and control over their lives and these accidents and illnesses tend to dissipate» (Belik, 2011)

7.5.2 Oversikt

Programmet ble igangsatt for å finne ut om folk ville jobbe mindre etter slike kontantutbetalinger. Nedgangen var minimal, og også bra utifra et samfundsperspektiv; kvinner ble lengre hjemme med sine barn og ungdommer tok lengre utdanning. Kostnadene til sykehusopphold gikk drastisk ned.

Sitatet *«And for five years, poverty was completely eliminated. There was always food on the table.»* sier at folk hadde det bedre under programmet enn før og etter.

Professor Forget konkluderte etter tre år med analyser og sammenligninger mot kontrollgrupper at Mincome var en dunderende suksess.

På forhand fryktet man at folk sluttet å arbeide om de fikk garantert inntekt, og i stede fylle stua med unger. Analysen av Mincome visste at det motsatte skjedde. Fødselstallene falt og folk studerte lengre. Størst direkte økonomisk samfundsgevinst var at helseutgiftene ble drastisk redusert. Mincome hadde gjort Daupin friskere. (Bregman, 2017: 35)

7.6 Oppsummering om kostnader til ei borgerlønn

Efter mine utregninger først i kapitlet ville vi trenge **1 032 milliarder pr år** for alle norske innbyggere over 16 år skulle få kr 20.000,- pr måned i borgerlønn.

Samtlige av de andre norske utredningene konkluderer med at det blir dyrt, selv med lavere utbetalinger som utgangspunkt enn den jeg benytter. Og de anser at deres foreslåtte utbetaling vil bli for kostbar til å få gjennomført politisk. Dessuten tror de folk neppe ville fortsette med lønnsarbeid hvis de får borgerlønn.

Rapportene fra Statisk Sentralbyrå, BI og Stortingets Utredningskontor tok utgangspunkt i at inntektsskattene skulle dekke inn beløpet som trengtes for å betale ut borgerlønna. Fins det andre måter å skaffe disse ressursene?

8.0 Finansiering av ei borgerlønn

8.1 Introduksjon til kapittelet

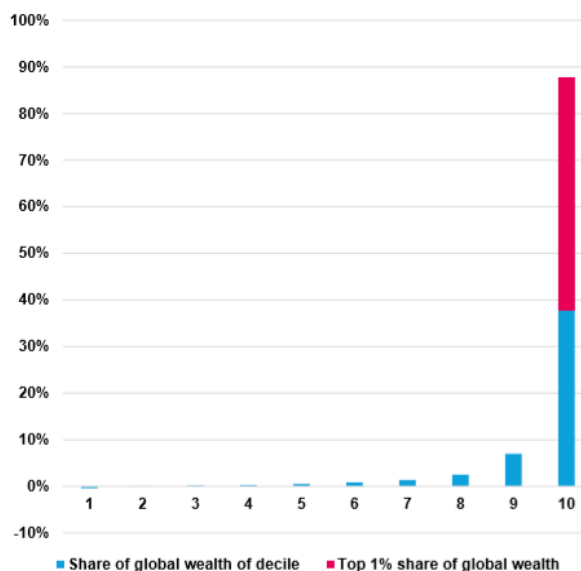
Først vil jeg se på hva som skjer med rikdommen i verden, hvorfor blir de rike rikere?

Det er sannsynlig at ei slik voldsom global eksponentiell formuesoppbygging vi ser være en fare for alle andre ressursbaser. De vil suges inn i de formuene som er større, spises opp. Det vil rett og slett ikke være mulig for Jeff Bezo og de andre superrikingene å få nok vekst, om også andre skal beholde sin andel. En av partene må gi fra seg, de superrike sin vekskraft eller alle de andre.

Dernest vil jeg finne ut hvordan penger skapes i dagens finansielle system. Jeg tenker se dit hvor de fleste av dagens ressurser er samlet, og hvordan disse er skaffet.

Tilsist vil jeg forsøke å finne ut om det samme systemet kunne brukes til å finansieres ei månedlig utbetaling på kr 20.000,- til alle norske statsborgere over 16 år, om det er økologisk forsvarlig og med ei akseptabel tredelt bunnlinje,.

8.2 Fordeling av verdens rikdom

Figur # 5 - Share of global wealth, by decile in 2017

(www.oxfam.org, 2018: 2)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

«..., we observe a significant increase in wealth across the globe, driven not only by equity market, but also by significant increases in non-financial wealth. In total, global wealth has grown by USD 16.7 trillion to USD 280 trillion, which corresponds to a rise of 6.4%.»

(Credit Suisse, 2017: 2)

En trillion tilsvarer en norsk billion som er en million millioner (1,000,000,000,000)

«Across all regions, wealth inequality rose from 2007 to 2016. In every region of the world except for China, median wealth declined. North America and Europe together account for 64% of total household wealth, but contain only 17% of the adult population. US had 36% of global wealth compared to 28% for Europe.» (ibid: 6)

«Wealth is a key component of the economic system, valued as a sort of finance for further consumption, particularly in retirement, and for reducing vulnerability to shocks such as unemployment, ill health, or natural disasters. Wealth also enhances opportunities for informal sector and entrepreneurial activities, when used either directly or as collateral for loans.» (ibid: 11)

Verdens voksne befolkning var 5mrd i 2017.

«I følge økonomiprofessor Erik Reinert i tankesmien Res Publica er det fundamentale problemet med finanskriser at det ikke skilles mellom finansøkonomi og realøkonomi. Mens realøkonomi handler om verdiskaping gjennom tjenester og produksjon, handler finansøkonomien om selve byttemiddelet og det abstrakte rammeverket rundt det. Reinert etterlyser en økonomi som er mer virkelighetsbasert, kontra den virkelighetsfjerne tradisjonen.»

«Målet med enhver samfunnsøkonomi må være å få på plass infrastrukturer som fungerer som et riktig konfigurert kretsløp, uten feilkoblinger og uten tyvkoblinger. Finansøkonomi kan være med på å legge rammeverket og verktøy for pengeflyt, men bør aldri få en for stor rolle i forhold til produksjonsøkonomien – og må heller aldri få lov til å leve sitt eget liv. Det er historisk bevist at da går økonomien fra å være et synergi-forhold til å bli parasitisk overfor samfunnet. Grådigheten og iveren etter rask rikdom kan se ut til å utløse finansgalskap.»

(Galåen, *Finansgalskap*, 2015)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Det virker altså svært sannsynlig at så lenge vi fortsetter å tillate denne globale eksponentielle formuesoppbygginga, så vil det ikke være rom for å finne de milliardene av norske kroner som trengs for å finansiere ei norsk borgerlønn. Det vil i grunnen ikke være rom for så mange andre ting heller, annet enn å overføre verdens formue over til de superrike, som ganske snart vil være DEN superrike.

"How the Concentration of Wealth is Driving a New Global Imperialism

Corporate media today is highly concentrated and fully international. Their primary goal is the promotion of product sales and pro-capitalist propaganda through the psychological control of human desires, emotions, beliefs, fears, and values.»

(Phillips, 2019)

«Verden er ikke fattig – den er urettferdig». Parole fra 1-maitoget i Oslo (Bonde Tusvik, 2019)

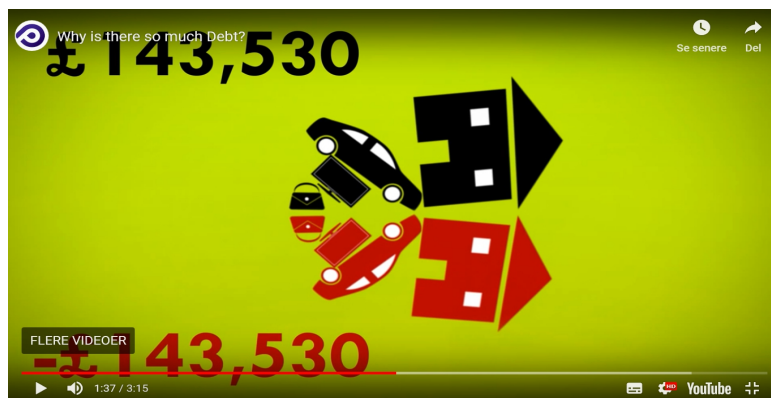
8.3 Hvordan finansierer de superrike det de ønsker å gjøre?

En måte å finne det ut er «follow the money». Dette er mulig, det er det som benyttes for å avskjære «terrorister» fra sine midler.

8.4 Ressursen penger

Av pengemengden i England er bare 3% trykket hos «Bank of England». De resterende 97% er det vanlig banker som har framskaffet (knipset).

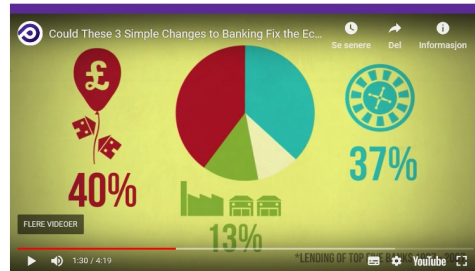
Disse pengene bankene kreerer har sitt motsvar i en like stor sum gjeld.

[https://positivemoney.org/videos/introduction/Why is there so much Debt?](https://positivemoney.org/videos/introduction/Why%20is%20there%20so%20much%20Debt?)
1.37 min ut i filmen

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
Could these 3 simple changes to banking fix the economy?
1.30 min ut i filmen

Av disse pengene bankene «knipser» går 40% til husbobler, 37% til gambling i finansmarkedet og bare 13% inn i den virkelige, ikke-finansielle økonomien. De resterende 10% var personlige lån og kredittkort.

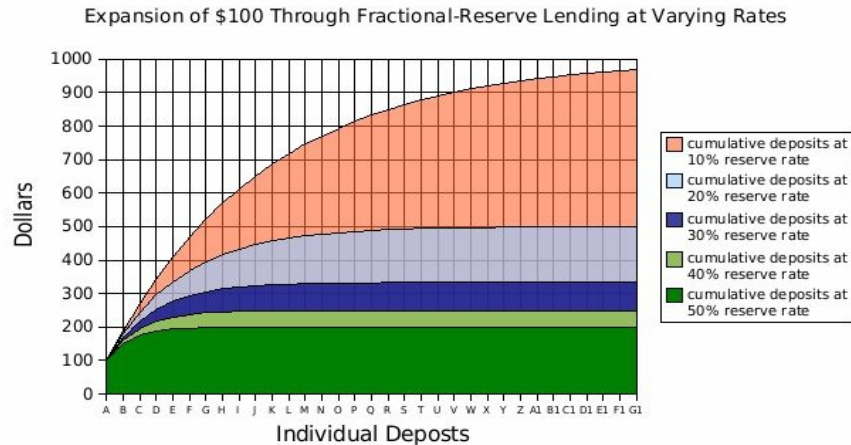
Penger oppstår gjennom et lån, aktivert gjennom å akseptere en gjeldsbyrde.

Oljen i dette systemet, det som får bankene til å ville gjøre dette arbeidet, er renter og gebyrer. Hver eneste dag betaler låntakerne i England 192 millioner pund i rente. Bankene, og etterhvert deres eiere, får overført disse ressursene fra låntakerne. Økonomisk vekst, økt økonomisk virksomhet i samfundet, krever altså flere pengerressurser inn i økonomien, dessverre motsvart av en like stor økt gjeldsmengde og derpå følgende økte forskjeller mellom fattig og rik.

8.2.1 Fractional reserve banking system

Dette er systemet som muliggjør at bankene kan øke pengemengden i markedet.

Pengemengden øker etter følgende forhold:

Figur #6 - Fractinal-reserve lending

Bankene er pålagt å beholde en viss andel av alle innskudd de får, som en reserve hvis innskyterne ønsker pengene tilbake. Denne andelen bestemmes etter hvor stor banken er, en bank med stor forvaltningskapital har lavere krav til sikkerhet enn om forvaltningakapitalen er lavere. Dette er vist med de forskjellige fargenivåene, kallt «*reserve rate*» i figuren over.

Noen banker, som norske Cultura, velger bort denne muligheten til å kunne øke pengemengden i omløp. De låner bare ut penger de faktisk disponerer.

Hvis banken har krav om 10% reserve, vil resten av innskuddet, 90%, fritt kunne lånes ut eller investeres i markedet. Disse 90% tilsvarer i så fall en økning i pengemengden. Dette på grunn av at mengden av det opprinnelige innskuddet ikke desimeres, det finnes i samme grad som den nye beløpet på 90%, tilsammens blir det altså 190% av innskuddsbeløpet. Kommer de på nytt inn i banken som et nytt innskudd, kan det samme skje, 10% lagres som reserve og 90 % kan lånes ut eller investeres av banken selv, i tillegg til innskuddet.

Grafen over anskueliggjør økningen, hvor x-aksen (a, b, ...) representerer hvert nytt utlån.

Ethvert innskudd kan adstedkomme ei økning i pengemengden med opptil 9 ganger. Det er slik 97% av pengene i omløp i England er skapt.

Den dagen lån tilbakebetales, vil pengebeløpet forsvinne. Tallet strykes og pengemengden blir litt mindre.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

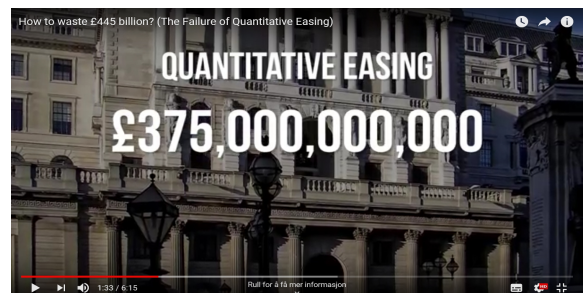
«Spørsmålet blir da: hvorfor skal institusjoner få gigantiske renteinntekter på å låne ut fiktive verdier de ikke besitter?» (Galåen, Pengesystemets absurditet, 2015)

8.2.2 The Failure of Quantitative Easing, 2009

Efter finanskrisa året før, begynte den britiske regjeringa å frykte at det ville bli for lite penger og aktivitet i økonomien.

Som vist over er 97% av pengene skapt av bankene gjennom å utstede lån. Men i denne krisesituasjonen ønsket ikke bankene å gi flere nye lån.

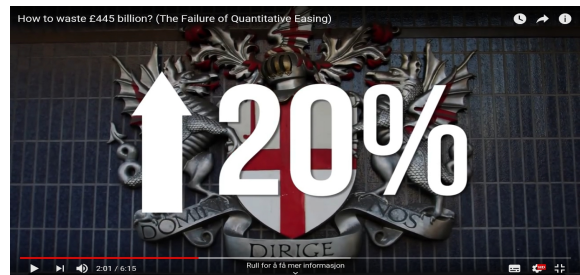
[https://positivemoney.org/videos/introduction/How to waste £445 billion? \(The Failure of Quantitative Easing\)](https://positivemoney.org/videos/introduction/How%20to%20waste%20£445%20billion%20(The%20Failure%20of%20Quantitative%20Easing))
1.33 min ut i filmen

Da fant Bank of England ut at de ville stimulere økonomien med 375 milliarder pund. Dette tilsvarte 6.000 pund for hver innbygger. Men isteden for å sette beløpet inn i realøkonomien, valgte de å stimulere finanssektoren, gjennom å kjøpe obligasjoner. Siden forplantet denne pengetilstrømmingen seg til aksjemarkedet.

Denne voldsomme stimulansen sendte aksjemarkedet 20% til værs.

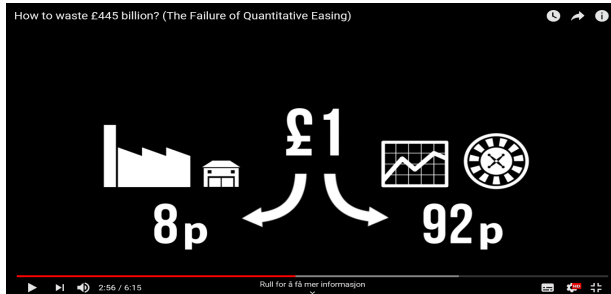
[https://positivemoney.org/videos/introduction/How to waste £445 billion](https://positivemoney.org/videos/introduction/How%20to%20waste%20£445%20billion)
2.00 min ut i filmen

Tanken bak var at aksjeeierne skulle føle seg rikere, og øke sitt forbruk. Dermed skulle økonomien stimuleres og tidene bedre seg. Det vil si «Trickle down» filosofien i praksis, som forutsier at når de rike blir litt rikere, vil noe av rikdommen dryppe nedover til alle andre. Men nu er det slik at de aller fleste ikke eier aksjer, og derfor ikke fikk ta direkte del i denne stimuleringa. 40% av alle aksjer eies av de rikeste 5% av befolkninga. Disse 5% ble plutselig

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

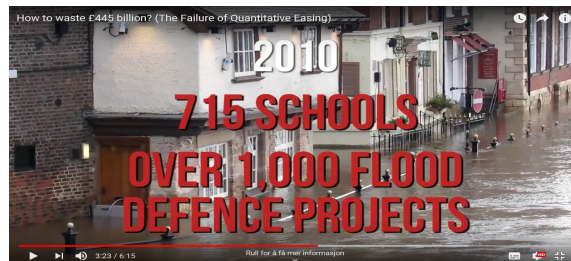
128.000 pund rikere pr husholdning. Men de satte ikke denne nye rikdommen i flere forbruksvarer. Derimot ble pengene reinvestert i finansmarkedet.

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
How to waste £445 billion
2.55 min ut i filmen

8% av pengene fra Quantitative Easing havnet i realøkonomien. Resten 92% forsvant påny inn i finansmarkedet

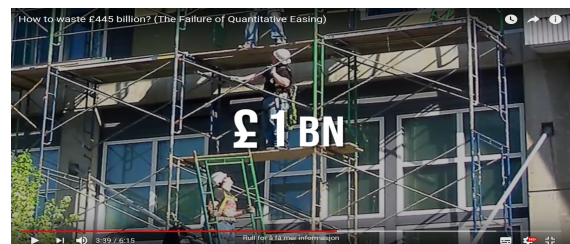
Altså gjorde Quantitative Easing de rike enda rikere, ikke noe særlig mer enn det.

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
How to waste £445 billion
3.22 min ut i filmen

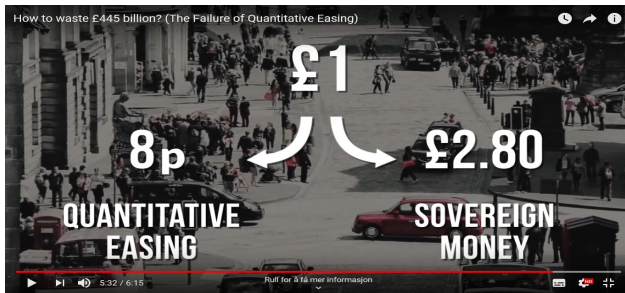
Nesten samtidig, i 2010, manglet den engelske regjering midler til å renovere skoler og ta seg av nødvendig infrastruktur. Titusener av bygningsarbeidere satt hjemme, arbeidsløse på den tiden.

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
How to waste £445 billion
3.40 min ut i filmen

En brøkdel av den summen regjeringen satte inn i finansmarkedet kunne fått hjulene igang og forbedret forholdene til folk. Bedre hus, bedre infrastruktur, renere energi og flere jobber. Tilskuddet på 375 mrd pund var tross alt mere penger enn regjeringa brukte på resten av økonomien i løpet av et halvt år.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

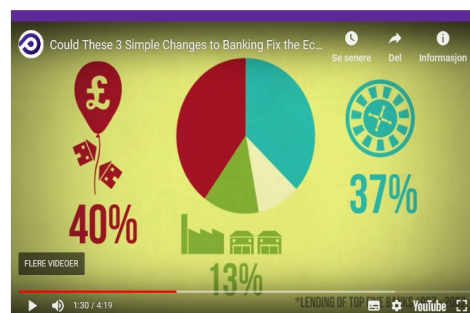
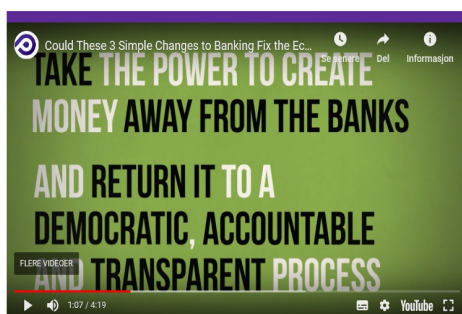
<https://www.youtube.com/watch?v=F5KV-iaMKK0>
How to Fuel the Economy Without Increasing Debt through Sovereign Money
26.54 min ut i filmen

Hvis regjeringa hadde ført innsatsen inn i den virkelige økonomien, i stedet for inn i finansøkonomien, ville multiplikasjonseffekten ha ført til at de økonomiske ringvirkningene ville blitt til ei økning på 280%. I tillegg ville det gitt lavere personlig gjeldsbyrde. Innskuddet i finansmarkedet (gjennom forsøket med Quantitative Easing) ga bare 8% økning i realøkonomien.

8.5 Hvordan forbedre pengesystemet vårt?

Organisasjonen «Postivemoney» i England foreslår tre tiltak for å motvirke at økt ulikhet, historiens høyeste personlige gjeld, huspriser veldig få har råd til og muligheten for økonomisk krise.

8.5.1 Bankene kan ikke fortsette å ha tillatelse til å skape penger, siden disse pengene går inn i boligspekulasjon og gambling i finanslivet, lite går inn i realøkonomien.

Could these 3 simple changes to banking fix the economy? <https://positivemoney.org/videos/introduction/>
1.8 min og 1.36 ut i filmen

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Hvis pengene kom direkte inn i realøkonomien isteden, kunne de gå til:

- husbygging og boligstøtte, dette ville gi flere jobber
- energiøkonomisering av eldre boliger, som også ville også skape arbeidsplasser
- de kunne bli gitt i skattelette. Folks disponible inntekter ville dermed øke
- eller pengene kunne overføres direkte til folk, uten noen omveier

8.5.2 Penger gjøres uavhengig av gjeld

I dagens situasjon vil økt økonomisk aktivitet kreve ei økning i pengemengden. Dette vil automatisk føre til mere gjeld.

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
Could these 3 simple changes to banking fix the economy?
2.38 min ut i filmen

Veldig store summer overføres idag, hver dag, fra privathusholdninger og de økonomiske virksomhetene i England til bankene som renter.

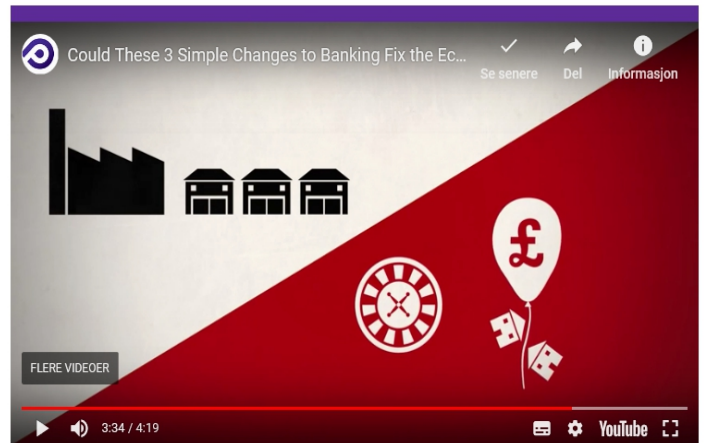
Skulle folk får bedre råd og betale ned på gjelda si, ville pengene forsvinne. Skulle veldig mye penger forsvinne på denne måten, ville den økonomiske aktiviteten reduseres, og ei økonomisk krise kunne være på vei.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

8.5.3 Penger satt inn i den virkelige økonomien FØR den når finansøkonomien.

Dermed unngår vi endel av eiendoms- og finansspekulasjonene. De nye pengene brukes heller til offentlig forbruk og skattelette til vanlige folk. Altså «*spend, not lend*».

<https://positivemoney.org/videos/introduction/>
Could these 3 simple changes to banking fix the economy?
3.34min uti filmen

Vi har mange utfordringer fram for oss i de neste årene, som klimautfordringer, minkende artsrikdom og økende folkemengde. Skal noen få superrike sitte på de fleste finansressursene og det store flertall være fattige, vil disse utfordringene være mye verre å bøte på.

8.6 Overføre pengene fra nasjonalbanken direkte til folk.

Dette siste punktet i Positivemoney.org sitt forslag (se side 68) kunne hjelpe meg å skaffe pengene jeg ønsket å gi til alle norske statsborgere over 16 år som ei borgerlønn. Hver måned skulle altså ca 86 mrd ut for at de 4.3 millionene av oss skulle få kr. 20.000,- inn på konto.

Ville dette være en lur måte å tilføre nye penger inn i samfundet? Ville det være økologisk-økonomisk riktig?

Ville folk forbruke for mye til unødvendig luksusforbruk, som reiser og handvesker? Ville det fremdeles være nok til å dekke statens andre utgifter, tilsammen med skatteinntekter av de øvrige lønnsinntektene i samfundet?

8.6.1 Finansiering av borgerlønn – nye penger direkte inn i realøkonomien

Vi vil altså trenge **1 032 milliarder pr år** for alle norske statsborgere over 16 år skulle få kr 20.000,- pr måned i borgerlønn. De tidligere forsøkene på å regne ut kostnadene med borgerlønn konkluderte altså med at dette ville bli for dyrt økonomisk, om pengene skulle komme fra økte inntektsskatter. Jeg får det samme svaret av folk, når jeg forteller om min sum av årlige utbetalinger: *«1.000 milliarder tilsvarer nesten hele statsbudsjettet, så 20k per innbygger fra 16 år er nok for høyt.»*

Er det noe å lære av hvordan gedigne prosjekt har blitt løst i tidligere tider, for eksempel hvordan Bergensbanen ble bygd i årene fra 1870 til 1909, et enormt løft for en fattig og ung nasjon? Ihverfall kan vi lære at vi kan hvis vi vil. Vi kan hvis mange nok tror på ei sak og vil gjennomføre den.

Kunne det å få ei ordning med borgerlønn på kr. 20.000,- i måneden bli ei slik sak?

8.6.2 Hva vil de månedlige utbetalingene av nye penger bli etter mitt forslag når systemet er innkjørt?

1 032 milliarder pr år vil gi:

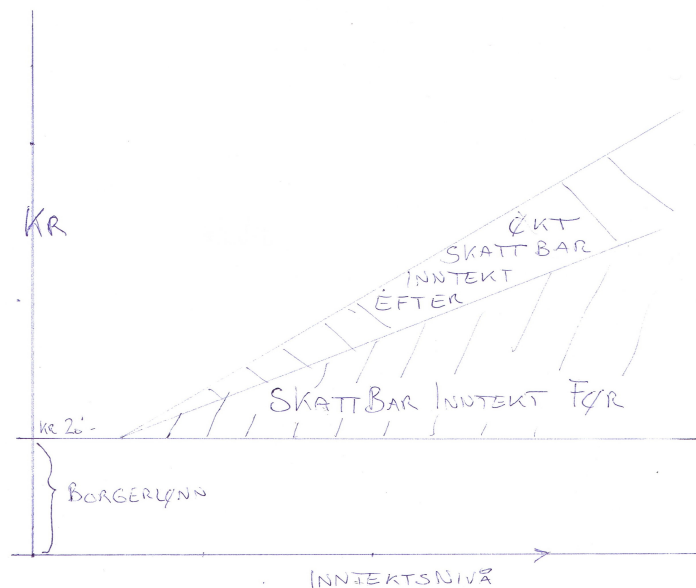
- nok 86 mrd i måneden i direkte utbetalinger.

Hva kommer inn gjennom skatter og avgifter eller kan utelates av dagens øvrige utbetalinger?

8.6.3 Inntektsskatt:

Jeg forutsetter at de månedlige utbetalingene kommer på bunnen av ei lønnsinntekt for 2/3 deler borgerlønnsmottakerne. Disse vil få økt sine skattbare inntekter med kr. 20.000,-. Hvis skatteandelen er 1/3 vil det gi:

- nok 19,11 mrd i måneden i økt inntektsskatt.

Figur #7 som skal vise at skatteinntektene for staten øker som følge av økt skattegrunnlag etter innføring av borgerlønn

8.6.4 MVA

«*Marginal konsumtilbøyelighet er den andel av en (marginal) inntektsøkning som går til konsum.*» (Marginal konsumtilbøyelighet, 2019) Endel av den økte disponible inntekten vil gå til å betale ned gjeld eller å spare, endel vil eksporteres som utenlandsopphold med forbruk der isteden for innenlands. Jeg anslår at 40% av borgarlønns-utbetalinga vil gå til økt innenlandsk forbruk og at mva-satsen er 25%. Dette vil da gi:

- nok 6,88 mrd i måneden i økte mva-innbetalingere.

8.6.5 Bortfall av andre offentlige ytelser

Her henter jeg dataene jeg bruker fra partiet Venstre sin utredning om borgarlønn fra Stortingets Utredningsseksjon i 2012, referert på side 56.

Jeg benytter tallene slik de framkom i 2012, de er ikke justert for prisstigning, siden trygdeutbetalinger ikke automatisk justeres.

Antall uføretrygdete øker, dette er heller ikke tatt hensyn til.

Ei heller at befolkningen blir eldre og flere enn i 2012 derfor skulle skulle hatt alderspensjon.

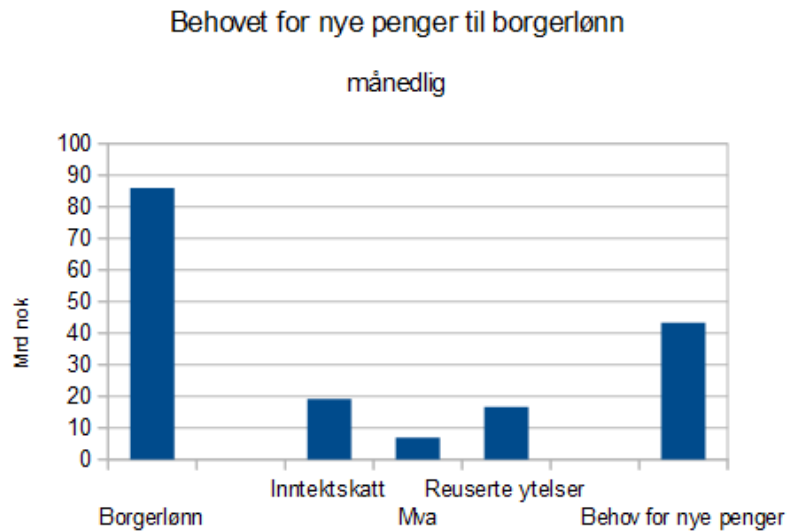
- kr 112 mrd i året faller bort i **alderspensjon**.
- kr 40 mrd i året faller bort i **uføretrygd**.
- kr 2 mrd i året faller bort i **etterlattepensjon**.
- kr 2 mrd i året faller bort i støtte til **enslige forsørgere**.
- kr 6 mrd i året faller bort i støtte til **arbeidsledige**.
- kr 25 mrd i året faller bort i støtte til folk på **arbeidsavklaringspenger**.
- kr 10 mrd i året forsvinner ved bortfall av **studiestipend**.

Tilsammen gir dette en besparelse på 200 mrd i året.

- kr 16.67 mrd i innsparing i måneden.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Dette vil vil si at det offentlige hver måned måtte **tilføre kr 43,34 mrd i nye penger inn i økonomien.**

Figur #8 skal vise behovet for nye penger inn i økonomien etter innføring av ei borgarlønnsordning

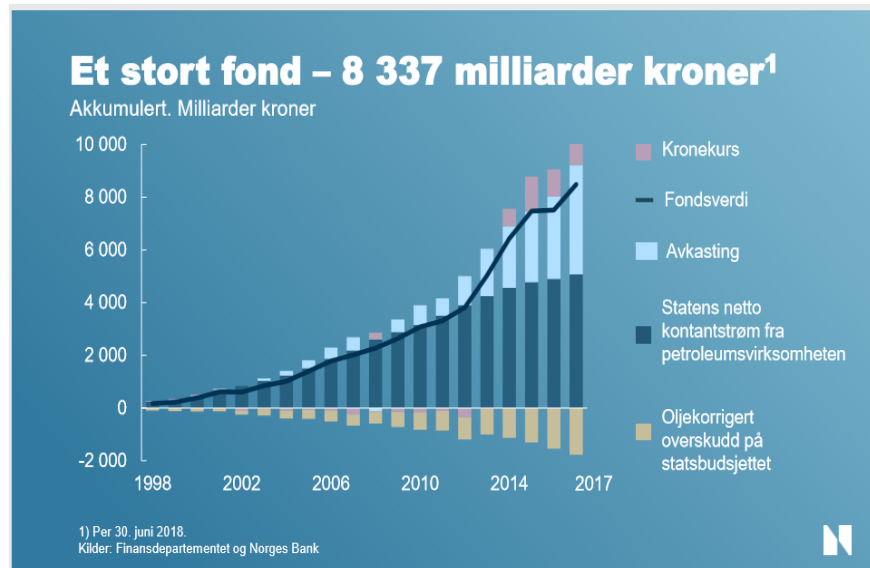
8.6.6 Oppsummert forslag

Behovet for nye penger inn i økonomien kan tilføres gjennom å utbetale ei borgarlønn til befolkningen, og dermed fordele økonomiske ressurser inn i samfundet. Ikke slik som størstedelen av tilførselen av penger idag, som dannes av banker med motsvar i gjeldsbyrde. Ville resten av den norske økonomien oppleve slike positive ringvirkninger i aktivitet, som de skisseres på side 68, med opp mot 280%. Ville dette i så fall være økologisk-økonomisk riktig å gjøre?

8.7 Et annet forslag til finansiering av ei borgarlønn – bruke av oljefondet

Det er hevdet at Norge, akkurat den finansielle situasjonen vi er i, akkurat i dette historiske øyeblikk, har de aller beste mulighetene for et fullskala forsøk med borgarlønn. Vi har en unik historisk mulighet i kraft av at vi faktisk kunne ha råd å finansiere dette forsøket for en periode.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

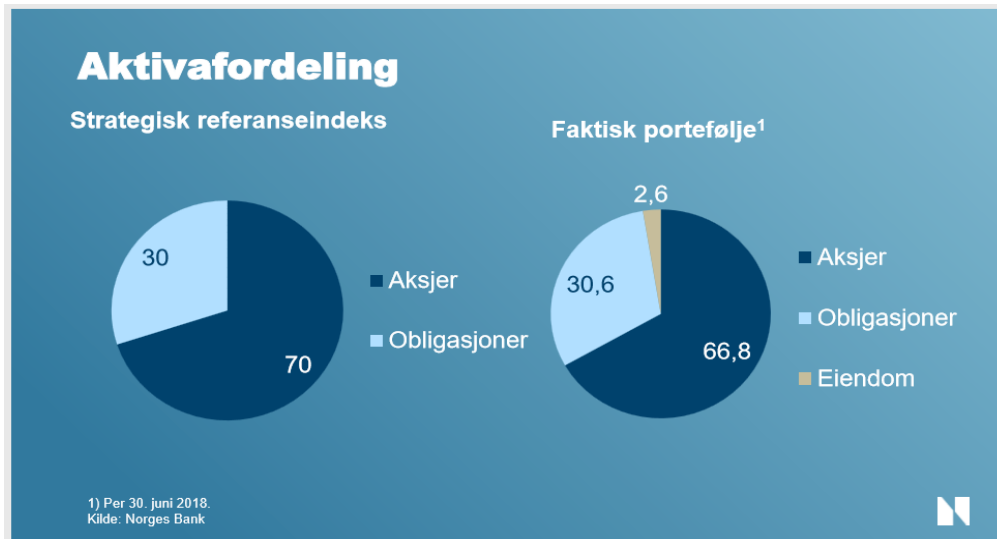

Figur #9 - FORVALTNINGEN AV STATENS PENSJONSFOND UTLAND

Nu har dette fondet en handlingsregel for bruk og også et mål om høyest mulig avkastning, med akseptabel risiko og ansvarlige investeringer, foruten å drive med åpenhet. Det innebærer blandt annet å være den største enkelteieren i «Black Rock», deltaker i boligboble-karusellen i London og også medeier i det største telekommunikasjonsselskapet i Saudi Arabia, som driver utstrakt overvåkning av sine dissenter. «I 2017 var Oljefondet inne i 42 saudiske selskap, med en verdi på 6.8 milliarder; mens ved utgangen av 2018 var fondet inne i 44 selskaper med en verdi på totalt 9 milliarder kroner.» (Tin, 2018: 189)

Oljefondet følger nok sine retningslinjer om å tjene penger, men hva er det beste for samfundet vårt?

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

(Figur # 10 – ibid)

Dette er politiske avgjørelser og kan forandres. Vi kunne gjøre dette gigantiske sosiale eksperimentet, gjøre et to- eller fireårig borgerlønnforsøk, men fullskala. Etter to (fire) år ville vi se hva som hadde skjedd. Ville alle ligge på sofane sine og la sykehjem og barnehager seile sin egen sjø? Eller ville landet blomstre, fattigdommen bli borte, folk sprudler med aktivitet og grundervirksomhet?

Hvis vi etter forsøksperioden fant at det var mislykket, ville vi eie færre eiendommer i London, forhåpentligvis ikke ha eieransvar for undertrykkelse i Saudi Arabia og kanskje være ute av Black Rock. Vi ville ikke vært ødelagt som nasjon. Vi kunne overlevd....

Skulle vi lykkes ville vi vise oss selv og verden verdien av borgerlønn. Vi kunne vise vei.

9.0 Konklusjon

Jeg har vist at velferdsstaten ikke når ut til alle, selv om Menneskerettighetene, Folketrygdeloven og også loven om sosiale ytelser skulle sikre økonomisk trygghet til alle i Norge.

Regjeringens og Nav sin «arbeidslinje» med krav om gjenytelse i form av arbeidskrav settes i veien for å oppfylle rettighetens og lovenes intensjon om økonomisk sikkerhet.

Casestudiet fra Canada viste at arbeidsintensiteten i liten grad gikk ned ved innføring av negativ inntektsskatt. Ernæringsstryggheten og helsegevinstene viste at forsøket var en dundrende suksess.

Gjensidighetsprinsippet, parasittinnvendingen og umulighetsteoremet MÅ behandles og debatteres meget nøye, for at tanken om ei borgelønn skal kunne høste aksept her til lands. Ei prinsipiell avklaring før innføring av borgerlønn må være om det er for å sikre mottakerne ei utbetaling som sikrer et verdig liv eller sikre at utbetalinga er overkommelig å dekke inn gjennom økt skattlegging av lønnsinntekter.

En annen vinkling på finansieringa av ei borgelønn er å endre det nuværende økonomiske system, hvor de superrike øker sin andel av verdensformuen i eksponentiell takt. Endel av gevinsten av reformen kunne betales direkte ut som ei borgelønn.

En tredje mulighet for et fullskala borgelønnsforsøk er å benytte oljefondet, framfor å fortsette som finans- og boligspekulanter.

9.1 En ny utopisk visjon

*«Vi kunne trenge en ny **thranittisk** visjon – som gjerne kan latterliggjøres som mot naturen og som helt urealistisk, men som likevel vil vise seg å ha framtida for seg. Jeg må bekjenne at jeg tror det finnes en slik ide: Denne ideen kalles litt forskjellig, men det vanligste er **borgerlønn!** Alle medborgere i det gode landet vårt skal kunne leve verdige liv med en minimumslønn. Norge er et rikt samfunn og vi har et felles naboansvar!»* (Berger Jørgensen, 2019)

9.2 Konklusjoner fra FNs naturpanel IPBES etter rapport om hvilke trusler det biologiske mangfoldet på Jorda står overfor.

- «1. Fortsette som før, skyve problemet foran seg og håpe det beste.*
- 2. Bruke det etablerte parlamentariske systemet til å presse dagens politikere til å legge om kursen og håpe at det vil lykkes å tøyte motstanden.*
- 3. Gjennomføre Naturpanelets transformative change ved å organisere en aksjon som kan gi den «en stor folkelig forankring».*

Alternativ 1 er korttenkt, dumt og uansvarlig. Alternativ 2 er viktig, men det er naivt og overoptimistisk å tro at dette aleine kan skape de nødvendige forandringene. Alternativ 3 er eneste farbare vei, men realistisk?»

«Med transformative change mener vi en grunnleggende reorganisering av hele systemet av teknologiske, økonomiske og sosiale faktorer inkludert paradigmer [dvs rådende forståelsesformer, forklaringstyper, tenkemåter], mål og verdier, sier Sir Robert Watson, leder for IPBES.»

[\(Erik Plahte, 2019\)](#)

De samme konklusjonene passer også godt for de direkte truslene mot vår økonomiske virkelighet

10.0 Ufullført arbeid

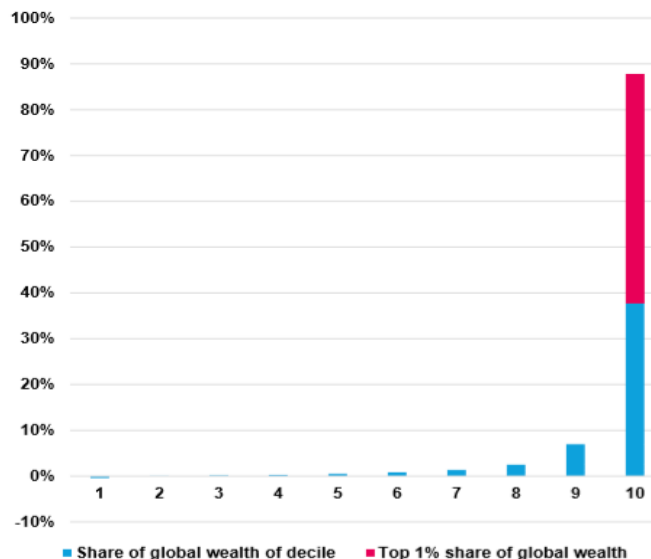
10.1 Flere case Jeg startet ut med fire forskjellige case for å finne ut hvordan borgelønn fungerte, i tillegg til Mincome i Canada undersøkte jeg «BIG» i Namibia, det nylig avsluttede forsøket i Finland og folkeavstemninga i Sveits. Disse falt en etter en ut på grunn av plassmangel.

10.2 Forsikringspørsmål som forsvant, etter som resten av oppgaven este over kantene:

- Hva har oppbygging av AI (kunstig intelligens) å bety for framtidens arbeidsliv?
- Hvordan gjøre ei innføring av borgelønn politisk mulig, med vekt på å flytte «Overtoons vindu»?

10.3 Animasjon av den økonomiske utviklinga

Under arbeidet med ulikhet og resultatene av at de superrike blir riker i eksponentiell takt, ønsket jeg å se denne takten. Hvordan ville en animasjon av dette scenario være fra 1980 fram til i dag? Jeg fant bare denne grafen fra 2017, ikke fra de de andre årene. De korrekte tallene under hvert decil klarte jeg ikke å hente inn.

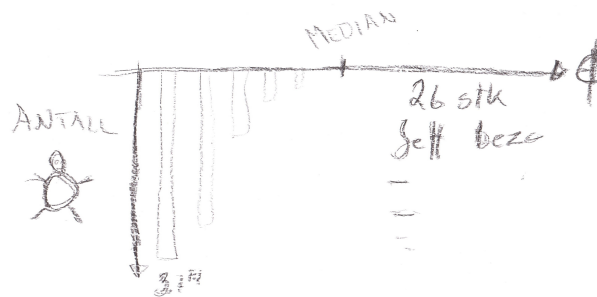

Figur #5 - Share of global wealth, by decile in 2017

(www.oxfam.org, 2018: 2)

10.4 Graf der formue utgjorde x-aksen.

«På forrige side var det altså menneskene som utgjorde x-aksen. Jeg ville gjerne laget en likedan graf hvor «wealth» utgjorde x-aksen, totalt «USD 280 trillion, which corresponds to a rise of 6.4%». (Credit Suisse, 2017: 2) Jeg veksler over til euro, bort med petrodollar.... Så henger menneskene som tilhøre hver tiendedel «wealth» under.

Skisse # 2 – rikdom som x-akse

Denne ville være ei slags motsatt speiling av den første grafen over (tror jeg).

Grunnlagsdataene jeg trengte klarte jeg aldri å finne tak i, jeg ville heller ikke hatt plass.

10.5 Geografisk formuesoppbygging

Jeg hadde et vagt håp om å lage en animasjon av den geografiske formuesoppbygginga som har skjedd globalt siden 1980 fram til idag. Jeg trodde det ville se noe sånt ut:

Skisse # 3 – geografisk oppbygging av rikdom

«Har også en ide om å vise oppbygging av global «wealth» på et kart. I en tidsserie tror jeg dette ville likne skremmende mye på oppbygginga av hurriganer.»

10.6 Utnytte blockchain-teknologi for å skille finans- og realøkonomien.

«Penger lukter ikke» heter det. Jeg har et håp om å få penger til å lukte gjennom å merke dem ved hjelp av blockchain-teknologi.

Hvis du velger å plassere pengene i et skatteparadis for å unngå skatt, ok, greit. Men de får ikke lov til å komme tilbake til den globale realøkonomien og gjøre ugagn. Den får bli inne i på «monopolbrettet» ilag med de andre som velger å leke seg der, realøkonomien er alt for verdifull til å beslutles av slikt.

Her kom jeg ikke engang igang, det er mye jeg må lære meg.....

11.0 Referanser

11.1 Oversikt over bøker

Fabrizio Dori, *Gauguin – the other world*, SelfMade, Paris 2016

Anja Askeland og Peter Normann Waage, *Borgerlønn - veien videre for velferdsstaten*,
Borgerlønn Bien Norge, 2014

Asbjørn Johannessen, Line Christoffersen og Per Arne Tufte, *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*, Abstract Forlag, 3 utgave 2011

Rutger Bregman, *Utopia for Realister*, Spartacus Forlag, 2017

Stig Ingebrigtsen og Ove Jakobsen, *Økonomi, natur og kultur*, Abstrakt Forlag, 2004

Lucky Linda Persen, *Lek med livet – du slipper ikke levende fra det likevel!*, Raw Forlag, 2016

Ina Tin, *Saudi-Arabia – sverdet og stemmene*, Humanist Forlag, 2018

Simen Markussen og Knut Røed, *Ulikhet og sosial mobilitet*, kapittel 17 i Frønes og Kjølørød:
Det norske samfunn, 7. utgave, Gyldendal Akademiske forlag, 2016.

Carlo Rovelli, *Syv korte leksjoner i fysikk*, Spatracus Forlag, 2016

Per Fugelli, *Nokpunktet, essey om helse og verdighet*, Universitetsforlaget 2010

J. K Rowling, *Harry Potter og de vises stein*, Ex.Libris Forlag, 1997

Ingeborg Eliassen og Sven-Egil Omdal, *Borgerlønn ideen som endrer spillet*, Res Publica, 2018

11.2 Oversikt over artikler

Therese Dokken og Stein Langeland, *Lavinntekt og levekår i Norge*, Arbeid og velferd #1/2016, Nav, 2 mars 2016

Kristina Jullum Hagen og Rasmus Eiternes Guldvik, *Arbeidslivet remikses*, Magma – Econas tidsskrift for økonomi og ledelse #3/2016, lastet ned den 22 november 2018 fra <https://www.magma.no/arbeidslivet-remikses>

Arne F. Finne, *Skryt fra Erna, og Nussir venter på regjeringens ja*, HighNorthNews.com, Nov 15 2018 - 14:20 / Updated at: Nov 15 2018 - 14:20 (<https://www.highnorthnews.com/nb/skryt-fra-erna-og-nussir-venter-pa-regjeringens-ja>)

Øyvind Stensen, *En av Norges viktigste lover har i stillhet fylt 50 år*, Dagbladet 5. januar 2018 kl. 10.44, https://www.dagbladet.no/kultur/en-av-norges-viktigste-lover-har-i-stillhet-fylt-50-ar/69253115#_ga=2.63600999.93714175.1557313367-512128463.1557313367

Iisa, *Derfor er jeg ikke redd for å dø...*, www.iisa.no, 10 september 2018, <https://www.iisa.no/derfor-er-jeg-ikke-redd-for-a-do/>

BIEN Norge - *vedtekter*, lastet ned den 10 mai 2019 fra <http://www.borgerlonn.no/bien-vedtekter/>

Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge, «*Arbeidstilbud blant innvandrere Effektivitets- og fordelingsvirkninger av skattereformer*», Statistisk Sentralbyrå - rapport 30/2012, (https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201230/rapp_201230.pdf)

Espen R. Moen og Christian Riis, «*Borgerlønn Virkninger og kostnader*», Handelshøyskolen BI, 2014, tilsendt fra forfatter

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Arve Skuland, Stortingets utredningsseksjon, rapport om borgerlønn for partiet Venstre, 2012 , tilsendt fra Håvard Sandvik, Seniorrådgiver, Venstres stortingsgruppe, den 18.01.2019, 15:27

Carolyn Kagan, *Universal Basic Income: Is it the only cornerstone of a just society?* Steady State Manchester, lastet ned den 2 desember 2018 fra (<https://steadystatemanchester.files.wordpress.com/2017/03/alternatives-to-ubi3-ssm-v1-7-2-finalck.pdf>)

Daniel Sage, *We must challenge the centrality of paid work in our lives*, Edge Hill University, 16 juli 2018, http://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2018/07/21/we-must-challenge-the-centrality-of-paid-work-in-our-lives/fbclid=IwAR1XmDmG_nEtzcp5xXimRjgYQaLD1QK5gaX9XxIgNHMpCMc1JGz8pG7Gmhs

Jorunn Furuberg, Tommy Grav, Ivar Andreas Åsland Lima og Elisabeth Munch-Ellingsen, *Lavinntekt og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk – 2018*, Nav-rapporten, 6 november 2018, <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Analyser+fra+NAV/NAV+rapportserie/NAV+rappporter/Lavinntekt+og+levk%C3%A5r+i+Norge.+Tilstand+og+utviklingstrekk+-+2018>

Gunnar Ringheim, *NAV 11 400 fratatt NAV-stønad i fjor*», Dagbladet, 22. januar 2019 kl. 16.34, <https://www.dagbladet.no/nyheter/11-400-fratatt-nav-stonad-i-fjor/70685753>

Eva Birkeland, – *Jeg skammer meg ikke lenger nå*, Haugesund Avis, 20. juli 2018, <https://www.h-avis.no/nyheter/haugesund/velferd/jeg-skammer-meg-ikke-lenger-na/f/5-62-644004>

Sven Stokkeland, *Borgerlønn*, Økonomisk Institutt ved Universitetet i Oslo, våren 2002, (<https://www.duo.uio.no/-handle/10852/17284>)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Tony Schwarz og Christine Porath, *Why You Hate Work*, The New York Times, 30 mai 2014, <https://www.nytimes.com/2014/06/01/opinion/sunday/why-you-hate-work.html>

Ingeborg Eliassen og Sven-Egil Omdal, *En framtid uten jobber?*, Agenda Magasin, 29 aug 2018, <https://agendamagasin.no/artikler/en-framtid-uten-jobber/>

Knut Røed og Steinar Strøm, *Progressive Taxes and the Labour Market: Is the Trade-off Between Equality and Efficiency Inevitable?*, Journal of Economic Surveys 16.1 (2002): 77-110

www.oxfam.org, *REWARD WORK, NOT WEALTH, JANUARY 2018*, lastet ned den 10 januar 2019, https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/tb-reward-work-not-wealth-methodology-note-220118-en.pdf

Credit Suisse, *Global Wealth Report 2017*, lastet ned den 10 januar 2019, <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/publications.html>

Sigbjørn Galåen, *Finansgalskap*, Dagsavisen, 18 juni 2015, <https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/finansgalskap-1.459352>

Sigbjørn Galåen, *Pengesystemets absurditet*, Dagsavisen, 16 april 2015, (<https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/penge-systemets-absurditet-1.460430/>)

Peter Phillips, *How the Concentration of Wealth is Driving a New Global Imperialism*, Mint Press News, 13 mars 2019 (<https://www.mintpressnews.com/concentration-wealth-driving-new-global-imperialism/256233/>)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Sigrud Bonde Tusvik, *Barnas dag – arbeidernes fridag*, Dagsavisen, 3 mai 2019,
(https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/barnas-dag-arbeidernes-fridag-1.1476007?utm_source=Nyhetsbrev+fra+Dagsavisen&utm_campaign=5fd6f23d18-EMAIL_CAMPAIGN_2018_04_11_COPY_01&utm_medium=email&utm_term=0_d68682790c-5fd6f23d18-163924277)

Tor Berger Jørgensen, *Og nå, dere rike!*, Vårt Land, publisert: 3. mai 2019
(<http://www.verdidebatt.no/innlegg/11751636>)

Pål Steigan, *Media og de avmektiges makt*, 25. januar 2019, hentet fra
<https://steigan.no/2019/01/media-og-de-avmektiges-makt/>

Grundeinkommen, *2500 Franken pro Monat für alle*, 29 september 2015, hentet fra
<https://www.grundeinkommen.ch/2500-franken-pro-monat-fur-alle/>

Erik Plahte, *En million arter i fare – en systemkrise*, 11. mai 2019,
<https://steigan.no/2019/05/en-million-arter-i-fare-en-systemkrise/>

- artikler fra Canada:

Zi-Ann Lum, Huffington Post, *A Canadian City Once Eliminated Poverty And Nearly Everyone Forgot About It*, 23 des 2014 09.38 est, oppdatert 1 mars 2017 05.00 est, hentet fra
https://www.huffingtonpost.ca/2014/12/23/mincome-in-dauphin-manitoba_n_6335682.html

Summary of Evidence from a Selection of Cash Transfer Programs and Pilots, PART 1: EXPERIENCE IN CANADA, Manitoba, Mincome, november 16, 2015 hentet fra
https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/bicn/pages/164/attachments/original/1447859557/Evidence_from_Cash_Transfer_Initiatives_%28updated_to_Nov_16_2015%29.pdf?1447859557

Vivian Belik, The dominoin, *A Town Without Poverty?*, 5 september 2011, hentet fra
<http://www.dominionpaper.ca/articles/4100>

11.3 Oversikt over anvendte lover og offentlige dokumenter

FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, sist oppdatert: 10.01.2018, <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>

Folketrygdeloven – lov om folketrygd, 28 februar 1997, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19/*#*

Lov om sosiale ytelser, 18 desember 2009, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131>

Regjeringen.no, *Prop. 1 S (2018–2019)*, lastet ned den 28 desember 2018, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20182019/id2613294/>

Handlingsplan mot fattigdom - Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2006-2007) – Statsbudsjettet 2007, lastet ned den 17 desember 2018, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-1-2006-2007-/id212975/sec1>

11.4 Oversikt over video

Satish Kumar, *Education With Hands, Hearts and Heads*, at TEDxWhitechapel lastet ned den 23 november 2018 fra <https://www.youtube.com/watch?v=VAz0bOtfVfE>

11.5 Oversikt over podcast

Agenda Magasin, *Ep. 22: Borgerlønn og bråk om rikets sikkerhet*: 28.13, lyttet til den 17 januar 2019, <https://agendamagasin.no/noen-har-snakket-sammen/>

11.6 Oversikt over bilder

- #1 «*Menneskehender*», lastet ned den 8 desember 2018, <https://www.regjeringen.no/no-/tema/pensjon-trygd-og-sosiale-tjenester/innsikt/fattigdom/id2009662/>

- #2 «*Romjulen 2018*», eget

- #3 «*A star*», gammelt, trolig fra nettet

- #4 «*liberté, égalité and sisterhood, ou la mort!*» Lett omskrevet gammelt slagord, lastet ned den 7 januar 2019 fra https://no.wikipedia.org/wiki/Liberté,_égalité,_fraternité

- #5 «*Svart bok*», eget

- #6 «*Blomster i Saapmi*», eget

- #7 «*Douphin i Canada*», Zi-Ann Lum, Huffington Post, *A Canadian City Once Eliminated Poverty And Nearly Everyone Forgot About It*, 23 des 2014 09.38 est, oppdatert 1 mars 2017 05.00 est, hentet fra https://www.huffingtonpost.ca/2014/12/23/mincome-in-dauphin-manitoba_n_6335682.html

11.7 Oversikt over faktaopplysninger

Geir Thorsnæs, *Norges geografi generelt*, Store Norske leksikon, lastet ned den 8 februar 2019, (https://snl.no/Norges_befolkning

ibid, *Folkemengden etter kjønn og alder*

Statsbudsjettet 2019, *Bruttonasjonalbudsjettet (BND)*, lastet ned den 8 februar 2019, (<https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2019/Statsbudsjettet-fra-A-til-A/Bruttonasjonalprodukt-BNP/>)

Marginal konsumtilbøyelighet, lastet ned den 8 februar 2019,

www.finansleksikon.no/Finansleksikon/M/Marginal_konsumtilboyelighet.html

11.8 Oversikt over begreper

Mantra - et ord jeg bruker i meditasjon for å unngå å bli oppslukt av konkrete tanker som distraherer meditasjonen. Her brukt for å kunne rettlede tankene inn i en økologisk-økonomisk tenkemåte, hvis tankene distraheres av samfundets mange inntrykk.

Wallraffing - opptre fordekt (undercover), efter den tyske forfatteren Gunter Wallraff, som i boka «*Aller nederst*» fra 1986 viser hvordan det er å være tyrkisk arbeider i Tyskland.

(https://no.wikipedia.org/wiki/Günter_Wallraff)

11.9 Oversikt over figurer

1 «*Syssetting og familiebakgrunn i Norge*» - Simen Markussen og Knut Røed, *Det norske samfunn*, 7.utgave. Oslo: Gyldendal, kapittel 17 «*Ulikhet og sosial mobilitet*», 2016

2 «*Relativ sannsynlighet for å ende opp blant de 1 prosentene med henholdsvis høyest og lavest yrkesinntekt (målt ved 39-41 års alder) efter foreldres inntektsposisjon målt i 20-deler*» (ibid)

#3 «*Effekter av en garantert minsteinntekt, innvandrere fra Asia, Afrika og Sør-Amerika*» - Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge, «*Arbeidstilbud blant innvandrere Effektivitets- og fordelingsvirkninger av skattereformer*», Statistisk Sentralbyrå - rapport 30/2012, (https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201230/rapp_201230.pdf)

4 «*Full avkorting av borgarlønn mot inntekt*», Espen R. Moen og Christian Riis, «*Borgarlønn Virkninger og kostnader*», Handelshøyskolen BI, 2014, tilsendt fra forfatter

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

#5 www.oxfam.org, *REWARD WORK, NOT WEALTH, JANUARY 2018*, lastet ned den 10 januar 2019, https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/tb-reward-work-not-wealth-methodology-note-220118-en.pdf

#6 Fractinal-reserve lending, lastet ned den 2 februar 2019, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/42/-Fractional_reserve_lending_varyingrates_100base.jpg

#7 skal vise at skatteinntektene øker som følge av økt skattegrunnlag etter innføring av ei borgerlønn

#8 skal vise behovet for nye penger inn i økonomien etter innføring av ei borgerlønnsutbetaling

#9 EGIL MATSEN , visesentralbanksjef i Norges Bank, *FORVALTNINGEN AV STATENS PENSJONSFOND UTLAND*, Bodø, 26. september 2018, <https://static.norges-bank.no/contentassets/9c1da5bd63dc401a9e908c6bdc8d7ac2/forvaltningen-av-spu.pdf?v=09/25/2018153150&ft=.pdf>

#10 Aktivafordeling AV STATENS PENSJONSFOND UTLAND (IBID)

11.12 Oversikt over skisser

1 «*Det norske trygdesystem*»

2 «*Rikdom som x-akse*»

3 «*Geografisk oppbygging av rikdom*»

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Vedlegg

Vedlegg I – brev fra Nav, 6 mars 2018

U.off.iht. Off.loven § 13, jfr
Forvaltn.loven §13 nr. 1

ind

Deres ref.	Vår ref.	Sted/dato
	333/2019	Nordkjosbotn 06.03.19
		8

viser til ditt brev av 07.02.19.

Først vil vi få informere at det nå er mulig for deg og søke stønad etter lov om sosiale tjenester elektronisk via www.nav.no. Her kan du også laste opp vedlegg fra din data eller telefon og legge ved med en gang. For å benytte deg av tjenesten må du logge deg inn med din bank ID. Vi mottar da din søknad med en gang, og du sparer både porto og tid med postgang. Anbefaler at du tar i bruk dette. For eksempel når du skal søke om strømfakturaer.

Så til ditt brev. Kommenterer dette punktvis.

Pkt. 1 i ditt brev.

Som opplyst til deg på samtale per telefon den 30.januar 2019, må spørsmål som du har i forbindelse med din masteroppgave rettes til arbeids- og velferdsdirektoratet eller fylkesmannen. Eventuelt kan du forsøke å henvende deg til rådmann i kommunen.

Ditt lokale NAV-kontor gjør saksbehandling i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV og gjeldende lovverk. Vi vil ikke komme med uttalelser i forbindelse med problemstillinger knyttet til din masteroppgave. Jeg oppgir derfor ikke min e-post adresse her, da jeg uansett ikke vil komme med kommentarer eller synspunktet i forhold til din masteroppgave. Således har det ingen hensikt at du sender over noe til meg som vedrører din master.

Pkt.2 og 3 ditt brev.

Vedrørende våre beregninger av stønad til deg. Balsfjord kommune anvender statens veiledende retningslinjer for utmåling av stønad. Månedssatsen for en enslig er på kr.6.150,-. I vårt vedtak av 24.01.19 framgår det hva denne satsen i utgangspunktet er ment å dekke av utgifter.

I tillegg er du i våre vedtak innvilget stønad til utgifter i forbindelse med din bolig. I siste vedtak av 24.01.19, var dette kr.768,- til renter på boliglån, kr.330,- til forsikring, kr.575,- til kommunale avgifter og kr.3.118,- i forbindelse med strøm-/ fyringsutgifter (sum kr.4.971,- i siste vedtak).
Kostnader til strøm og fyring er en variabel utgift. Denne kan derfor variere fra måned til måned. Stønad til utgifter i forbindelse med bolig kommer i tillegg til de kr.6.150,- per måned

NAV Balsfjord-Storfjord //

Postadresse: // 9049 NORDKJOSBOTN

Besøksadresse: Postboks 135 //
Tel: 55553333 // Fax:

www.nav.no //

Vedlegg II - Kronøkk #1 - Glade juletid – sett nedenfra

av XXXXXXXXXX, frikar

21 desember

er årets helligste dag i min mytologi. Da går det mot lysere tider. Det er også omtrent tidspunktet for at mine siste penger skal være oppbrukt, og fastetiden starter. Litt tidlig med faste etter religiøse mål, godt jeg er hedning.

Avgrensning av velferdsstaten

«Hvilken avgrensning har velferdsstaten Norge – er det et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?», spør jeg i oppgaven min. For å finne svaret spør jeg mitt lokale Nav-kontor det samme : **«Det viktigast først : Æ bruke mine ærfaringe` i møte med Nav i oppgaven min, og vil gjerne ha nokka skriftlig (en link) om Nav sine rætningslinje for kor vælfærdsstaten skal slutte og folk få lov tel å sulte eller fryse ihjæl?»**

....

Ei hyggelig dame i Helse- og Omsorgsdepartementet svarer «Jeg vil anbefale deg å kontakte Arbeids- og sosialdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet om dette.» når jeg spør om det gitt ut noe om fattigdomsspørsmålet siden "Handlingsplan mot fattigdom - Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2006-2007) – Statsbudsjettet 2007"?» Men ingen i disse departementene er overivrige efter å fortelle om nyere tanker om oss fattige.

Hva gjør jeg da? Spørsmålet om empiri er høyt verdsatt innen akademia, altså skaffe seg erfaring. Det vil jeg gjøre. Skaffe meg erfaringer om «... kor vælfærdsstaten skal slutte og folk få lov tel å sulte eller fryse ihjæl...» Dagen da verden her nord starter sin lange vandring mot lyset igjen vil også bli min vandring mot noe nytt og spennende. Jeg starter mitt martyrium den 21 desember.

Sett nedenfra

I ungdommen beundret jeg den tyske forfatteren Gunter Wallraff, som i boka «*Aller nederst*» fra 1986 viser hvordan det er å være tyrkisk arbeider i Tyskland. «*Han ble på 1970- og 80-tallet kjent for en rekke samfunnskritiske og avslørende dokumentarromaner og reportasjer fra tysk arbeidsliv. For å få førstehåndskjennskap til arbeidsmiljøet i deler av tysk industri, blant annet blant fremmedarbeidere, tok han selv arbeid der, men under dekknavn og iført forkledning. Denne metoden for undersøkende journalistikk har siden gitt opphav til blant annet verbet «å wallraffe», det vil si «å arbeide journalistisk under falsk identitet».*» sier Wikipedia.

På en måte er det jeg gjør nu. Jeg «wallraffer» i velferdssystemet. Foruten den biten om fordekthet. I økologisk økonomi er «transparency» en av grunnpilarene - noe jeg ønsker å forstå som ærlighet eller åpenhet. Det gjelder å ha dialog med både "friend and fo".

Min force for å finne ut hvordan den norske velferdsstaten virkelig fungerer er at jeg tvinges til å se den nedenfra, fra perspektivet til en bruker av disse ordningene.

«I møte mellom den globale teknologidrevne økonomien og den norske modellen med høy sysselsetting, generøse velferdsordninger og lav ulikhet vil det komme til å oppstå noen spenninger og utfordringer.» (Jullum Hagen og Eiternes Guldvik, 2016:6). Dette er bildet Kristina Jullum Hagen og Rasmus Eiternes Guldvik fra NHO tegner. Jeg går utifra at mange deler dette bildet av velferdsstaten Norge. Jeg går også utifra at verken Jullum Hagen eller Eiternes Guldvik noensinne har gått inn døra til Nav med ønske om å hente ut økonomiske ressurer, men uten å miste verdigheten. Er de norske velferdsordningene så generøse som forskerne i Nho og også folk generellt synes å tro?

Når jeg skal forstå ordet generøs ser jeg for meg armene utslått, et stort smil og et vær så god.

Nu skal jeg jo ikke kimse av at jeg har tak over hodet, de uten er mye, mye verre stilt i

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

en nordnorsk vinter. Jeg har mat i fryseboksene, fremdeles har jeg mye egenslaktet kjøtt etter bittesmåbruket. Jeg fikk masse ferskvassfisk i vatnet, hadde beste soppåret på lenge, bær og kronår for potet. Vedovnen kan brenne hele vinteren, å jobbe i skogen er det flotteste arbeidet jeg vet. Dog gruer jeg meg til neste gang jeg ikke kan betale strømregninga.

For jeg fikk kr. 4.000,- av Nav i oktober og skriver til dem «Æ brukte pængan æ fikk ifrå dokker tel å betale strømrægninga mi, så nu har æ strøm tel næste strømrægning kjæm, tusen takk.

Når æ nu ikke kan betale strømrægningen neste gang (hvis strømmen blir avskrudd) vil æ ikke kunne bruke vannpumpa og få vatn inn i huset, men det er en bekk, som efter hvert vil havne under is og sny, fryseboksen berger ikkje lengre mat, poteten må gis bort

før han frys, det elektriske lyset erstattes med starinlys, matlagingen og vannkokinga må foregå på en vedovn, kroppsvask må vente til i juni, dobesøk i 30 minus på utedoen bli fort overstått.»

Jo, å tilpasse seg et liv uten strøm vil bli en bøyg.

En verre bøyg er å kunne beholde nakken rett i møte med Nav. «Nav kunne hatt mye å lære som organisasjon, om de ville hatt dialog med brukerne, som for eksempel meg, istede for å skulle ha alle inn i denne ødeleggende kværna som skal få alle så små og likeartede at vi kan passe inn i de små boksene som passer Nav (belittling³)» prøver jeg å argumentere.

---

³ explicitly challenge the negative psychological consequences of a welfare system founded on eligibility assessments, conditions and sanctions: a system that is humiliating and belittling, leading to stigma, loss of self esteem, demoralisation, apathy and even mental ill health.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Kjære samfund

Min saksbehandler i Nav mener jeg ikke trenger noe fra Nav siden jeg har overskudd i min økonomi. Jaja, mine kr. 300,-, ei skål med småmynt og søppelsekken med tomflasker vil være omsatt til den 21 desember. Da begynner alvoret.

Jeg mener selv jeg har truffet godt med tittelen på masteroppgaven min i økologisk økonomi ved Nord Universitet i Bodø : «**Kjære samfund – æ træng borgarlønn**».

I min neste kronikk til om Nav, vil jeg forsøke å vise hvordan Nav sine utregninger av (hvor mye penger en bruker har) minus (hvor mye regninger som skal betales) ikke hører hjemme i den virkelige verden folk tross alt lever i.

Kildehenvisninger :

Handlingsplan mot fattigdom

Handlingsplan mot fattigdom - Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2006-2007) – Statsbudsjettet 2007

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-1-2006-2007-/id212975/sec1>

Wallraffing - opptre fordekt (undercover), efter den tyske forfatteren Gunter Wallraff, som i boka «*Aller nederst*» fra 1986 viser hvordan det er å være tyrkisk arbeider i Tyskland.

https://no.wikipedia.org/wiki/Günter_Wallraff

Generøse velferdsordninger

«I møte mellom den globale teknologidrevne økonomien og den norske modellen med høy sysselsetting, generøse velferdsordninger og lav ulikhet vil det komme til å oppstå noen spenninger og utfordringer.» (Jullum Hagen og Eiternes Guldvik, 2016:6)

<https://www.magma.no/arbeidslivet-remikses>

Belittling

explicitly challenge the negative psychological consequences of a welfare system founded on eligibility assessments, conditions and sanctions: a system that is humiliating and belittling, leading to stigma, loss of self esteem, demoralisation, apathy and even mental ill health.

Universal Basic Income: Is it the only cornerstone of a just society? Carolyn Kagan, Steady State Manchester

<https://steadystatemanchester.files.wordpress.com/2017/03/alternatives-to-ubi3-ssm-v1-7-2-finalck.pdf>

Vedlegg III - Kronokk #2 - Behovet for sosialhjelp fra Nav – to versjoner

av XXXXXXXX, frikar

Nav (arbeids- og velferdsforvaltningen) sin måte å regne ut sosialhjelp holder ikke mål i en virkelig verden. Den virkelige verden hvor regninger skal betales og livsnødvendigheter kjøpes inn vil oftest kreve høyere pengebeløp for å få regninger dine ut av verden og å leve et anstendig liv. Beløp som kan skaffes annensteds fra; ved ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner.

De fleste som befinner seg i situasjonen å skulle søke sosialhjelp har allerede forsøkt og også gitt opp å skaffe seg livsgrunnlag gjennom vanlig lønnsarbeid.

Regnestykket

Det første forskningsspørsmålet i masteroppgaven min i økologisk økonomi ved Nord Universitet i Bodø er å finne avgrensingen av velferdssystemet vårt. I oppgaven «Kjære samfund – æ træng borgarlønn» spør jeg om det er et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?

Omkring midten i oktober i år var jeg kommet dit at jeg ikke lengre kunne betale regningene mine. En hyggelig telefonsamtale med ei dame fra mitt lokale Nav-kontor gav meg et møte mandag den 15de. Dette var også dagen de første utbetalte regningene skulle forfalle. Jeg gjorde istand følgende oversikt over min økonomiske situasjon :

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Øk. sit. pr. 15 okt 2018

Lån			
15 okt	Lånekassa	1487	
	Kredittkort	1445	
21 okt	Balsfjord	1159	
22 okt	Nett	958	
24 okt	Strøm	4037	
25 okt	Forsikring	6337	
1 nov	Innovasjon N	2769	
Sum		18192	
Disponibelt	Livsopphold	2370	
	Alf	9677	-4100 fra ei venninde
	Gården	1794	
	as ifrå	2179	
Sum		16020	11920
SNN			
Takvatn val 8	xxxxxxxxxxxx	Elgvaldet	
Skaidi	xxxxxxxxxxxx	Sjaman-gruppe	

På Nav-kontoret ble jeg sittende en time uten at noen brydde seg om meg i det hele tatt. Det visste seg at min kontakt hadde glemt hele avtalen. Men etterhvert fikk jeg komme inn og det første jeg gjorde var å legge fram ovennevnte oversikt.

Dette initiativet ble ikke verdsatt på noen måte. Nav visste ingen interesse for det som ikke kom fra dem selv og dermed passet inn i deres eget system

Dumt, det ville spart meg for flere uker med fram og tilbake for å informere saksbehandleren om hvordan situasjonen var. Informasjon som allerede sto på det framlagte notat, det trengtes bare forklares litt for å bli forståelig.

Siden saksbehandleren hos Nav mente jeg allerede hadde nok penger prøvde jeg å forklare:

Disponibelt på konti

Min venninde sine penger

Pængan æ fikk ifrå ei venninde e no sendt telbakers. .. Æ fortalte ho at æ var i beit for pænga, ho gav mæ uten at æ hadde bedt ho gjøre det. No e pængan telbakers på hennes egen konto.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Inne på Sparebanken NordNorge 1

Her e kontoan æ har som tillitsvalgt kasserar i ælgvaldet og ei sjamanistisk trommegruppe. Grunnen tel at æ har pængen inne på min konto e at dissan lagan ikkje er registrert i Brønnøysund, og dærfør ikkje får ha konto i bank. Egentlig skulle æ hatt 50 – 60.000,- tel, mæn æ har`kje fått overført pængen for kasserarvæve` i Fjellfroskvatn Fiske- og Utmarkslag.

Det her e jo sælvfølgelig pænga æ IKKJE kan bruke tel egen forløstelse, mæn bare tel lagan sine årsmøte- og styregodkjente vedtak.

Jeg har her valgt å x`e ut beløpene, de er som sagt ikke mine.

Firmakontoa

Kontoen mærka «as ifrå» telhøre as # 919 864 214. Det her e jo pænga æ heller IKKJE kan bruke i hytt og pine, mæn underlagt et strængt lovværk.

Kontoen mærka «Gården» e gårdkontoen tel # 977 354 471, et enkeltmandsforetak. Her e jo ikkje reglan like stræng som i et as, mæn bilagan skal jo likefullt inn i rægnskape`.

Dette kunne jeg ha fortalt saksbehandleren på et lite minutt. Istedet tok det nu et par uker med postale brev fram og tilbake.

Utregninga synes enkel i min virkelighet :

Penger som skal ut   kr. 18.192,-

Penger disponibelt   kr. 11. 920,- (Min venninde sine penger og firmapengene er trekt ut)

Mere penger skal ut enn det som er å betale med. Enkelt.

Nu kan jeg forstå at det ikke er Nav sin oppgave å dekke reiseforsikringen min, den fikk jeg strøket.

Men at kreditorer som Innovasjon Norge og Statens Lånkasse skal forbigås forstår jeg ikke. Hva skjer hvis disse kreditorene ikke får sitt? Min store frykt er å miste gården jeg bor på, den har berget familien min i over hundre år.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Sammenlignet med å miste gården er samtlige av alternativene «*ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner*» helt akseptable.

På verdensbasis møter mange nok fattigfolk samtlige av disse mulighetene, også den om å miste gård og grunn. Men i Norge var jo slike ting velferdsordningene skulle hjelpe oss å unngå.

Hva har Nav å tilby? - brev fra Nav av 1 november i år

Mitt samlede inntektsgrunnlag skal være		kr. 5.576,-
Utgifter		
	kommunale avgifter	kr. 382,-
	forsikring bolig	kr. 330,-
	kjøretøy	kr. 521,-
	boliglån, avdrag på kr. 2.000,-	kr. 0,-
	boliglån, renter	kr. 768,-
	strøm/fyring	kr. 1.395,-
	kommunale avgifter	kr. 193,- (en gang til)
	samlede godkjente	kr. -3.589,-

Oversikt

Basisbeløp for enslige	kr. 6.050,-
Norm (levekostnader) tilsier:	kr. -6.050,-
Differanse i forhold til norm	kr. -4.050,-
Justert forslag til ytelser:	kr. 4.063,-

Kr. 4.063,- var altså beløpet jeg fikk fra Nav sist i oktober og jeg skreiv til dem «*Æ brukte pøengan æ fikk ifrå dokker tel å betale strømrægninga mi, så nu har æ strøm tel næste strømrægning kjæm, tusen takk.*»

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Ved hjelp av Nav sin velferdsverden klarte jeg altså å dekke strømregninga mi, suupert. Ikke så suupert med det som sto igjen da jeg hadde tømt kontoene mine. Forsikringspolisen var det største beløpet og helt ubetalelig. Selv om jeg fjernet reiseforsikringa havnet bilen i garasjen, siden jeg ikke kan bruke den uten ansvarsforsikring. Boligforsikringen ble heller ikke betalt, men forsikrings-selskapet lar det gå en tid før kravet går til inkasso.

Jeg bor sju km fra butikk og 35 km fra kommunesentret. Det går buss to km fra gården 7.30 om morgenen, med to nye km å gå fra E6 inn til kommunesentret, med samme retur i 17-tiden på eftermiddagen. Jeg prøvde å besøke min gamle mor på eldresentret en gang i uka, men det blir det verre med nu.

Nav forslår å kontakte strømleverandøren min og be om nedbetalingsordning. Men uten å ha forventede inntekter i framtida er det som å pisse i bukse for å holde varmen.

Hun sier også at jeg kan undersøke om bostøtte fra Husbanken, men som student har jeg ingen tilbud fra dem.

Nav må reformeres

Nav sitt regnestykke over mitt behov for økonomisk bistand stemmer altså ikke med min virkelighet. Velferdsstaten Norge kommer til kort. For å få det til å bære er det mest nærliggende å søke til alternativene *«ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner»*.

I masteroppgaven min **«Kjære samfund – æ træng borgarlønn»** ønsker jeg å vise at ei borgerlønnsordning ville avhjelpe også denne situasjonen.

Jiippi, jeg fikk offentliggjort min første kronikk noensinne, hos ABC Nyheter, <https://www.abcnyheter.no/penger/privatokonomi/2018/12/11/195482705/glade-juletid-sett-nedenfra>. Dessverre valgte de å stryke mitt aller viktigste poeng; viktigheten av å klare å beholde **verdigheten** i møte med sosialhjelpssystemet i Norge. I min neste kronikk om Nav vil jeg forsøke å vise hvordan et møte med Nav tenderer mot å bryte deg ned som et autonomt og verdifullt samfundsmedlem.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Vedlegg III - Kronokk #3 – Om å beholde verdigheten i møte med Nav
av XXXXX, frikar

I oktober oppsøkte jeg mitt lokale Nav-kontor for å forsøke å få ut midler til livsopphold. Det er en kamp for å få penger hos denne siste stasjon i velferdsstaten, før grensa passerer inn til «ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner». (se kronokk #2 - Behovet for sosialhjelp fra Nav – to versjoner)

Jeg er heller ikke helt alene i verden om å ha ei slik erfaring. Anja Askeland, leder i borgerlønnsbevegelsen i Norge, har fortalt om sin til Haugesund Avis

(<https://www.h-avis.no/nyheter/haugesund/velferd/jeg-skammer-meg-ikke-lenger-na/f/5-62-644004>)

Det første forskningsspørsmålet i masteroppgaven min i økologisk økonomi ved Nord Universitet i Bodø er å finne avgrensingen av velferdssystemet vårt. I oppgaven «Kjære samfund – æ træng borgarlønn» spør jeg om det er et punkt hvor folk skal overlates til å sulte eller fryse ihjel?

Mine erfaringer i møte Nav mandag den 15de oktober:

Mitt lokale Nav-kontor lå i sentrum av kommunesentret vårt. (De flyttet nettopp til til det andre tettstedet i kommunen. Der har jeg aldri vært innom.) Åpen og lett tilgjengelig, men også åpen for innsyn til hvem som gikk inn dørene.

Den 15de oktober hadde jeg et avtalt møte for å søke økonomisk hjelp, klokken 12 presis. Det er også da dørene åpnes. Det betydde at jeg sto på yttersiden og ventet på innslepp. En eneste annen mand sto der foruten meg. Jeg la merke til at endel andre mennesker kom noen minutter over klokken 12. Da slapp de å vente utenfor døra til spott og spe, men kunne smette inn i skjul.

Få har lyst til å bli indentifisert som Naver, ihvertfall ikke i en liten kommune som min.

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Min avtalte time klokken 12 gav ingen umiddelbar action. Jeg satt leenge og ventet på en stol midt i lokalet. Etter en time omtrent kom ei hyggelig dame å spurte hva jeg gjorde der, og jeg fikk fortelle at jeg hadde en avtale for en time siden. Det viste seg at ho jeg skulle treffe hadde glemt hele avtalen. Men så slapp jeg inn.

Det første jeg gjorde inne på kontoret er å legge fram en oversikt over min økonomiske situasjon, grunnen til at jeg oppsøkte Nav-kontoret. Som beskrevet i «Kronokk #2 Behovet for sosialhjelp fra Nav – to versjoner» ble denne oversikten ignorert. Min kompetanse til å lage en oversikt over min økonomiske situasjon ble ikke blir tatt på alvor.

Tre små overgrep på rappen : først å måtte stå ute å vente på at døra skulle åpnes opp (med lua i handa), dernest ikke tatt seriøst nok til at avtalen trengte å overholdes og sist ikke være tiltrodd å kunne lage en fornuftig oversikt over grunnen til at jeg var kommet.

Nå fikk jeg heller ikke mer i støtte enn til å dekke strømregninga mi (tusen takk for det, greit med strøm i huset). Foreløpig har jeg ikke sultet eller frosset, takket være en gavmild natur og full vedsjå.

Verdifullt selvbilde

Siden jeg er en gammel mand har jeg opparbeidet meg et visst bilde av min egenverdi. Jeg har fire barn jeg er himla stolt av, utdannelse, jeg har vært lønnsarbeider tidligere og drev bittesmåbruket mitt i mange år. Jeg har også masterstudiet mitt i økologisk økonomi på Nord Universitet i Bodø som ei redningsbøye. Jeg kan bruke mine erfaringer til å forsøke å forbedre verden.

Men hvordan ville jeg takla det om møtet mitt med Nav var om jeg var 17 år og uten lærlingeplass. Hvis dette møte med Nav skulle være mitt møte med samfundet og voksenlivet. Alternativet med «*ulovligheter, svart arbeid, avhending av eventuelle verdier, tigging eller crowdfunding hos slekt og venner*» ville kanskje ikke være så

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

langt unna. Hva slaga fundament ville det være å bygge et liv av som skulle ha blitt blomstrende både for meg selv og bygda? Jeg takker gudene for at mine barn har sluppet å avblomstre så alt for tidlig.....

Andre veier til verdighet for fattige

«Studier viser at den beste måten å håndtere skadene vi får gjennom arbeidsledighet er å utfordre arbeidsmoralen, det kunstige skillet mellom de som yter og nyter. Forsøk på å bekjempe de negative helseeffektene av arbeidsledighet ved å legge vekt på lønnsarbeid - enten gjennom arbeidsgarantier eller aktiveringsprogrammer - vil sannsynligvis være kontraproduktivt på lang sikt. Det fordi disse tiltakene forsterker og setter arbeidsetikken mer sentralt i samfunnslivet. Slik vil arbeidsledige mennesker forventes eller tvinges til å underkaste seg de samme normene som forårsaker deres skam i utgangspunktet. Vi må snakke om arbeidsetikken. Den er både årsaken til arbeidsløses elendighet og veien bort fra den» («*We must challenge the centrality of paid work in our lives*», Daniel Sage, Edge Hill University)

«...it does little to explicitly challenge the negative psychological consequences of a welfare system founded on eligibility assessments, conditions and sanctions: a system that is humiliating and belittling, leading to stigma, loss of self esteem, demoralisation, apathy and even mental ill health.» sier Carolyn Kagan ved Steady State Manchester i «*Universal Basic Income: Is it the only cornerstone of a just society?*»

Hvis vi ønsker blomstrende individer i et blomstrende samfund må vi ikke gjøre folk mindre («belittling» over). Vi må gjøre oss alle så store, kreative og gode som vi bare kan. Det blir vi nødt til om vi skal takle morgendagens mange utfordringer.

I masteroppgaven min «**Kjære samfund – æ træng borgarlønn**» ønsker jeg å vise at ei borgerlønnsordning kunne ha avhjulpet denne uverdigheten og forminskingen av oss fattigfolk.

Kildehenvisninger :

We must challenge the centrality of paid work in our lives ,Daniel Sage, Edge Hill University

http://blogs.lse.ac.uk/businessreview/2018/07/21/we-must-challenge-the-centrality-of-paid-work-in-our-lives/fbclid=IwAR1XmDmG_nEtzcp5xXimRjgYQaLD1QK5gaX9XxIgNHMpCMc1JGz8pG7Gmhs

Belittling

explicitly challenge the negative psychological consequences of a welfare system founded on eligibility assessments, conditions and sanctions: a system that is humiliating and belittling, leading to stigma, loss of self esteem, demoralisation, apathy and even mental ill health.

Universal Basic Income: Is it the only cornerstone of a just society? Carolyn Kagan, Steady State Manchester

<https://steadystatemanchester.files.wordpress.com/2017/03/alternatives-to-ubi3-ssm-v1-7-2-finalck.pdf>

Vedlegg V – avslag fra Nav – 18 oktober 2018

Unntatt offentlighet ihht.
Off.loven § 13
Forvaltningsloven § 13 nr. 1

ind

Sø
24

im

Dato: 18.10.2018

Sø
All

Avslag på økonomisk stønad

Søknad om økonomisk stønad til livsopphold, husleie og strøm avslås med hjemmel i §§ 18 og 19 i Lov om sosiale tjenester i NAV.

Sakens opplysninger:

Du kom innom NAV 15 oktober og fremmet søknad om økonomisk stønad til livsopphold, husleie og strøm.

Du opplyste i samtalen med veileder at du ikke har inntekt, men at du jobbet som assistent tre måneder i sommer ved omsorgsbolig på Storsteinnes. Dette arbeidsforholdet har du ikke lenger, og din siste lønn her i fra var i august 2018.

Du har tre barn, født i 98, 95 og 93, ingen av barna bor sammen med deg.

Du har dokumentert søknaden ved kontoutskrifter fra dine disponible kontoer, samt at du har lagt ved dokumentasjon på dine utgifter.

Du fortalte at du ikke har dyrehold på gården du bor.

Du holder nå på med å skrive master i økologisk økonomi, denne skal du levere i mai 2019.

Du fortalte at kr. 4100,00 som er i den saldoen din er penger du har mottatt fra din datter Marie. Du sa i samtalen med veileder på NAV at du ikke ønsker å motta disse pengene.

Vi ble enige i samtalen om at du skulle kontakte Ewos for å høre om mulighet for arbeid der. Utover dette er du ordinær arbeidssøker på ledige jobber i landet innenfor det du er kvalifisert for, og har erfaring i fra.

Begrunnelse:

§ 18 Stønad til livsopphold

De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad.

Stønadens bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpne.

Departementet kan gi veiledende retningslinjer om stønadsnivået.

Av dokumentasjonen du har vedlagt saldoer på konto i Sparebank1 og DNB.

Balsfjord // NAV Balsfjord
Postadresse: // 9059 STORSTEINNES
Besøksadresse: Postboks 23 //
Tel: 55553333 // Fax:
www.nav.no // post@nav.no

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Vedlegg VI – skrive fra Arbeids- og Sosialdepartementet, 28 desember 2018

Deres ref

Vår ref
18/3894-2

Dato
28. desember 2018

Svar på henvendelse om regjeringens fattigdomsinnsats - masteroppgave

Viser til e-posten du sendte Arbeids- og sosialdepartementet 17. desember 2018 med spørsmål om regjeringens innsats mot bekjemping av fattigdom. Å redusere fattigdom er et prioritert mål for regjeringen, selv om forekomsten av fattigdom og lavinntekt er begrenset i Norge sammenlignet med andre land. De viktigste tiltakene for å motvirke fattigdom og unngå større forskjeller er en god skole og et åpent arbeidsliv med plass til alle, og regjeringen vil legge bedre til rette for at flere kommer i arbeid. Inkluderingsdugnaden og ungdomsinnsatsen i NAV er viktige deler av dette.

Lenken du legger ved i eposten din er et godt sted å starte. Der inne kan du også finne Strategi mot barnefattigdom (2015-2017). Mange av tiltakene i denne strategien er videreført og styrket, og regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2019 å styrke innsatsen mot barnefattigdom med 181 mill. kroner. Dette inkluderer en styrking av nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, en utvidelse av ordningen med gratis kjernetid i barnehage, en styrking av bostøtteordningen for barnefamilier, samt en styrking av områdesatsinger. Som følge av budsjettavtalen med KrF styrkes innsatsen mot barnefattigdom ytterligere, ved blant annet at barnetrygden økes til 1054 kroner i måneden, og engangsstønaden ved fødsel og adopsjon økes med 20 000 kroner til 83 140 kroner.

Gode velferdsordninger er også en viktig del av regjeringens innsats mot bekjemping av fattigdom og utenforskap. Blant annet er sosialtjenesteloven endret slik at kommunene ikke skal legge vekt på barns inntekt fra arbeid i fritid og skoleferier når familiens behov for økonomisk stønad vurderes og minstepensjon for enslige alderspensjonister har blitt økt.

Postadresse
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 64
www.asd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 457

Avdeling
Velferdspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Emma Helen
Rasmussen

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

For å lese mer om regjeringens plattform for fattigdomsbekjempelse kan du også lese Arbeids- og sosialdepartementets budsjettforslag (Prop. 1 S), som kan finnes her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-20182019/id2613294/>

Spesielt relevant vil da være Post 63 Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte på side 122, men også Del II Omtale av særlege tema punkt 8 Innsats mot fattigdom på side 231.

For mer om tilstanden om fattigdoms- og levekårsområdet i Norge vil det også kunne være interessant å se lese for eksempel NAV-rapporten Lavinntekt og levekår i Norge

(<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Analyser+fra+NAV/NAV+rapportserie/NAV+rapporter/Lavinntekt+og+Levek%C3%A5r+i+Norge.+Tilstand+og+utviklingstrekk+--2018>)

Med hilsen

Sara Bruvoll (e.f.)
avdelingsdirektør

Emma Rasmussen
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Vedlegg VII – brev fra Nav, 9 april 2019

Forsikring hus/innbo på kr 338,60,00 innvilges etter § 18 og utbetales på bankkonto [redacted] til [redacted] månedlig, gjeldende fra 04.04.2019 til 31.05.2019. Første forfall 04.04.2019. Utbetalingsdag den 4.

Strøm på kr 1.358,92 innvilges etter § 18 og utbetales på bankkonto 05 [redacted] til [redacted] som engangsbeløp, gjeldende fra 04.04.2019. Første forfall 04.04.2019.

Kommunale avgifter på kr 575,00 innvilges etter § 18 og utbetales på bankkonto 05 [redacted] til [redacted] månedlig, gjeldende fra 04.04.2019 til 31.05.2019. Første forfall 04.04.2019. Utbetalingsdag den 4.

I satsen for livsopphold inngår utgifter til det løpende daglige livsopphold: Mat, drikke, klær, sko, hygiene, andre dagligvarer, husholdningsartikler, tv-lisens, avis, telefon, fritidsaktiviteter, fritidsutstyr til barn og reiseutgifter.

Begrunnelse for vedtak:

Du søker om støtte til transport i forbindelse med gravferd av din mor. For å kunne vurdere støtte til drivstoff må NAV vite hvordan du tenker å reise til og fra gravferden, ev med hvem. Hvis du kan reise med buss til og fra Tromsø i forbindelse med gravferden, vil NAV kunne vurdere å dekke bussbillett tur retur. Det gis ikke støtte til leiebil i så henseende. Ev kan NAV vurdere stønad til at du kan spleise på drivstoff om du kan sitte på med andre som kjører.

Du må selv opplyse til NAV hvordan du vurderer dette.

Opplyser om at du via NAV.no kan søke om gravferdsstønad etter folketrygdloven, dette er en stønad som er inntektsprøvd.

Du har i tidligere brev til NAV gitt klart uttrykk for at du ikke søker på aktuelle ledige jobber, og at du har gitt vekk bilen. NAV vurderer det ikke som nødvendig å gi støtte til å dekke bilhold all den tid du ikke er aktiv arbeidssøker, og slik sett ikke er avhengig av bil for å reise til og fra jobb.

Ang vannpumpesystemet og brannsikkerhet i boligen din- NAV anbefaler deg å søke på Husbankens utbedringstilskudd, nett.adr: www.husbanken.no jfr. sosialtjenesteloven om at alle andre muligheter skal være prøvd før stønad fra sosialtjenesteloven vurderes.

Eventuelt kan NAV vurdere sosialt lån. Du må da sende kostnadsoverslag og søknad om sosialt lån til NAV slik at NAV har grunnlag for å vurdere din søknad.

Et annet alternativ er at du søker på kommunal bolig slik at du unngår de store utgifter i forbindelse med vedlikehold og renovring av egen bolig.

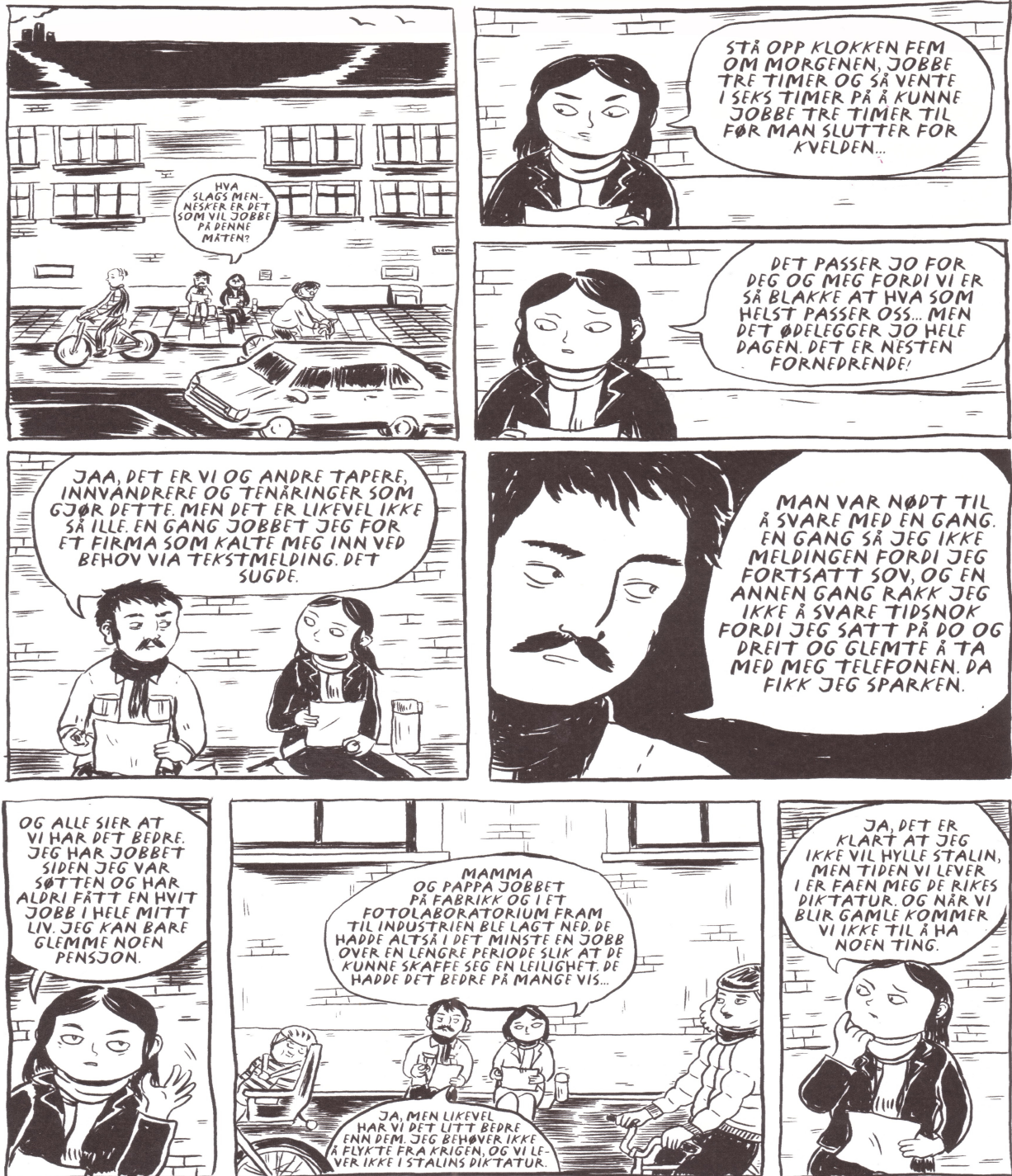
Livsoppholdet ditt reduseres med 30 prosent i dette vedtaket, fra kr. 6 150,00 til kr. 4 305,00 per måned jfr tidligere vedtak om vilkår. Du har bekreftet at du ikke er arbeidssøker, og at du ikke kommer til å søke aktivt på arbeid som kan gjøre deg selvforsørget og uavhengig av NAV.

NAV har oppfordret deg tidligere til at du kontakter din fastlege og forteller hvorfor du ikke anser deg som arbeidssøker/ - taker utefra helseutfordringer. NAV ønsker å finne ut sammen med deg om du kan ha rettigheter til for eksempel arbeidsavklaringspenger- som er en statlig ytelse i NAV. For å kunne finne ut av eventuelle rettigheter trenger NAV legeerklæring som forteller at du på grunn av helseplager/ utfordringer for tiden ikke er å regne som reell arbeidssøker.

NAV vurderer utbetalingen av livsoppholdet til å være forsvarlig.

De kommunale avgiftene er beregnet utefra tidligere innlevert dokumentasjoner høsten 2018, og beløpet er utregnet til at det betales månedlig. Hvis beløpet til kommunale avgifter ikke stemmer må

Vedlegg VIII - Daria Bogdanska, *Lønnslover*, Forlaget Manifest, 2016: 104

Vedlegg IX - XI

Statistisk Sentralbyrå's rapport 30/2012 ved Manudeep Bhuller og Rolf Aaberge

https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201230/rapp_201230.pdf

« I denne rapporten studerer vi effektene av å innføre følgende reformer: Skattefradrag (fradrag i skatt) for arbeidsinntekter, garantert minsteinntekt, og flat inntektsskatt. For å få et helhetlig bilde av arbeidstilbudet i Norge presenterer vi samtlige resultater for både innvandrere og den øvrige befolkningen.» (ibid:3)

(ibid:47 - 50)

Basert på disse forutsetningene kan vi finne en hel spesifisert valgsannsynlighet for det valg av timer og lønn som vi observerer at husholdet har valgt. Denne valgsannsynligheten avhenger av ukjente parametre som er knyttet til de forutsatte sannsynlighetsfordelingene og formen på nyttefunksjonen. Ved å multiplisere sammen alle valgsannsynlighetene for husholdene innenfor hvert estimeringsutvalg, får vi den apriori samlede sannsynligheten for det utfallet vi observerer. Ved å maksimere denne samlede sannsynligheten med hensyn på de ukjente parametrene oppnår vi parameterestimer som sikrer at det foreliggende datamateriale

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

har hatt den største a priori sannsynligheten for å forekomme (sannsynlighetsmaksimeringsmetoden). Ved hjelp av disse estimatene kan vi foreta simuleringer av virkninger av skatteendringer på arbeidstilbud og inntektsfordelingen.

Tabell B.1. Estimertregulatoreffekter, preferanseparametre for par

Variabel	Parameter	Innvandrere fra OECD-land		Innvandrere fra Øst-Europa		Innvandrere fra Asia, Afrika, og Sør-Amerika		Befolkningen for øvrig	
		estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)
Konsum, kvinner:									
Eksponent	α_0	-0,67	(0,05)	-1,60	(0,06)	-1,49	(0,03)	-1,15	(0,01)
Konstantledd	α_1	-79,04	(22,50)	-226,04	(59,76)	-186,09	(29,34)	-248,44	(11,41)
Konsum, kvinner:									
Log(Alttor)/100	α_2	26,69	(10,00)	26,04	(29,31)	53,40	(13,25)	71,79	(6,78)
(Log(Alttor)/100) ²	α_3	-3,30	(1,48)	-3,35	(4,06)	-6,93	(1,86)	-8,81	(0,94)
Antall barn 0-5 år	α_4	-0,50	(0,50)	1,67	(1,78)	2,94	(0,60)	0,67	(0,34)
Antall barn 6-10 år	α_5	0,13	(0,28)	1,22	(0,88)	1,62	(0,37)	-0,02	(0,16)
Antall barn 11-16 år	α_6	0,02	(0,20)	2,09	(0,70)	1,43	(0,28)	0,80	(0,13)
Utdanningsgruppe 2	α_7	0,25	(0,17)	1,92	(0,62)	1,96	(0,32)	2,21	(0,10)
Utdanningsgruppe 3	α_8	0,78	(0,21)	5,01	(1,04)	2,32	(0,47)	5,40	(0,17)
Utdanningsgruppe 4	α_9	0,72	(0,35)	5,83	(1,87)	3,70	(1,14)	6,54	(0,37)
Konsum, menn:									
Log(Alttor)/100	α_{10}	15,54	(12,43)	104,15	(32,87)	51,21	(14,91)	62,10	(7,45)
(Log(Alttor)/100) ²	α_{11}	-2,11	(1,68)	-14,35	(4,48)	-7,17	(2,05)	-8,59	(1,02)
Antall barn 0-5 år	α_{12}	1,05	(0,51)	-0,42	(1,77)	-2,18	(0,60)	-0,14	(0,34)
Antall barn 6-10 år	α_{13}	0,01	(0,28)	-1,30	(0,88)	-1,21	(0,37)	0,28	(0,16)
Antall barn 11-16 år	α_{14}	0,29	(0,20)	0,68	(0,66)	-0,33	(0,27)	0,40	(0,12)
Utdanningsgruppe 2	α_{15}	0,82	(0,19)	1,79	(0,57)	3,12	(0,31)	1,92	(0,11)
Utdanningsgruppe 3	α_{16}	1,23	(0,26)	1,04	(0,87)	2,90	(0,48)	3,54	(0,18)
Utdanningsgruppe 4	α_{17}	1,63	(0,34)	2,76	(1,63)	3,08	(0,60)	4,79	(0,28)
Prøbd, kvinner:									
Eksponent	α_{18}	-8,85	(0,23)	-3,21	(0,27)	-2,30	(0,18)	-7,00	(0,05)
Konstantledd	α_{19}	34,52	(7,68)	64,45	(19,55)	117,92	(14,98)	48,00	(1,90)
Log(Alttor)/100	α_{20}	-19,72	(4,20)	-31,88	(10,80)	-59,74	(8,27)	-25,47	(1,04)
(Log(Alttor)/100) ²	α_{21}	2,64	(0,57)	4,28	(1,48)	7,97	(1,14)	3,52	(0,14)
Antall barn 0-5 år	α_{22}	0,85	(0,06)	2,03	(0,16)	2,26	(0,10)	0,83	(0,02)
Antall barn 6-10 år	α_{23}	0,29	(0,05)	0,34	(0,13)	0,70	(0,08)	0,33	(0,01)
Antall barn 11-16 år	α_{24}	0,07	(0,04)	0,08	(0,11)	0,38	(0,08)	0,18	(0,01)
Utdanningsgruppe 2	α_{25}	-0,12	(0,07)	-0,64	(0,20)	-0,60	(0,15)	-0,31	(0,02)
Utdanningsgruppe 3	α_{26}	-0,17	(0,08)	-0,77	(0,25)	-0,89	(0,19)	-0,61	(0,02)
Utdanningsgruppe 4	α_{27}	-0,32	(0,11)	-1,54	(0,35)	-1,53	(0,33)	-0,96	(0,04)
Prøbd, menn:									
Eksponent	α_{28}	-8,33	(0,34)	-3,43	(0,36)	-2,47	(0,21)	-6,71	(0,08)
Konstantledd	α_{29}	-2,27	(4,35)	0,99	(15,08)	69,48	(13,58)	5,30	(1,08)
Log(Alttor)/100	α_{30}	1,26	(2,38)	1,62	(9,54)	-34,01	(7,33)	-2,67	(0,58)
(Log(Alttor)/100) ²	α_{31}	-0,12	(0,32)	-0,20	(1,34)	4,48	(0,89)	0,39	(0,08)
Antall barn 0-5 år	α_{32}	0,02	(0,03)	-0,04	(0,11)	-0,21	(0,07)	-0,01	(0,01)
Antall barn 6-10 år	α_{33}	-0,02	(0,03)	-0,17	(0,12)	-0,17	(0,07)	-0,08	(0,01)
Antall barn 11-16 år	α_{34}	-0,05	(0,03)	0,19	(0,11)	0,08	(0,07)	-0,03	(0,01)
Utdanningsgruppe 2	α_{35}	-0,08	(0,04)	-0,52	(0,18)	-0,51	(0,12)	-0,01	(0,01)
Utdanningsgruppe 3	α_{36}	-0,09	(0,05)	-0,75	(0,25)	-0,50	(0,17)	0,03	(0,01)
Utdanningsgruppe 4	α_{37}	-0,05	(0,06)	-1,00	(0,32)	-0,77	(0,24)	-0,04	(0,02)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Tabell B.2. Isotmeningskoeffisienter, preferensparameter for enkelte kvinner og enkelte menn

Variabel	Parameter	Innvandrere fra OECD-land		Innvandrere fra Øst-Europa		Innvandrere fra Asia, Afrika, og Sør-Amerika		Buldringsen for øvrig	
		estimert	(s.e)	estimert	(s.e)	estimert	(s.e)	estimert	(s.e)
Enkelte kvinner:									
Konsum:									
Eksponent	α_0	-1,80	(0,07)	-1,74	(0,08)	-1,49	(0,06)	-1,72	(0,07)
Konstantledd	α_1	-30,35	(20,78)	-31,19	(18,72)	-33,59	(13,17)	-38,48	(3,71)
Log(Alder) ¹⁰⁰	α_2	14,13	(11,71)	16,25	(11,15)	18,39	(7,46)	17,96	(2,11)
(Log(Alder) ¹⁰⁰) ²	α_3	-1,29	(1,64)	-1,92	(1,57)	-2,31	(1,05)	-1,69	(0,30)
Antall barn 0-5 år	α_4	0,62	(0,37)	1,05	(0,46)	0,78	(0,19)	1,86	(0,08)
Antall barn 6-10 år	α_5	1,60	(0,46)	3,07	(0,62)	0,89	(0,18)	1,81	(0,08)
Antall barn 11-16 år	α_6	1,89	(0,44)	2,93	(0,45)	1,60	(0,18)	1,58	(0,07)
Utdanningsgruppe 2	α_7	1,10	(0,38)	0,57	(0,29)	0,32	(0,18)	0,74	(0,05)
Utdanningsgruppe 3	α_8	0,47	(0,44)	1,68	(0,46)	0,45	(0,28)	1,59	(0,07)
Utdanningsgruppe 4	α_9	0,02	(0,65)	1,62	(0,75)	1,18	(0,66)	0,45	(0,13)
Innd:									
Eksponent	α_0	-4,29	(0,42)	-1,84	(0,48)	-0,63	(0,25)	-2,40	(0,06)
Konstantledd	α_1	73,56	(18,23)	154,91	(41,33)	141,57	(34,54)	146,49	(5,17)
Log(Alder) ¹⁰⁰	α_2	-39,68	(10,57)	-61,28	(22,96)	-71,50	(19,32)	-76,57	(2,85)
(Log(Alder) ¹⁰⁰) ²	α_3	5,55	(1,46)	11,06	(3,19)	9,60	(2,70)	10,48	(0,39)
Antall barn 0-5 år	α_4	0,72	(0,34)	1,61	(0,66)	1,89	(0,38)	0,87	(0,09)
Antall barn 6-10 år	α_5	0,16	(0,26)	0,57	(0,53)	0,14	(0,31)	0,26	(0,06)
Antall barn 11-16 år	α_6	0,35	(0,22)	0,33	(0,38)	0,03	(0,27)	-0,04	(0,05)
Utdanningsgruppe 2	α_7	0,31	(0,27)	0,38	(0,53)	-1,06	(0,41)	-0,89	(0,07)
Utdanningsgruppe 3	α_8	-0,40	(0,27)	-0,25	(0,62)	-2,33	(0,54)	-1,67	(0,08)
Utdanningsgruppe 4	α_9	-1,07	(0,35)	-1,10	(0,78)	-1,61	(1,06)	-3,08	(0,13)
Enkelte menn:									
Konsum:									
Eksponent	α_0	-1,72	(0,08)	-2,08	(0,08)	-1,63	(0,06)	-1,46	(0,07)
Konstantledd	α_1	-2,26	(17,99)	-37,05	(20,28)	-42,34	(10,54)	-29,02	(2,96)
Log(Alder) ¹⁰⁰	α_2	2,31	(9,96)	22,44	(11,47)	25,47	(5,99)	16,96	(1,67)
(Log(Alder) ¹⁰⁰) ²	α_3	-0,27	(1,38)	-3,11	(1,61)	-3,57	(0,85)	-2,22	(0,23)
Antall barn 0-5 år	α_4	0,04	(0,36)	-0,48	(0,35)	-0,22	(0,11)	0,40	(0,07)
Antall barn 6-10 år	α_5	-0,22	(0,28)	1,17	(0,51)	0,09	(0,14)	0,39	(0,06)
Antall barn 11-16 år	α_6	0,04	(0,27)	-0,34	(0,34)	0,02	(0,13)	0,55	(0,05)
Utdanningsgruppe 2	α_7	1,47	(0,33)	-0,38	(0,32)	0,28	(0,16)	0,55	(0,04)
Utdanningsgruppe 3	α_8	0,73	(0,43)	1,26	(0,67)	-0,03	(0,28)	0,54	(0,07)
Utdanningsgruppe 4	α_9	0,52	(0,61)	-0,70	(0,66)	-1,09	(0,38)	-0,03	(0,10)
Innd:									
Eksponent	α_0	-1,92	(0,39)	2,82	(0,41)	2,22	(0,19)	-0,57	(0,07)
Konstantledd	α_1	110,51	(32,19)	450,82	(89,22)	132,97	(45,02)	158,32	(7,12)
Log(Alder) ¹⁰⁰	α_2	-54,56	(17,50)	-232,59	(48,54)	-55,54	(25,38)	-75,48	(3,91)
(Log(Alder) ¹⁰⁰) ²	α_3	7,03	(2,38)	30,67	(6,88)	6,53	(3,57)	9,54	(0,54)
Antall barn 0-5 år	α_4	0,21	(0,60)	1,48	(1,56)	0,27	(0,50)	0,48	(0,15)
Antall barn 6-10 år	α_5	-0,17	(0,44)	5,85	(1,86)	0,52	(0,52)	-0,07	(0,11)
Antall barn 11-16 år	α_6	-0,42	(0,36)	1,36	(1,30)	-0,40	(0,50)	0,02	(0,09)
Utdanningsgruppe 2	α_7	0,71	(0,46)	-0,84	(1,29)	-2,97	(0,63)	-2,24	(0,11)
Utdanningsgruppe 3	α_8	-0,72	(0,55)	1,78	(2,28)	-3,81	(1,04)	-2,85	(0,15)
Utdanningsgruppe 4	α_9	-1,78	(0,69)	-4,41	(2,64)	-8,06	(1,43)	-4,81	(0,20)

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Tabell B.3. Estimeringsresultater, mulighedsparametre og lønrelationsløb

Variabel	Parameter	Indvandrere fra OECD-land		Indvandrere fra Øst-Europa		Indvandrere fra Asien, Afrika, og Syd-Amerika		Befolkningen for i alt	
		estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)	estimat	(s.e.)
Valgmuligheder:									
Kvinner:									
Jobb	β_{1f}	5,05	(8,38)	-21,88	(8,88)	-12,88	(4,13)	15,20	(1,41)
Jobb * uddannelsesgruppe 2	β_{2f}	-0,03	(0,07)	0,49	(0,09)	0,50	(0,09)	0,41	(0,02)
Jobb * uddannelsesgruppe 3	β_{3f}	0,52	(0,08)	0,58	(0,13)	0,67	(0,07)	0,71	(0,02)
Jobb * uddannelsesgruppe 4	β_{4f}	0,44	(0,14)	0,41	(0,20)	0,75	(0,16)	0,45	(0,05)
Jobb * alder/100	β_{5f}	-3,32	(3,48)	12,00	(3,82)	7,01	(2,32)	-8,64	(0,78)
Jobb * (alder/100) ²	β_{6f}	0,39	(0,47)	-1,76	(0,53)	-1,06	(0,32)	1,28	(0,11)
Arbejdsledelse 15-19 / uke	β_{7f}	0,66	(0,06)	0,61	(0,07)	0,47	(0,05)	0,67	(0,01)
Arbejdsledelse 20-29 / uke	β_{8f}	1,39	(0,05)	0,93	(0,07)	0,94	(0,05)	1,58	(0,01)
Arbejdsledelse 30-39 / uke	β_{9f}	2,31	(0,03)	2,14	(0,04)	2,06	(0,03)	2,28	(0,01)
Menn:									
Jobb	β_{1m}	17,47	(8,73)	7,32	(8,65)	19,74	(4,28)	26,80	(1,73)
Jobb * uddannelsesgruppe 2	β_{2m}	-0,17	(0,08)	-0,17	(0,10)	-0,17	(0,06)	0,26	(0,02)
Jobb * uddannelsesgruppe 3	β_{3m}	-0,16	(0,11)	-0,07	(0,16)	-0,13	(0,09)	0,65	(0,03)
Jobb * uddannelsesgruppe 4	β_{4m}	-0,18	(0,15)	0,51	(0,28)	-0,00	(0,14)	0,64	(0,05)
Jobb * alder/100	β_{5m}	-6,21	(4,88)	-3,04	(4,74)	-6,74	(2,37)	-15,63	(0,95)
Jobb * (alder/100) ²	β_{6m}	1,02	(0,83)	0,12	(0,85)	1,06	(0,33)	1,97	(0,13)
Arbejdsledelse 15-19 / uke	β_{7m}	0,61	(0,07)	0,59	(0,08)	0,44	(0,06)	0,62	(0,01)
Arbejdsledelse 20-29 / uke	β_{8m}	0,38	(0,07)	0,22	(0,10)	0,15	(0,06)	0,28	(0,02)
Arbejdsledelse 30-39 / uke	β_{9m}	3,20	(0,02)	2,99	(0,03)	2,57	(0,02)	3,29	(0,01)
Intersektionskoefficienter:									
Jobb		2,23	(0,07)	2,11	(0,07)	1,59	(0,04)	2,38	(0,01)
Erhvervs		0,23	(0,04)	4,68	(0,73)	7,43	(0,64)	0,24	(0,01)
Lønrelationsløb:									
Kvinner:									
Standard afvik	α_{1f}	0,50	(0,00)	0,52	(0,00)	0,54	(0,00)	0,44	(0,00)
Konstantled	β_{1f}	4,49	(0,10)	4,75	(0,13)	4,54	(0,09)	4,50	(0,00)
Uddannelsesgruppe 2	β_{2f}	0,04	(0,02)	0,02	(0,02)	0,04	(0,01)	0,04	(0,00)
Uddannelsesgruppe 3	β_{3f}	0,20	(0,02)	0,10	(0,03)	0,17	(0,02)	0,18	(0,00)
Uddannelsesgruppe 4	β_{4f}	0,43	(0,03)	0,28	(0,04)	0,38	(0,03)	0,37	(0,01)
Uddannelse manglende	β_{5f}	0,15	(0,02)	0,02	(0,02)	0,02	(0,01)	-	-
Erhvervs/100	β_{6f}	-	-	-	-	-	-	0,79	(0,04)
(Erhvervs/100) ²	β_{7f}	-	-	-	-	-	-	-1,95	(0,08)
Bolide/100	β_{8f}	-0,25	(0,14)	0,39	(0,25)	-0,18	(0,18)	-	-
(Bolide/100) ²	β_{9f}	0,78	(0,41)	0,24	(0,72)	1,31	(0,64)	-	-
Alder/100	β_{10f}	2,70	(0,51)	0,68	(0,68)	0,39	(0,46)	-	-
(Alder/100) ²	β_{11f}	-3,42	(0,81)	-0,79	(0,88)	-0,76	(0,58)	-	-
Menn:									
Standard afvik	α_{1m}	0,50	(0,00)	0,50	(0,00)	0,51	(0,00)	0,44	(0,00)
Konstantled	β_{1m}	4,12	(0,11)	4,54	(0,12)	4,61	(0,07)	4,78	(0,01)
Uddannelsesgruppe 2	β_{2m}	0,04	(0,02)	0,08	(0,02)	0,06	(0,01)	0,12	(0,00)
Uddannelsesgruppe 3	β_{3m}	0,17	(0,02)	0,16	(0,03)	0,17	(0,02)	0,27	(0,00)
Uddannelsesgruppe 4	β_{4m}	0,37	(0,03)	0,43	(0,04)	0,45	(0,02)	0,47	(0,01)
Uddannelse manglende	β_{5m}	0,13	(0,02)	-0,04	(0,02)	0,00	(0,01)	-	-
Erhvervs/100	β_{6m}	-	-	-	-	-	-	2,32	(0,04)
(Erhvervs/100) ²	β_{7m}	-	-	-	-	-	-	-3,66	(0,08)
Bolide/100	β_{8m}	0,28	(0,14)	0,29	(0,19)	-0,48	(0,13)	-	-
(Bolide/100) ²	β_{9m}	-0,52	(0,38)	1,37	(0,60)	2,26	(0,46)	-	-
Alder/100	β_{10m}	4,09	(0,52)	1,47	(0,59)	1,44	(0,36)	-	-
(Alder/100) ²	β_{11m}	-3,83	(0,80)	-1,22	(0,71)	-1,41	(0,44)	-	-

Kjære samfund - æ træng borgarlønn

Siste siden

denne siden er låst, jeg klarer ikke å slette den

derfor setter jeg inn et bilde ifra vatnet mitt

«isskrit»

naturens egen skrift, efg har aldri sett noe lignende

Jeg klare ikke å tyde hva som står, naturen er en luring